

"Anlatılamayacak
kadar tuhaf ve tedirgin edici.
Eğlenceli ve gizemli.
Bunlar şahane hikâyeler."

URSULA K. LE GUIN

ZEPPLİN

KARIN TIDBECK

2. BASKI

Karin Tidbeck

1977’de Stockholm’de dünyaya gelen Karin Tidbeck, Malmö’de yaşıyor. 2010 Clarion San Diego yazar atölyesinden mezun olan Tidbeck, Stockholm Üniversitesi’nde karşılaştırmalı din ve sosyal antropoloji, Skurups Folkhögskola’da yaratıcı yazarlık ve yaratıcı yazarlık eğitmeni öğrenimi gördü. Okullardaki ve tiyatrolardaki rol-yapma prodüksiyonları için serbest yazar olarak çalıştı, oyun ve etkileşimli sanat teorisi üstüne makaleler ve denemeler yazdı.

Tidbeck, 2002’den bu yana İsveççe, 2010’dan bu yana ise İngilizce kısa öyküler ve şiirler yayınlıyor. 2010’da ilk kitabı olan kısa öykü derlemesi *Vem är Arvid Pekon?* İsveç Yazarlar Fonu’ndan bir yıllık çalışma bursu ile ödüllendirildi. İngilizce yayın geçmişinde *Weird Tales*, *Shimmer Magazine*, *Unstuck Annual* ve *Odd?* antolojisi bulunmaktadır. İlk romanı *Amatka* kısa süre önce İsveç’in en büyük yayıncısı tarafından yayınlandı.

Zeplin
Karin Tidbeck

Özgün Künye
Jagannath Stories
© 2012, Karin Tidbeck

This book is published by arrangement with Taryn Fagerness Agency & ONK Agency Ltd. The SAID WORK is protected by the International Copyright conventions.

AYLAK KİTAP
© Her hakkı mahfuzdur.

Çeviren: Tülin Er
Yayına Hazırlayan: Mine Olgun
Grafik Tasarım: Emel Güneş Budak

1. Baskı, Haziran 2014
Aylak Kitap: 46
ISBN: 978-605-4972-09-8

AYLAK KİTAP
Caferağa Mh. Nailbey Sk.
Umut İşhanı No: 15
Daire: 8 Kadıköy / İstanbul
Tel: 0 216 345 40 69 (pbx)
Faks: 0 216 345 40 68
Sertifika: 22806

Baskı
Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti. Ankara
Tel: 0312 640 16 23
Sertifika No:

www.aylakkitap.com
aylakkitap@aylakkitap.com

ZEPLİN

Karin Tidbeck

Çeviren: Tülin Er

Önsöz

Elizabeth Hand¹

Zeus’un başından çıkan Athena gibi edebiyat dünyasında birden ortaya çıkıp çiçek gibi açılan, onun kadar olağanüstü yetenekli bir yazarla karşılaşmak çok nadir, neredeyse hiç duyulmamıştır. Ama olağanüstü zamanlarda yaşıyoruz ve Karin Tidbeck’le çağımızın hak ettiği sanatçıya kavuşmuşu benziyoruz.

Büyük hayalperest Lord Dunsany yüz yıl önce, bildiğimizin ötesindeki dünyayı yazdı. Yirmi birinci yüzyılın başlarında baskın popüler edebi form olan fantazyanın yükselişiyle birlikte, dünyanın gittikçe burjuvalaştığını, metalaştığını ve ana akıma kapıldığını gördük. Lafı dolandırmadan, spekülatif kurgu söz konusu olduğunda, artık beni şaşırtacak fazla bir şey kalmadığını söylemeliyim. *Zeplin* gibi aklımı başımdan alan ya da ne kadar ne kadar tuhaf, güzel ve akıldan çıkmayan öykülerden oluştuğunu kelimelerle ifade edemediğim bir kitabı en son ne zaman okuduğumu hatırlamıyorum.

Elbette Tidbeck’in edebiyat camiasında ortaya çıkışı görüldüğü kadar aniden olmadı. Tidbeck on yıldır öyküler yayınlıyor ve burada yer alan öykülerin pek çoğu önce *Vem är Arvid Pekon?* kitabında toplanarak anadili İsveççede yayınlandı. Bu öykülerin bazılarının İngilizce tercümeleri, ABD ve Britanya’da yayınlanan dergilerde ve antolojilerde yer aldı. 2010’da, bu alanda güçlü birer kalem haline gelen yazarların uzun zamandır tecrübe sahası olan prestijli Clarion Yazarlar Atölyesi’ne katıldı. Tidbeck ayrıca, İsveç Yazarlar Fonu’ndan burs kazanan pek az fantazyayazarından biri. İlk romanı bu yıl İsveç’te yayınlandı.

Yine de böylesi çarpıcı metinlerin aldatıcı bir şekilde incecik bir kitapta bulunmasında hayrete şayan bir durum var. Hararetli yoğunluğu ve ayıksı duran mesafeli etkisiyle, Tidbeck’in eserleri zaman zaman James M. Tiptree Jr.’ı (Alice Sheldon) hatırlatıyor; özellikle de “Teyzeler” ve “Jagannath” Tiptree’nin klasik yaratık bilinci tasvirlerini (“Love is the Plan the Plan is Death”) akla getiriyor.

Ama Tidbeck’in edebiyatı, Tiptree’ninkinden daha zengin ve duygulara çok daha fazla odaklanıyor. Bu hikâyelerin hepsinde olduğu gibi, açıklanamaz bir şeyler meydana geldiğinde bile okur Tidbeck’in karakterleriyle içten içe duygudaşlık kurabilir. Kaybetme, hayret veya melankoli, Hamlet’in de söylediği gibi, gökte ve yerde bizim düşüncemizde yarattığımızdan çok daha fazlası olduğuna dair derin kabullenışı asla bastırmıyor. “Augusta Prima” öyküsüne adını veren karakterin şu sorusunda olduğu gibi:

“Bilmem gerek,” dedi Augusta. “Dünyanın doğası nedir?”

Cin, dışlarının iki sırasını da göstererek gülümsedi. “Hangisinin?”

Bu yılın başlarında verdiği bir röportajda Tidbeck, İsveç’te yaşadığı alacakaranlık (gerçek) dünyadan söz eder:

Muğlak bir durum, sahihsiz bir ülke olan alacakaranlıkta çok zamanımız geçiyor. Işığın tekinsiz ve melankolik bir niteliği var. Zannediyorum bu hal benim yazdıklarına da sızdı; hem tekinsizlik ve melankoli duygusuyla hem de güneşin dönmeyi bıraktığı başka bir

dünyaya adım atma hissiyle.

Bu muğlak sınırları aşma duygusu, *Zeplin*’ bütün öykülerde görülebiliyor; bu öyküler halk hikâyelerinden fantazyaya, büyülü gerçekliğe, bilimkurguya ve “Pyret”te, hayalî bir yaratığın Borgesvari taksonomisine kadar uzanıyor. Bu öykülerin çoğu rahatsız edici; aynı zamanda kara mizah içeriyor ve gerçekten çok tuhaf; en azından Amerikalıların hassasiyetine göre öyle. Tidbeck, bildiğimizi sandığımız dünyadan güçlü bir kopuş duygusu yaratmakta, akla hayale sığmaz çok sayıda şeyin ortaya çıkabildiği (ve çıktığı) bir yarığa bizi yönlendirmede büyük usta Robert Aickman’la aynı yeteneği paylaşıyor. Tidbeck’in öykülerinde her şeyden çok, belirgin bir *yitiklik* duygusu var: sevilenlerin (özellikle de ebeveynin); geçen zamanın; tam da karakterlerin içinde yaşadığı dünyanın bilgisinin yitirilmesi duygusu.

Yine de varoluşun paralel bir düzleminde bile Doğa boşluktan nefret eder ve bu boşluğu dolduracak umulmadık şeyler ortaya çıkar. Bu kitapta yer alan öykülerden belki de en sevdiğim olan “Rengeyiği Dağı” tekinsizliğin bir güç gösterisidir. “Arvid Pekon” sizi bir daha bir telefonu açmak konusunda tereddüde düşürebilir, “Brita’nın Tatil Köyü” bir tatil yerinin sezon dışında ne kadar rahatsız edici olduğunu hatırlatabilir. “Norveç Böğürtleni Reçeli”nin anlatıcısı, bir konserve kutusunda yarattığı canlıyla konuşmasını şöyle anlatır:

“Beni neden yaptın?” dedin.

“Seni sevebileyim diye,” dedim.

Benzer şekilde, Karin Tidbeck de bu öyküleri okurlar onları sevebilsin diye yazmış. Ben kesinlikle sevdim. Ve zannederim siz de seveceksiniz.

1 Elizabeth Hand (1957): ABD’li bilimkurgu ve fantazyayazarı. Antropoloji eğitimi aldı. İlk öyküsü “Prince of Flowers” 1988’de, ilk romanı *Winterlong* 1990’da yayınlandı. On yedi romanı, dört öykü kitabı bulunmaktadır. (ç.n.)

BEATRICE

Doktor Franz Hiller bir zepline âşık oldu. Berlin’de modern çağın harikalarının sergilendiği bir fuarı dolaşıyordu: otomobiller, pervaneli uçaklar, mekanik uşaklar, fark makineleri ve gelecekte insanlığa eşlik edecek diğer şeyler.

Zeplin halatlarla havacılık sergisinin ortasına bağlanmıştı. Kordonun yanındaki küçük tabelaya göre adı Beatrice’ti.

Franz’ın daha önce zeplinlere karşı hiçbir ilgisi olmamıştı. Zeplinle seyahat etmek şöyle dursun, yakından bile görmemişti. Aşk meraklısı da değildi. Otuz yaşında hâlâ bekârdı; geleceği parlaktı ama anne babasının ona gösterdiği potansiyel eşlerin hepsine karşı son derece ilgisizdi. Annesi gittikçe daha da ısrarcı olmaya başlamıştı ve Franz’ın er ya da geç kararını vermesi gerekecekti. Ama işte kendini burada, Berlin’de, bu zepline bakarken bulmuştu: Beatrice ismi çan gibi çınılıyordu.

Franz ona bakmaktan kendini alamıyordu. Bedeni şehvetli bir elipsti, mat derisi güzel yuvarlak iskeletini sıkıca sarmıştı. Kenarlarda yuvarlanan kalın cam pencereleri ile küçük gondolu, koyu renk ahşaptan () yapılmış ve pirinç detaylarla (süslenmişti. İçinde, gıcır gıcır cilalanmış bir konsolun önünde, Fransız zambakları işlenmiş pelüş bir koltuk vardı. Beatrice mükemmeldi. Uyuyan bir balina gibi, bir aşağı bir yukarı yavaş yavaş sallanıyordu. Ama son derece uyanıktı. Franz, onun dikkatini kendisine yöneltip öylece kaldığını, görmez bakışının sıcaklığını hissediyordu.

Sadece Beatrice’e bakmak ve onun bakışını üstünde hissetmek için ertesi gün tekrar geldi; ondan sonraki gün de... Birbirlerine hiç dokunamadılar; bir kez kordonu aşmaya çalıştı ama güvenlik görevlilerinden fena bir azar yedi. Franz içini dolduran dokunulma arzusunun aynısını onda da hissediyordu.

Lefleur et Fils mümessilini arayıp buldu; daha doğrusu genç Lefleur’ü: Takım elbisesi içinde rahatsız görünen, parmakları yağ lekeleriyle kaplı zayıf bir adamdı. Franz, Beatrice’i hemen oracıkta satın almayı teklif etti; derhal bir çek yazabilir veya gerekiyorsa nakit ödeyebilirdi. Genç Lefleur, bunun söz konusu olamayacağı yanıtını verdi. Bu zeplin bir prototipti. Bir istisna olamaz mıydı? Hiçbir istisna olamazdı. Prototip olmadan üretime nasıl başlayabilirlerdi? Elbette, Mösyö Hiller bir zeplin siparişi verebilirdi, sadece bu olmazdı.

Franz, bu prototipi neden bu denli istediğini açıklamaya cesaret edemedi. Ona verdikleri kataloğu alıp eve döndü. Katalogdaki resmini okşarken Beatrice’i düşündü. Pürüzsüz cildini, küçük gondolunu... Onun küçük gondoluna binmeyi öyle çok istiyordu ki.

İki hafta sonra, fuar kapandı. Beatrice Paris’teki yuvasına, Lefleur et Fils fabrikasına götürüldü. Franz o fabrikaya gidip geceleyin gizlice içeri girerek onu çalmanın; ya da yalvar yakar durumunu anlatmanın ve hikâyesinden çok etkilenen sahiplerinin onu serbest bırakmasının hayalini kurdu. Franz bunların hiçbirini yapmadı. Bunun yerine, anne babasını hayretler içinde bırakarak onlarla birlikte yaşadığı evden taşındı, Berlin’e gidip orada yeni bir iş buldu ve Stahlwerkstrasse’de bir ambar kiraladı. Ardından siparişini verdi.

İki ay sonra, Stahlwerkstrasse'deki ambara bir nakliye aracı geldi. Tek kelime Almanca bilmeyen dört irikıyım adam dört devasa kutu indirdi ve küçük bir zeplinin çeşitli parçalarını çıkarmaya başladı. Gittiklerinde, Beatrice'in tamamen aynısı ambarda halatlarla tutturulmuş halde duruyordu.

Frank ambarda tek başına dikilmiş zeplinini incelerken yavaş yavaş fark etti. Bu yeni Beatrice ilgisizdi. Hiçbir sıcaklık belirtisi göstermeden havada sakince asılı duruyordu. Franz, Beatrice'in bir ucundan diğerine yürüdü. Tenini eliyle okşadı. Serindi. Pürüzsüz, cilalı maun gondolunda parmaklarını gezdirdi, taze ahşap ve verniğin aromasını içine çekti. Daha sonra küçük kapıyı açtı ve nazikçe içine oturdu, hafif misk kokusuna bakır ve taze kauçuk kokusu karışmıştı. Onun Beatrice olduğunu hayal etti. Kendisini kavrayan sıcak yastıkların verdiği hissi, Beatrice'in onun ağırlığı altında gömülüşünü nasıl kafasında canlandırıdığını hatırladı. Ama bu Beatrice'in, Beatrice II'nin koltuğunun formunu kaybetmeyen sert bir dolgusu vardı.

“Başaracağız,” dedi Franz konsola. “Başaracağız. Sen benim Beatrice'im olabilirsin. Birbirimize alışacağız.”

Matbaacı asistanı Anna Goldberg bir buhar makinesine âşık oldu. Hamburg'ta hali vakti yerinde bir ailenin en küçük ve en çirkin kızıydı; babası ülkenin en büyük matbaalarından birinin sahibiydi. Anna zihinsel yeteneğini belli ettiğinden eğitim görmesine ve babasının sekreteri olarak çalışmasına izin verilmişti. Böylece en azından kendi masraflarını karşılayabiliyordu. Anna işinden memnundu ama bunun sebebi matbaacılığı ya da sekreterliği sevmesi değildi. Sebep matbaa makineleriydi. Onun yaşındaki diğer kızlar oğlanların hayalini kurarken, o bir Koenig & Bauer'e delice âşıktı. Ama babasının önünde açıkça bir aşk ilişkisi yaşayabilmesi mümkün değildi. Maaşının her feniğini biriktirdi, böylece günü geldiğinde aşkının peşinden gidebilecekti. Yirmi sekiz yaşındaydı ve hâlâ doğru zamanı bekliyordu.

Nihayet Berlin fuarında Hercules'le tanıştığında o gün geldi. Hercules yarı-portatif bir buhar makinesiydi: Yuvarlak karınlı bir fırın dik, geniş omuzlu bir motorla birleştirilmişti. Keskin bir kömür dumanı notası da içeren sıcak demir aroması yayıyor, bu koku Anna'nın kalçalarını ürpertiyordu. Üstelik satılıktı. Anna onu daha yakından tanıyabilmek için fuara her gün gelmiş olsa da aslında ilk günden kararını vermişti. Hercules'ü almaya parası neredeyse tam denk geliyordu. Anna annesiyle babasına Berlin'de oturan bir arkadaşı ile kocasını ziyaret etmek ve muhtemelen orada bir talip bulmak niyetinde olduğunu bildirdi. Annesiyle babası hiç direnmedi, Anna da onlara kalış süresinin belli olmadığından bahsetmedi. Stahlwerkstrasse'de bir ambar kiralayıp eşyalarını oraya taşıdı.

Hercules ile ambara vardığında, Anna'yı şaşkın bir beyefendi ile mekânı çoktan işgal etmiş minyatür bir zeplin karşıladı. Beyefendi kendini Dr. Hiller olarak tanıttı, Anna'nın yüzüne doğru dürüst bakmadan ona bir belge gösterdi. Görünüşe bakılırsa Stahlwerkstrasse'deki ambar için yapılmış birbirinin aynısı kontratları vardı. Anna ile Franz mülk sahibinin ofisine gitti, oradaki yağ bezeleriyle kaplı minyon bir kadın bu karışıklığa çok üzüldü. Maalesef, şu an tüm ambarlar dolu olduğundan bu durumu düzeltmek için çok geçti. Ama Dr. Hiller ile Fräulein Goldberg'in bu sorunu aralarında çözebileceklerine emindi. Kira her ay ödendiği sürece, bunun nasıl olduğu pek de önemli

değildi. Çektikleri sıkıntıdan dolayı bir indirim bile alacaklardı. Bunun ardından, geldikleri için onlara teşekkür etti ve gidebileceklerini söyledi.

Sokağa çıkar çıkmaz, “Ambarda bir şey yakılmasına izin veremem,” dedi Franz. “Zeplin son derece yanıcı.”

“Dr. Hiller bununla ne demeye çalışıyor?” dedi Anna.

“Fräulein Goldberg hiç düşünmüyor galiba,” dedi Franz. “Fräulein Goldberg buhar makinesini neyle besleyecek acaba?”

Anna, boynundan başlayıp yanaklarına dek kızararak ona baktı. “Onun adı Hercules,” dedi yavaşça.

Franz durup ona baktı. “Ah,” dedi biraz sonra, bakışları yumuşadı. “Özür dilerim. Aynı kaderi paylaşıyoruz galiba.”

Ambara dönünce Franz, Anna’yı odanın diğer ucuna halatlarla bağlanmış zeplinin yanına götürdü. “Bu Beatrice,” dedi ve sahiplenici bir tavırla elini Beatrice’in gondoluna koydu.

Anna, başını eğerek Beatrice’i selamladı. “Tebrik ederim,” dedi Franz’a. “Çok güzel.”

Ambarı ortadan bir bölmeyle ayırıp ortak kullanma konusunda anlaştılar. Anna basit bir odun sobası getirdi. Anna’nın, onun da kendisi için yemek yapması gerekeceğini vurgulamasının ardından Franz, Beatrice’ten olabildiğince uzak bir noktaya, ambarın en uzak duvarının ortasındaki bir girintiye sobayı kurmasına izin verdi. O girinti onların ortak mutfak ve oturma odaları oldu. Samimi bir ortam bile oluştu.

Anna, Hercules’ün açık ağzından gırtlakına sürekli kürek kürek kömür atmakla ve buhar için su doldurmakla meşguldü. Geceleri, onu beslemek için her saat başı kalkıyordu. Her sabah kliniğe gitmek için çıkan Franz, onun aynı şeyi gün boyunca da yaptığını düşünüyordu, çünkü günün hangi saati olursa olsun genellikle kömür küremekle meşguldü. Bunun dışında, zamanını çoğunlukla teknik kitapçıklar ve makaleler okumakla geçiriyor gibiydi. Bunlarla dolu bir kitaplık getirmişti.

Franz ilişkilerine samimiyet katmaya ne kadar çalışırsa çalışsın, Beatrice soğuk ve mesafeli kaldı. Franz onunla titiz bir şekilde ilgileniyordu. Her gün ona gazeteleri okuyor; onunla çok nazik bir şekilde sevişiyordu. Hiçbir şey Beatrice’in ilgisini çekmiyor gibiydi. İlk Beatrice’i kazanmak için daha fazla mı uğraşmış olması gerekirdi? Daha fazla mı peşinden koşmuş olmalıydı? Bunu neden yapmamıştı? Onu en çok rahatsız eden soruysa şuydu: Beatrice de onu Franz’ın sevdiği kadar güçlü duygularla seviyor muydu? Bir gece, birlikte çorba içerlerken Anna’ya tüm hikâyeyi anlattı.

“Asla öğrenemeyeceğim,” dedi. “Beni gerçekten sevdi mi? Onu tanıma şansım olsaydı ben onu sevebilecek miydim? Belki de sadece bir hayaldi. Hiç de benim sandığım gibi biri olmayabilir.”

Anna okuduğu derginin sayfalarını düzelterek başını sağa sola salladı. “O Koenig & Bauer’e âşık olmaktan öğrendiğim bir şey var. Delicesine âşık olmanın hiçbir değeri yok. Gerçek dünyada bir karşılığı yok.” Yatağının kenarında duran buhar makinesini başıyla işaret etti. “Ben ve Hercules, birbirimizi anlıyoruz. Birbirimize özen gösteriyoruz. Bu tür bir aşk daha iyi bence.”

“Bu Beatrice’in de bir gün beni sevebileceğini mi söylüyorsun?” dedi Franz.

“Sevebilir,” dedi Anna. “Üstelik o hemen yanı başında. Bu durum, diğeriyle ilgili tahminlerinden

çok daha değerli.”

Karşılaştırıldığında, Anna’nın Hercules’le ilişkisi çok daha mutlu görünüyordu; özellikle de karnı şişmeye başladığında bu mutluluk arttı. Anna zaman zaman karnındaki tuhaf hislerden şikâyet etse de rahat bir gebelikti. Franz kulağını onun karnına dayadığında, içeriden tıkırtılı ve pır pır eden sesler duyuyordu.

“Zamanı gelince ne yapacaksın?” diye sordu.

“Hastaneye gidemem,” dedi Anna. “Çocuğu benden alırlar. Bana yardım etmelisin.”

Franz hayır diyemedi. İhtiyacı olabilecek şeyleri klinikten yavaş yavaş yürüttü: dikiş ipi, pens, morfin, iyot çözeltisi. Sadece iki kez doğum yaptırmıştı ve hiç kendi başına olmamıştı; ama bunu Anna’ya söylemedi.

Kasılmaları başladığında bile Anna, Hercules’ü beslemeyi sürdürdü. Bunu Franz’ın yapmasına izin vermedi. Doğum sancıları başlayıncaya kadar durmadı. Doğum hızlı oldu. Çocuk küçük ama sağlıklıydı, pistonları bedeniyle gayet güzel bütünleşmişti. Ama plasenta gelince kanama bir türlü durmadı. Çocuk karnının üstünde dururken, Anna ambarda çok kan kaybetti.

Kendinden geçmeden önceki son sözleri, “Beni Hercules’ün içine koy,” oldu. “Onun içinde olmak istiyorum.”

Franz, Anna’nın istediğini yaptı. Önce çocuğu nazıkçe yıkayıp temiz bir kumaşla sardı ve onu Anna’nın yatağının yanındaki sepete koydu. Daha sonra yatağında yatan Anna’ya döndü. Islak bir kumaş parçasıyla bedenindeki kanı silip onu temiz bir çarşafa doladı. Biraz zorlanarak onu yataktan kaldırdı ve Hercules’ün durduğu yere taşıdı. Anna, fırına mükemmel biçimde sığıdı.

“Alacağın son şey bu,” dedi Hercules’e. “Seni beslemeyeceğim.”

Buhar makinesi, durduğu köşeden bakışlarını Franz’a dikmiş gibiydi. Fırın kapağı, Anna’nın bedeninden yükselen sıcaklıkla parladı. Franz ona arkasını dönüp bebeği kucağına aldı, kolları arasında özenle tuttu. Bebek ağzını açıp ıslık gibi bir ses çıkararak ağladı. Franz ambarın kendi bölümüne doğru yürüdü, zeplininin önünde bebeği havaya kaldırdı.

“Artık koruyucu anne-babayız, Beatrice,” dedi.

İlk kez ondan bir tepki geldiğini hissetti. Onaylar gibiydi ama Franz’a yönelik bir onay değildi bu.

Çocuk bir kızdı. Franz ona Josephine ismini koydu. Başta onu inek sütüyle beslemeye çalıştı ama çocuk tıslayarak sütü tükürdü. Sürekli kilo kaybetti, pistonları cızırdayıp gıcırdadı, ta ki Franz umutsuzca biraz kömürü suda erittikten sonra bir paçavra parçasını bu suya batırıp onu kızın ağzına tıkana kadar. Josephine paçavrayı hemen emip kurutunca, Franz evlatlık kızının ne tür bir bakıma ihtiyacı olduğunu anladı. Anna’nın Hercules için bulundurduğu tamirat çantasını aldı ve iyi bir yağla Josephine’in pistonlarını dikkatlice yağladı. Kömürlü su ile onu düzenli biçimde besledi; yaptığı karışım yoğun bir püre haline gelene dek kömür miktarını gittikçe artırdı. Yeterince dişi çıktığında, çiğnemesi için ona küçük kömür parçaları verdi. Hiçbir atık üretmediğinden, kızın bezlenmeye ihtiyacı yoktu; yediklerini vücut ısısı olarak harcıyor gibiydi. Onu fazla besleyecek olursa, dokunamayacak kadar ısınıyor, pistonları elini yakıyordu. Bu tuhaflıkların dışında, gayet normal bir

bebek gibi davranıyordu.

Franz kliniğe bir istifa mektubu yazdı. Hercules'ü bir fabrikaya, Anna'nın eşyalarını ise bir müzayede evine sattı. Bu para, dikkatli harcayacak olursa, kira ve yiyeceğe uzun süre yeterdi. En azından zeplinine ve evlatlık kızına bakabilirdi. Evden her çıktığında, bebeği Beatrice'in gondoluna koyuyordu. Döndüğünde bebek hep güler yüzlü oluyor, sert koltukta rahatça yatıyor, tuşlarla ve konsoldan bir şekilde çıkmış borularla oynayıp mırıldanıyordu. Josephine sürekli beslenmeye ihtiyaç duymayacak kadar büyüdüğünde, Franz başka bir klinikte iş buldu. Josephine günlerini gondolda geçirmekten memnun görünüyordu. Kız yakınındayken, Beatrice şefkat yayıyordu.

Felaket, Josephine dört yaşındayken ortaya çıktı. Küçük kızın ses telleri yoktu, bunun yerine gırtlığında bir dizi küçük boru sıralanmıştı. Dördüncü doğum gününe kadar sadece ısıklık ve cıvıltı sesleri çıkardı; o günse çıkardığı gürültüleri birdenbire konuşma sesine dönüştürdü. Sabahın erken saatiydi. Kahvaltıdan yeni kalkmışlardı. Josephine masanın üstünde oturuyor, Franz onun kolundaki pistonları yağlıyordu. Josephine ağzını açtı ve yüksek, flüte benzer bir sesle şöyle dedi:

“Baba, onun adı Beatrice değil.”

“Öyle mi,” dedi Franz, parmak eklemlerinden yağ damlıyordu.

“Ona hep Beatrice diye seslendiğini söylüyor. Benim adım bu değil, diyor.”

Franz gözlerini kırptırdı. “Söylediği her şeyi anlıyor musun?”

“Adı Beatrice değil,” diye tekrarladı Josephine. “Başka bir şey. Ayrıca sana söylemek istediği bazı şeyler var.”

Josephine bacaklarını gondoldan sarkıtıp oturdu, ne anlama geldiğini pek de bilemeden, kuş gibi şakıyarak zeplinin düşüncelerini aktardı. Franz şunları öğrendi: Zeplinin adı Beatrice değildi. Tamamen farklı bir şeydi. Yaşamını Franz'ın kölesi gibi sürdürüyordu ve Franz ona bir başkasıymış gibi davranarak tecavüz ediyordu. Franz'dan nefret ediyordu.

“Bu doğru olamaz,” dedi Franz. “Bu evliliği birlikte kurduk. Çaba göstermeyen taraf oydu.”

“Başka seçeneğim yoktu, diyor,” dedi Josephine. “Diyor ki, sen beni esir tutuyorsun.”

Franz, boğazının sıkıldığını hissetti. “Kesinlikle tutmuyorum,” dedi. “Çok uğraştım.” Titremelerine engel olmak için ellerini ceplerine soktu. “Çok uğraştım,” diye tekrarladı.

“Uçmak istiyor,” dedi Josephine.

Franz ambarın büyük çift kanatlı kapısını açtı ve Beatrice'i yavaşça dışarı çekti. Ne olacağını biliyordu. O halatlarla meşgulken, Josephine gondola çıkacaktı. Beatrice II bağlı olduğu yerlerden kendini kurtaracak ve hemen göğe yükselip doğuya yönelecekti. Onu yerde bir başına bırakıp birkaç dakika içinde gözden kaybolacaktı.

Halatları halletti. Bu arada, Josephine gondola bindi. Beatrice II aniden çat diye kopan bağlarından kurtuldu ve hiçbir ses çıkarmadan yükseldi. Franz ambarın önünde durdu, gece çökene kadar gökyüzünü seyretti.

OVE LINDSTRÖM İÇİN BAZI MEKTUPLAR

Salam baba,

Bugün cumartesi, seni bulmalarının üstünden otuz sekiz gün geçti. Komşular kedinin iniltilerini duyup polisi aramadan önce dairende üç gün yattın. Bir cuma günüydü. Ağır bir kalp krizine benzediğini söylediler hastanede, muhtemelen hızlı olmuş. Seninle benim yakın olup olmadığımızı sordular. Hayır dedim: İçkinle baş edemedim, yıllar önce seninle bağlantımı kopardım.

Aynı gece, yıllardan beri ilk kez annemi rüyamda gördüm. Ormanın kıyısında dikiliyordu, sırtı dönüktü. Koyu renk saçları karman çorman halde sırtına dökülmüştü. Kırmızı elbisesinin eteği yerleri süpürüyordu. Kum havuzunda oturuyordum. Kımıldayamadım. Ağaçların arasından geçip ormanın içlerine doğru yürüdü, küçük ziller çalıyor gibi havada çın çın öten bir ses vardı.

Oraya en son geldiğimde gördüğüm şeylerle karşılaşmaya hazırlıklı halde dairene girdim: kalın bir gazete tabakasıyla ve süt kutularıyla kaplı zemin, giysi yığınları, eşyaların üstünde kirli bulaşıklar ve her şeyi kaplayan yağlı bir kir tabakası. Mutfakta meyve sinekleri. Lavaboda kurtçuklar. Çürümenin ve yıkanmayan insanın pis kokusu.

Ama kapıyı boş odalara ve bir çam sabunu kokusuna açtım. Yerler ve yüzeyler ovulup temizlenmişti, mutfak pırıl pırıldı. Hiç şişe ya da bira kutusu göremedim. Sigarayı ne zaman bıraktığını ve daireyi tertemiz yapmaya ne zaman karar verdiğini merak ettim. Kapının yanında birkaç bavul duruyordu.

Kediyi ben aldım. Ona ne isim verdiğini bilmiyorum ama ben Gıcırta diyorum –pipo fırçası kadar incecik ve tiz ses çıkaran bir oyuncak gibi miyavlıyor. Aç ve asabi, ama iyi.

Björn ile Maggie’yi aradım. Björn seninle pazartesi konuştuğunu söyledi. Kendine çekidüzen verdiğini söylemişsin: En baştan başlamak için Munsö’deki eski okul binasına gidiyormuşsun. Her şey eski günlerdeki gibi olacakmış.

“Belki de bir şeyler olacağını hissetmişti,” dedi Björn. “Ama öbür yandan... Bilmiyorum. Yılda bir kez böyle yapardı. Daireyi temizler ve baştan başlamak için Munsö’ye giderdi; birkaç hafta sonra geri döner ve her şey eskisi gibi olurdu.”

“Bana bunu hiç söylemedi,” dedim.

“Belki de söylemeye korkmuştu. Biliyorum, ben korkuyordum. İçmeye yeniden başlayacağını bildiğim için söylemedim sana. İyi ki duymamışsın.”

Björn’ün bana anlatmamasına memnunum.

Cenazeye şunlar geldi: Björn ile Maggie, Per-Arne, Eva ile Ingeborg, Peter ile Lena, Dolores, Magnus, Alice. Björn ile Maggie hariç, hiçbirini belki on sekiz yaşından beri görmemiştim. Değişmişler. Sadece daha yaşlı değiller. Pahalı arabalarla, tasarımcı gömlekleri ve elbiselerinin altında yuvarlak göbeklerle geldiler. Aç aktivistler değiller artık. Björn ile Maggie kot pantolonla geldi. Bu kendimi daha az anormal hissetmemi sağladı. Cenaze töreni boyunca Maggie elimi tuttu.

Çoğu cenazeden sonra kahveye kaldı. Bugünlerde neler yaptığımı dair soruları yanıtlamam gerekti.

Arayıp sormadıkları için özür dilediler. Sen onları kendinden uzaklaştırdığın için böyle olmuş. Bununla baş edememişler.

Daha sonra, her şeyin nasıl başladığı konusundaki değişmez hikâyeyi anlatarak eski günlerden konuştular. Suratsız bir çiftçinin (senin) eski okul binasını şehirden gelen bir avuç dolusu kıllı komüniste kiralamak için nasıl ikna edildiği. O suratsız çiftçinin sonunda nasıl onlara katılıp sakal bıraktığı. Bütün o partiler, hasat bayramı ve tavan arasındaki kollu baskı makinesinde bastıkları dergi; ve iki yaşında “Vietnam’dan, Laos’tan ve Kamboçya’dan çık Amerika!”yı söyleyebilen küçücük, tombul, büyümüş de küçülmüş ilk komün bebeği (ben). Annemden söz etmedik. Sonra bitti, herkes evine gitti; Björn ile Maggie hariç onlardan herhangi birini tekrar göreceğimi sanmıyorum.

Annenle babanın, haklarında hiçbir şey bilmediğim Sten ile Alva’nın yanına gömüleceksin. Onlarla ilgili hiçbir şey anlatmadın bana, tek bildiğim hastalıklı oldukları ve erken öldükleri. Kalıtsal bir özellik galiba.

- Viveka

Selam baba.

Evrak işlerini geçen hafta hallettim. Bu aralar işsizim zaten, o yüzden seyahate de çıkabilirim. Munsö’deki hizmetli evinin mutfağında oturuyorum. Okul binasının dördüncü nesil sahibiyim artık.

Gıcirtı’yı getirdim. Burayı tanıyor gibi. Fareleri yakalıyor, masanın altında onları çatır çutur yiyor. Ortalığı dağıtmadan, intizamlı yiyor, sadece kalpleri bırakıyor. Kırmızı üzüm gibi yerde sağa sola saçılmış buluyorum onları.

Baharda buraya gelmiş olmalısın. Serada toplanmaya hazır bir sürü kabak, domates, fasulye ve balkabağı var. Kiler dolu. Yakacak odun bile var, üstelik temiz. Nane çayı buldum. Ben küçükken içtiklerinden. Bunlar her şeyin güzel olduğu zamanlardan kalma kokular: yakacak odun, nane çayı, eski ev.

Eskiden ben mutfaktaki çekyatta yatardım, sense yatak odasında. Çekyat için fazla uzun olduğunu söyledin, aksi halde bana yatak odasını verecekmişsin. Hep biraz kambur durur, başını kapı dikmelerine ve lambalara çarpardın. Çekyatın yanında durmuş, uzun ellerinden birini örtüyü çeneme kadar çekmek için uzattığını görebiliyorum. Dolma gibi sarınıp sarmalandın işte, derdin.

Bu gece yatak odasında uyuyacağım. Çekyat için fazla uzunum.

Keşke günlük tutsaydın. Burada ne kadar çok zaman geçirdiğini bana söyleyen tek şey, sobanın yanındaki gazeteler. Tam Björn’ün söylediği gibi, her yıl bir kez gelip birkaç hafta kalmışsın. *Svenska Dagbladet*’e göre (burjuva paçavrası demene rağmen okumakta ısrar ederdin) son sefer mayıs ayındaymış.

Bugün okul binasına gittim. Ön kapı yamulmuştu, açmak zor oldu. Vestiyerde sağa döndüm, uzun masalar hâlâ oradaydı, banklar da öyle; servis masası arkadaydı. Açık kapıdan giren esinti, tozları havaya kaldırdı. Döne döne tavandan sarkan yapışkanlı sinek kâğıtları, küçücük cesetlerle simsiyah olmuş. Arkadaki mutfığa gittim: Eski turuncu perdeler hâlâ pencerelerde asılı, köşedeki koca yuvarlak buzdolabının rengi solmuş. Mutfaktan geçip fitilli kadifeden kahverengi koltukların ve IKEA

kitaplıklarının olduğu öğretmenler odasına girdim: toz ve sessizlik. Ahşap ve küf kokusu. Öğretmenler odasından geçip çemberi tamamlayarak vestiyere döndüm. Vestiyerin arkasındaki dik merdivenlerden yukarı çıktım, yolun ortasında çiçek şeklinde bir vitray var. Yatak odaları eskiden depo olarak kullanılan çatı katı, yan yana dizilmiş boş keşiş hücreleri gibi. Herkesin gidişini hatırlıyorum: pelüş derisinin her gün üstüne oturduğum yerleri aşınmış, kocaman bir oyuncak kaplumbağayı paketleyen Lena. Onu kutuya tıktırdığında ağlamıştım.

Tenha, çakıllı araba yolu, hafiften tohuma kaçmış sera, seslerin yok olması, okul binası ile hizmetli evini önce tahtalar çakıp kapatman ve eşyalarımızı arabaya yüklemen.

Seninle annemin olduğu fotoğraflarda çok âşık görünüyorsun, ona çok kapılmışsın. Fotoğraflardan biri, okul binasının merdivenlerinde. Bir eliyle korkulukları tutmuş duruyor, kameraya bakıyor. Üstünde ying-yang deseni olan, diz boyu siyah bir elbise giymiş, karnı büyük ve yuvarlak. Senin üstünde kot pantolon ve turuncu bir gömlek var, bir elin onun karnının üstünde. Fotoğrafçıyı görmezden gelip, yumuşak bir gülümsemeyle yandan anneme bakıyorsun. Çok uzun boylu. Onun yanında kambur durmuyorsun. O zamanlardan kalma bütün fotoğraflarda aynen böyle gülümsüyorsun baba.

- Viveka

Selam baba.

Kulübeden bisikletini çıkardım –iyi bakmışsın– ve yiyecek bir şeyler almak için eski kooperatife gittim. Gölün yanından geçen orman patikasından yürüdüm. Ben çocukken yaklaşık yarım saat sürerdi ama bu kez yanlış bir yerden dönmüş olmalıyım; sağa sola bakınca nerede olduğumu çıkaramadım. Oraya gitmem bir saatimi aldı. Çocukluğundan kalma yerlere gittiğinde her şeyin gözüne çok daha küçük görünmesi gerekir. Eski kooperatif tanınmaz haldeydi. Yenilenmiş. Ama hiçbir faydası olmamış. Tofunun ne olduğunu bilmiyorlar.

İlk anım şöyle: Ağustos ayıydı. Üç yaşındaydım. Vladimir Vysotsky gramofondan kulak tırmalıyordu. Havada ıslak yün, kerevit ve kızarmış ekmek kokusu vardı. Grip oluyordum. İçine girebileyim diye kendi hırkanın önünü açtın, sonra yine ilikledin, ben de kafasını dışarı çıkarmış bir yavru kanguru gibi oturdum orada, sakalın enseme gıdıkladı. Koroyla birlikte şarkı söylediğinde, tüm sırtım titredi. Annem masanın karşısında oturuyordu. Gözlerini dikmiş bize bakıyordu, yüzü çok durgundu.

Elbette hastanede doğum yapmayı reddetti. Maggie bana bunu pek çok kez anlattı. Hizmetlinin evinde doğum yaptı; sertifikalı bir ebe olan komün üyelerinden biri (Annika mıydı?) ona yardım etti. On bir saat sürdü. Sağlıklı ve üç buçuk kiloydum. Beni hastaneye götürmedin. Nüfusa kaydedilmedim, kontrol edilmedim ya da aşı olmadım. Yetkililerin hayatımızdan uzak durmasını istiyordun.

Yakında onun ortadan kaybolmasının yirmi beşinci yıldönümü olacak.

“Baban eskiden ne derdi biliyor musun,” dedi Maggie bir defasında. “Annenin bir gün ormandan öylece çıkıp geliverdiğini söylerdi.”

Verandada ay iiyorurur. Hava hâlâ sıcak. Birkaç hafta içinde orman mantar dolacak. Serada da bir s  r   sebze var, bozulmas  nlar diye konserve yapmayı öğrenebilir miyim acaba? Lena ile Peter bu tip şeylere deli olmazlar mıydı?

Cep telefonu buraya geldiğ  mden beri ilk kez çaldı.     ve i    bulma kurumunda benim dosyama bakan ve dünkü toplantımıza neden gelmediğ  mi merak eden sosyal görevliydi. Aklımdan tamamen uçup gitmiş. Sosyal görevli inceleme için benim hemen rapor vermemi istiyor. Bu ay ba  vurduğ  m bütün işlerin listesini vermezsem, aldığım yardım kesilecek. Eninde sonunda böyle olacağını biliyorum zaten, o yüzden fark etmez. Yardımları kesecekler, sonra yoksulluk yardımına başvurmam gerekecek, mülküm olduğ   için alamayacağımı söyleyecekler. Ardından ya burayı satmam ya da yoksulluk yardımı verenlere siktir çekmem gerekecek. Her halükarda buraya yerle  eeğ  m, mantar ve konserve sebze yiyerek yaşamımı s  rd  reeğ  m. Bunu ne kadar süre yapabileceğ  mi merak ediyorum. Sosyal g  revlimden başka birinin beni   zlemesinin ne kadar s  reeğ  ni merak ediyorum.

- Viveka

Selam baba.

Seray   yabani otlardan temizledim. Yazın bitkilerin bazıları ölmüş, diğ  erleri de bakımsızlıktan yabani büyümüş. Çatıdaki deliğ   hesaba katarsak, buraya pek de sera denemez aslında.   st  ne yağmur yağan sebzeler kafayı yemiş. Aldığım yardım kesilirse, onları yiyerek yaşamımı s  rd  rebileceğ  mi sanmıyorum.

Bu da ikinci anım: Artık bunun kerevit partisinden bir hafta sonra olduğ  n   biliyorum. Evin dışındaki kum havuzunda oturuyordum. Kuru   st katmanının altında kum soğuk ve   slakt  . Ayakkabılarımı çıkarmış, ayak parmaklarımı soğukluğ  n iine sokuyordum. Annem alnımdan öptü, sonra yürüyüp gitti. Kırmızı elbiseyi giymişti. Yal  nayakt  . Ağ  ların arasından ormanın ilerine yürüdü, k   k ziller alıyorm    gibi havada  n  n   ten bir ses vardı.

Marketten döndün ve beni kum havuzunun içinde bağıra bağıra ağılarken buldun. Polisi aramayı ertesine güne kadar erteledin. Kaybolduğ  n   bildirmeye çalıştın ama onun hiç var olmadığı söylendi. Nüfus kaydı yoktu.

Ben de yoktum tabii, bunu da öğrendiler. Nüfus kayd  m yapıldı, bir vatandaşlık numarası aldım ve zorunlu a  ılar  m   oldum.

Hepsi buydu. Annem dönmedi.

Sen bir babanın yapması gerekenleri yaptın. Okula gönderdin; yemek yaptın; birlikte televizyon izledik; ev   devlerime yardım ettin. Bana hiç bağırmad  n. Asla kötü davranmadın.   meye televizyonun yanındaki koltukta, usul usul ba  lad  n. Uzakla  t  n ve tuhaf zamanlarda uyur old  n. Kendim için yemek yapmayı öğrendim.

Uzun bir uak yolculuğ   yapmışım da zamanım     m    gibi hissediyorum. Güneş göğün çok alçak bir yerinde. Günbatımı sürüyor da sürüyor.

- Viveka

Selam baba.

Sen sarhoş olurken benim neler yaptığımı belki bilmek istersin diye düşündüm. Bir keresinde Hörkarängen’de iki odalı bir pansiyona taşındık, çoğunlukla Maggie ile Björn’ün evinde vakit geçiriyordum. Onları görmek istemiyordun. Ya çalışıyordun ya da evde televizyon izleyip içiyordun. Bir akşam Maggie ile Björn’ün mutfağındaydım –akşam yemeğini yeni yemiştik– ve Maggie’ye seninle annemi sordum.

“Aslına bakarsan nasıl olduğunu hatırlamıyorum,” dedi Maggie. “Diğerlerinden herhangi biriyle birlikte gelmemiştii –Jester komününden ben, Björn ve Peter vardık, Eva ile Ingeborg Nyköping’den; Per-Arne Norrköping’den; Ingeborg’un FNL’den arkadaşıydı... ama annenin nasıl olup da oraya geldiğini hatırlamıyorum. Yine de en başından beri oradaydı, kesin. Çok özel biriydi. Bu bakımdan o ve baban iyi bir çifttiler bence. Kendi hallerinde olmayı severlerdi.”

“Özel derken neyi kastediyorsun,” dedim.

“Asla kendinden söz etmezdi. Yani, şahsi şeylerini anlatmazdı ya da fikir belirtmezdi. Orada olduğu tüm o yıllar boyunca, herhangi bir konuda ne düşündüğünü hiç öğrenemedim. Onun biraz çatlak olduğunu veya çok zor bir şey atlattığını düşünürdük, o yüzden bunun üzerinde pek durmazdık. Bir de nüfus kaydının olmaması meselesi vardı. Belki de kimliği koruma altındaydı. Belki tacizci bir kocadan kaçmıştı. Ben böyle düşünüyorum. Ama seni ve babanı neden bıraktı...” Maggie yanağını okşadı, bir koluyla bana sarıldı. “Bu yaptığı çok boktan bir şeydi,” dedi. “Senin gibi bir çocuğum olsaydı, bir saniye bile bırakmazdım.”

Maggie’nin rahatlatıcı, sigara ve sıcak tenden oluşan kokusunu içime çekerek sessizce oturdum.

“Eskiden baban ne derdi biliyor musun,” dedi Maggie. “Annenin bir gün ormandan öylece çıkıp geldiğini söylerdi.”

Az önce Maggie’yi aramaya çalıştım ama nedense telefon çekmiyor. Sesini duymak iyi olurdu.

- Viveka

Salam baba.

Küçükken, camdan dışarı bakarak saatlerce oturabilirdim. Bu, belli bir müzik yüzünden, ya da alacakaranlık olduğu için veya ışığın belli bir açıyla gelmesi dolayısıyla olabilirdi. Göğsümde bir his vardı, bir kıpırtı. O zaman kelimelerle ifade edemiyordum. Ama oralarda bir yerde bir şeyler olduğunu biliyordum. Dünyada bir delik vardı. Ve oraya gitmeye dair bir özlem... Hâlâ o özlemi duyuyorum ama eskiden olduğu kadar kahretmiyor beni. Şimdiye kadar öyleydi. Buranın ışığında o özlemi çiçeklendiren bir şey var.

Seni hayattayken son kez gördüğüm zamanı düşünüyorum. Evden ayrılmamdan dört yıl sonraydı. Bazen sarhoş olduğunda arar, her şeyin daha iyi olacağını söylerdin. Sonunda telefon numaramı değiştirdim.

O zaman ellinci doğum günündü, ben de bir şans daha verebilirim diye düşündüm. Akşam yedi gibi kapını çaldım. Yanıt gelmedi ama kapı kilitli de değildi. İçerisi tam bir şarapçı iniydi. Köşede, çöplerin altında bir şey hışırdadı.

Koltuktaydın, televizyon izliyordun. İçeri girdiğimde kafanı kaldırıp baktın, eski süt kutuları

botlarımın altında katır kutur etti.

“Okul binasına gittim, biliyor musun?” dedin. “Orayı temizledim. İşte okul binasına gittim. Dönsün diye bekledim. Ama dönmedi.”

Ağlamaya başladın. Sırılsıklam, perperişan bir ağlama kriziydi. Arkamı dönüp çıktım. Seni tekrar görmemin üzerinden altı yıl geçecekti.

Okul binasının içinde, zaman hiç geçmemiş gibi davranıyorum. Gözlerimi kapatınca diğerlerini duyabiliyorum. Yoğrulan hamurdan çıkan ritmik pat pat sesleri. Kesme tahtasının üstünde doğranan bir şey. Gitar tıngırdatıp melodiyi mırıldanan biri. Merdivende ayak sesleri. Pişen ekmeğin, çayın ve tereyağında kızaran soğanların kokusu. Geçerken yanağımı okşayan bir el. Akşam yemeği vaktiymiş. Birlikte şarkı söylüyoruz, sonra da tabaklarımızı dolduruyoruz. Herhangi birinin kucasına oturabilirim. Bir omza yaslanıyorum. Uyuduğumda beni yemek odasının köşesindeki kahverengi fitilli kadifeden koltuğa taşıyorlar ve üstüme bir battaniye örtüyorlar. Fitilli kadife yüzüme batıyor. Seslerin uğultusu yükselip alçalıyor.

Baba

Bugün güneş doğmadı. Onu ancak ufukta bir parıltı olarak görebiliyorum. Ses geldiğinde mutfaktaydım. Ta içerden duyabildim onu. Verandaya çıktım. Küçük zillerin sesiydi. Annemin gittiği günden beri bu sesi duymamıştım.

Maggie’yi aramaya çalıştım. Telefon çekmiyor. Ben de burada, merdivenlerde oturuyorum. Zillerin sesi hâlâ havada asılı. Alacakaranlık da geçmek bilmiyor, gece ya da gündüz hiçbir yere gitmiyor.

Baba, bence annem yakında gelecek.

BAYAN NYBERG ve BEN

Balkonda belli belirsiz bir kazıma sesiyle başladı.

Yani senin için böyle başladığını sanıyorum. Benim içinse bir gece geç saatte, senin odanda başladı. Yıllar önceydi, gençtik o zamanlar. Sen sekoya ektiğini söyleyince aklıma geldi. Dairende bir oda kiraladığımda böyle yaptın, evin önündeki çiçek tarhına gizlice bir bitki diktik ve her nasılsa sert İsveç toprağında kök salmayı becerdi. Yirmi yıl sonra o ağaç, köklerini yan evin çamaşırhanesine kadar uzatmayı başardı.

Şubat sonlarında bir pazar günü. Sevdığım o kırmızı pelüş koltuktayız, kalkmak acayip zor geliyor. Elmalı kırıntı tart yaptın, neredeyse şekersiz ama ekstra kırıntılı. Krema göllerine buluyoruz onu ve ağır sızılarımızdan konuşuyoruz; benim yeni kalça eklemim, senin siyatığın, benim romanım, senin sergin. Bir de balkondaki, kış uykusundan ağır ağır uyanmakta olan sekoyadan söz ediyoruz. O zaman sana Esmer'in hikâyesini hiç anlatmadığımı fark ediyorum.

Yazdı. Geceleri bir bulvar gazetesinde illüstratör olarak çalışıyordun. Ev telefonunu ortak kullanıyorduk. Şafakta uyanmıştım, çünkü telefonun çaldığını işittiğimi sandım. Odanın kapısını açtığımda telefonda ses seda yoktu. Ama karanlıkta, sehpa olarak kullandığın ahşap sandığın üstünde oturan biri vardı. Gözleri hafifçe parlayan küçük, yamuk yumuk bir şekildi. Yarı uykulu halimden olacak, çok da tuhaf görünmemişti.

Tekrar uyandığımda, o gece odana gerçekten gidip gitmediğimden emin değildim. Ama o yaratığın görüntüsü kafama saplanıp kaldı. Hiç bitirmediğim bir kısa öyküye dönüştü –sonunu getiremedim bir türlü. Ayrıca bir arkadaşımın ana karakter olması da biraz tuhaf geldi. İsmi değiştiribilirdim ama aynı şey olmazdı. Demek istediğim, öykü *senin* hakkındaydı.

Senin tuhaf bitkilere duyduğun tutkuyla da alakası var. Sıradan, sıkıcı bitkiler yetiştirmek pek ilgini çekmiyordu. Mümkünse ıtırşahi, çünkü çok güzellerdi. Bunun dışında, bazıları genel prensip gereği, tohum kataloğundaki en tuhaf şeyleri sipariş etmeyi yeğliyordun:

“Boru çiçekleri! Yasaklanmalılar. Onlardan yetiştirmeliyim.”

Adamotu ile ölümcül itüzümünü de aynı sebeple severdin. (Balkonu zehirli bitkilerle doldurma planı yaptığın yıldı bu.) Sonra sipariş ettiğin ve neşe içinde açtığın sürpriz torbalar gelirdi: herhangi bir şeyin filizini verebilecek karışık, etiketsiz tohumlar.

Tüm bunların mart sonunda olduğunu tahmin ediyorum; sokaklarda hâlâ çakıl ve tuz vardı, kar taneleri mecalini kaybetmeye, çiğdemler goncalarını topraktan çıkarmaya başlamıştı. Alacakaranlıktı ve ilk karatavuk, binanın yanındaki çam ağacının üstünde şakıyordu. İçeri hava girsin diye balkon kapısını açtın ve o kazıma sesi olmasaydı, bakışlarını uyuyan saksılara indirmezdin. İki saksının arasında çok küçük bir yaratık vardı, olduğu yerde sabit durup dikkat çekmemeye çalışıyordu. Soğuktan titriyordu.

Budaklanmıştı ve toz toprak içindeydi, dizleri ile dirsekleri parlıyordu. Belki on santim boyundaydı. Eğilip onu aldığı anda, mutfğa götürüp masanın üstüne bıraktığında karşı koymadı. Bir

süre birbirinize baktınız. Sonra dedin ki:

“Seni ben mi yetiştirdim?”

Yanıt olarak başını aşağı yukarı salladı.

Görünüşe göre cinsiyetsiz bir yaratıktı ama zayıflığı ve eğri duruşuyla yaşlı bir adama benziyordu. Ona basitçe Esmer adını verdin ve mutfak penceresindeki mavi bir saksıdan ona yatak yaptın.

Esmer ya konuşmıyor ya da konuşmamayı tercih ediyordu. Mutfak penceresinin önündeki bitkilerin arasında oturmaktan memnun görünen, sessiz bir varlıktı. Sen yemek yerken aşağı inip mutfak masasına otururdu. Misafirlerin geldiğinde mavi saksının içindeki toprakta gözden kaybolurdu.

Esmer’in dairendeki ve balkondaki her bir bitkiyle nasıl da özel bir ilişki kurmuş gibi görünmesine dair bir şeyler yazdım. Her gün onları dolaşüyor, saplarını ve yapraklarını okşuyor, bazen köklerin arasında sadece hareketsiz oturuyordu. Baharda omuzlarından ve dirseklerinden çıkan küçük goncalar, yaz ortası vakitleri gelince açtı. Kışın saksıda kış uykusuna yattı.

Hökarängen’den Stockholm’un batısındaki başka bir kenar mahalleye taşınmanı ve bu geçiş sürecinde çok zorlanan Esmer’in ölmesine nasıl ramak kaldığını yazdım. Metin de orada bitti. Ne yazacağımı, hikâyeyi nasıl toparlayacağımı bilmiyordum. Nerede bitecekti? Esmer hayatının sonuna dek seninle mi kalacaktı? Başka biri hiç bulacak mıydı onu? Birisi yanına taşınacak olursa, sürekli saklanmayı nasıl başaracaktı? Tüm bu soruları yanıtlayabilmek için, gelecekteki yaşamını uydurmam gerekecekti. Kariyerini. Seyahatlerini. Bir eşi, belki fazlasını. Bunu kurgusal bir karaktere yapmak gayet kolaydı ama sen son derece gerçektin ve benim dostumdun. Ben kim oluyordum ki senin geçinmek için ne iş yapacağına, ne tür insanları seveceğine karar veriyordum? Sonunda, seni resmen görücü usulü bir evliliğe zorlamak üzereymişim gibi yanlış bir şey yapmaktan o kadar korktum ki Hökarängen’den taşınmanın ve Esmer’in yaklaşan ölümünün tam ortasında yazmayı bıraktım.

Her şeyin nasıl bittiğini biliyoruz elbette. Alice’in yumuşak siesta horultuları oturma odasına kadar geliyor. Resimlerin duvarları kaplıyor. Esmer’in varlığının ya gözden kaçtığını ya da bir aile sırrına dönüştüğünü söyleyebilirim. Tabii ki senin yaşamını, Esmer gibi birinin varlığını kaldıramayacak bir insanla paylaşacağını asla düşünmüyordum.

Hâlâ dinliyorsun, alışılmadık biçimde sessizsin. Bu son şeyleri söylediğimde, bana gülümsüyorsun –annene çok fazla benzemene yol açan o dört dörtlük Finlandiyalı gülümseme, yüzünün kıvrımları arasında neredeyse kaybolan çekik gözler. Bana kıkırdıyorsun.

“Biliyorum biliyorum,” diyorum. “Ama ne halt edecektim? Bir şeyler uydurmadan duramadığımı hepiniz bilirsiniz.”

Kahkahayı koyveriyorsun. Ayağa kalkıp pencereye yürüyor, orada ters duran bir saksıyı kaldırıyor. Küçük, yamuk yumuk bir yaratık, katlanmış bir yün çorabın üstünde kıvrılmış yatıyor. Uyuyor gibi, minicik göğüs kafesinin hareketini görebiliyorum.

“Esmer,” diyorsun. “Ne isim ama.”

REBECKA

Rebecka kollarını birini kucaklayacakmış gibi uzatmış; bedeninin hatları, kavrulmuş duvarın önünde seçiliyor. Zemin beyaz küllerle kaplı. Odadaki diğer her şey, daha önce nasılsa öyle görünüyor. Mavi bir masa örtüsü serili mutfak masası, yığın yığın kirli bulaşık dolu küçük mutfak. Kayışlarla bağlandığım, dövme demirden bir yatak.

Rebecka'nın tek arkadaşı olduğum için bu haldeyim. Aslında, onun başarısız intihar girişimlerinden sonra temizlik yapmaya alışkınım: sığ bilek kesiklerinden akan kan; gerisingeri fişkırmış benzo¹ ve votka; ağırlığını taşıyamayan kopmuş tepe lambası prizleri ve kapı dikmeleri. Beni sabahın köründe arardı: *Buraya gel, yardım et, yine denedim, elime yüzüme bulaştırdım...* Ben de oraya gidip ona bakıcılık yapar, tekrar tekrar sarılırdım. Başka ne yapabilirdim ki? Sırf bundan kurtulmak için, ona radikal bir şeyler yapmasını –West Köprüsü'nden atlamasını, kendini bir trenin önüne atmasını– söylemek istiyordum. Ama cesaret edemiyordum. Niye onunla arkadaşlık etmeyi sürdürdüğümü bilmiyorum. Bana hiçbir faydası yoktu. Merhametin bir arada tuttuğu, en berbat türden bir arkadaşlıktı.

İlk intihar girişiminden önceki telefon konuşmamızı hatırlıyorum. Mart ayında rutubetli bir cumartesi günüydü. Pijamalarımınla koltukta oturmuş, iki serçenin balkon parmaklıklarından sarkan bir donyağı topağı için kapışmasını seyrediyordum. Önemsiz bir şeyden konuşuyorduk, elbiseler ve bedenlerdi galiba, sonra Rebecka birden konuyu değiştirdi.

“Tanrı,” dedi Rebecka telefonda.

“Adın kutsal kılınsın,” dedim refleks olarak.

“Tabii. Tanrı,” dedi. “İnsanları cezalandırıyor, değil mi?”

“Bu bir tuzak soru mu?” dedim.

Bir an sessiz kaldı. Sonra: “Bir şey yaptım.”

“Ne?”

“Katarina Kilisesi'ne gidip vaftiz kurnasına tükürdüm.”

“Ne yaptın?” Bağırılmış olmalıyım; kuşlar havalandı.

“Vaftiz kurnasına tükürdüm. Bu, O'nun dikkatini çeker diye düşündüm.”

“Rebecka, bu delilik. Böyle şeyler yaptıkları için insanları hemen oracıkta cayır cayır yaktılar.”

“Öyle, amaç da biraz buydu zaten, değil mi.”

“Peki ne oldu?”

“Eh, O göründü.”

Benimle dalga geçtiğini söylemesini bekledim ama hiçbir şey söylemedi, hattın öbür ucunda nefes alıp verdi sadece. “Göründü mü? Nasıl?”

“Ah, çok parlaktı,” dedi, “gözlerimi örtmem gerekti.”

Dışarı baktım. Sisli Stockholm kışından sonra güneş ışığının altında katlanılmaz derecede parlayan, pencerelerde eriyen buz saçakları ve yağmur olukları... “Hı hı,” dedim.

“Ama kurna konusunu dert etmediğini söyledi,” diye devam etti. “Dedi ki bazı insanların

diğerlerinden daha fazla hata yapma izni varmış. Onlar hasarlıymış ve anlamıyorlarmış.”

“O’na başka şeyler de sorma fırsatın oldu mu?”

“Hayır. Bunu söyledikten sonra gitti. Başka bir şey bulmam gerekecek.”

“Rebecka,” dedim, “O’nu fikrini değiştirmeye zorlayamazsın.”

“Sadece böyle boktan hissetmek istemiyorum. Bunu istemek çok mu?”

“O’nun her şeyle ilgilenmesini bekleyemeyiz,” dedim. “Ne de olsa, O geri gelmeden önce bizim kendi başımızın çaresine bakmamız gerekmişti.”

“Ama o zaman psikologlar vardı,” dedi.

“Evet.”

“Ama artık yok.”

“Hayır, galiba yok.”

“Çünkü O herkesi iyileştiriyor ve... nasıl deniyordu... ‘her ruhun karanlığını kaldırıyor.’ Benimki hariç. Peki, ben ne yapacağım?”

“Bilmiyorum. Belki de bu senin görevindir. Bir sınavdır.”

“Lanet olası sınavımdan zaten geçtim. Tüm bu saçmalıkla başa çıkamam.” Telefonu kapattı.

Haplarla, jiletlerle ve iplerle olan girişimler dizisi bundan sonra başladı. Her girişimden sonra beni arardı. İlk birkaç seferinde onu hastaneye götürdüm. Hayati tehlike yaratan herhangi bir yarası olmadığı anlaşılnca (hiç de olmadı), onu yanında bir rahiple eve gönderdiler. Sonunda, Rebecka bir şey yapmasının üstünden bir-iki gün geçmeden beni aramaz oldu. Öyle zamanlarda, o yatağında saklanırken ben ortalığı temizlemek üzere evine giderdim.

Tanrı diğer insanlara karşı sabırlı olmamızı söyler; özellikle de sınavdan geçenlere karşı. Rebecka sınavdan geçiyordu. Onunla henüz yeni tanıştığım zamanlarda, kocasından –huzur içinde yatsın– tecavüz ve işkence görüyordu. Asla toparlanamadı.

“Başkalarını inciten insanlar, hayal gücü en yüksek olanlardır,” dedi Rebecka.

Old Town’dan Slussen’e doğru rıhtım boyunca yürüyor, Mälaren Gölü’nü ağır ağır aşan tekneleri seyrediyorduk. Kasım ayıydı. Yılın bu zamanında tekneleri bekleyen turist olmazdı; sadece birkaç emekli ve parlak kar tulumları içinde kreş öğrencisi bir grup çocuk. Soğuk beni rahatsız etmiyordu ama Rebecka iyice sarınıp sarmalanmıştı. İkimizde de birer kahve vardı, Rebecka ara sıra bir yudum almak için atkısını yüzünden indiriyordu. O böyle yaparken yaralı dudaklarına bakmaktan alamıyordum kendimi.

“Anlamadım,” dedim.

“Ekmek bıçağıyla hamile bir kadını kesip içinden bebeği çıkarmak aklına gelir mi?” Konuşurken ağzında atkısı vardı yine, sesi boğuk çıkmıştı.

Tüylerim diken diken oldu. “Elbette hayır.”

“Ya da bir ataşı birinin gözüne batırmak?”

“Saçmalama.”

“Üç gün, Sara.”

Elbette. Kastettiği şey buydu. Karl.

“Eline geçirdiği her şeyi kullanırdı.”

“Biliyorum, Becks. Bana her şeyi anlattın.”

Ben bir şey söylememişim gibi devam etti. “En berbat kâbuslarında bile onun nelerle çıkıp geldiğini hayal edemezsin. Anladın mı? Bir de ne var biliyor musun?”

“Ne?” dedim, söyleyeceği şeyi bilmeme rağmen.

“Bir şey yapmaya karar vermeden önce, üç gün sürmesine O nasıl izin verebildi?”

“Onun icabına baktı,” dedim, hep yaptığım gibi.

“Evet, üç gün sonra. Neden bu kadar uzun bekledi?”

“Bilmiyorum.”

Bir süre konuşmadık, kahvelerimizi yudumladık.

“Üstelik ben hâlâ buradayım,” dedi Rebecka. “Ben de cezalandırılıyorum sanki.”

“Öyle olduğunu sanmıyorum,” dedim. “Cezalandırılmıyorsun. Böyle bir şey yapmaz. Daha önce de dediğim gibi, belki de bir sınavdı.”

Eve gitmem gerektiğini söyleyinceye dek bu monoton sohbeti sürdürdük, onu metroya bineceği Slussen’e bıraktım.

Metroya binmedi. Kendini onun önüne atmaya çalıştı. Sabah gazetelerinde hepsi yazıyordu: Rebecka tren tam hız ona çarpabilsin diye platformun sonundan atlamış. Makinist daha sonra gazetecilere, frene vaktinden önce basması için içinden bir şeylerin aniden dürttüğünü anlattı. Tren, Rebecka’nın raylara uzandığı yere bir metre kala durmuştu.

“Belki artık sana söylediğimde inanırsın,” dedi ertesi gün, mutfak masasında karşımda otururken.

“Bak, gelip de temizliğimi yaptığın tüm o zamanlardan çok utanıyorum.”

“Sorun değil,” dedim.

“Hayır, sorun. Biliyorum benim gidip kendimi gerçekten öldüremeyecek kadar korkak olduğumu düşünüyorsun. Biliyorum, kararımı verip ya ölmemi ya da hayatıma devam etmemi diliyorsun.”

Bunu söyleyince gözlerine bakamadım.

“Daima gerçekten yapmaya çalışıyorum,” dedi. “Hakikaten öyle. Tek bir gece bile Karl orada olduğu için uyanmadan, kesintisiz uyuyamıyorum. Yatağın ayakucunda dikiliyor, bana tüm o şeyleri yapmak üzere olduğunu biliyorum. Bu bitsin istiyorum. Uyumak istiyorum.” Bana baktı. “Ne zaman kollarımı jiletle kessem kanama duruyor. Ne zaman hap ve alkol alsam kusmaya başlıyorum. Boğazımı bir kez olsun parmaklamadım. Yemin ederim. Öylece kusmaya başladım. Kusmayıp kendimden geçsem bile kesinlikle hiçbir şey olmazdı.”

“Yani ne demeye çalışıyorsun?” dedim.

“Daha da kötüleşiyor. Artık yaralanmıyorum bile. Dün bir kutu uyku hapi yuttum, biliyor musun?”

“Ve?..”

“Bu sabah öbür taraftan çıktılar. Bütün halde. Tanrı benimle dalga geçiyor.”

“Küfretme,” dedim.

“Söylüyorum sana. Tanrı benimle dalga geçiyor. O’ndan nefret ediyorum. Kâbuslarıma son vermiyor. Ya da yara izlerini silmiyor, tüm o yara izlerini. Ama kendimi öldürmeme de izin vermiyor.

O benim acı çekmemi istiyor sanki.”

“Rebecka, bunu daha önce konuşmuştuk.”

“Sürekli O’nun tarafını tutmayı keser misin?” diye bağırdı. “Ben senin en iyi arkadaşını!”

“Rebecka,” dedim.

“Ne söyleyeceğini biliyorum. O benim bakıcım değil.”

“Bunu söylemeyecektim.”

“Eğer kendi işimi kendim görmem gerektiğini düşünüyorsa, en baştan hiç geri dönmeyebilirdi.

Böylece ne yapmam gerektiğini bilirdim. Ama artık işler bu hale geldi. Ben de ne yapmam gerektiğini gerçekten bilmiyorum.”

“Ben de,” dedim.

Rebecka’nın bir sonraki telefonu sabah erken bir saatte geldi.

“Gelmen gerek,” dedi. “Konuşmamız lazım.”

Bir başka başarısız intihar girişimi görme beklentisiyle bisikletimi oturduğu apartmana sürdüm.

Kapıyı açtığında, yara izleriyle kaplı yüzü solgundu.

“Selam,” dedi.

“Selam,” dedim. “Bir gün izin aldım.”

Beni içeri aldı. Ne onda ne de dairede onun kendine bir şey yaptığına dair bir emare vardı, sadece her zamanki dağınıklık. O çay doldururken mutfak masasına oturdum. Mavi masa örtüsü, fincanlardan kalan yuvarlak tortularla kaplıydı. Parmağımın onların üstünden geçtim.

“Beni endişelendirdin,” dedim. “Neler oluyor?”

“Ne yapmam gerektiğini anladım.” Buharı tüten fincanı önüme koydu ve karşıdaki sandalyeye oturdu. Fincandan dumanlı bir Lapsang² kokusu yükseliyordu. Rebecka dirseklerini masaya dayayıp bana doğru eğildi.

“Artık başa çıkamadığım konusunda ciddiym,” dedi. Sesi soğukkanlıydı. “Ölmek istiyorum Sara.”

“Ölmeni istemiyorum.”

“Emin misin?”

“Gerçekten, ölmeni istemiyorum.”

“Peki, bu sana kalmış bir şey değil zaten.” Fincanından bir yudum aldı. Ne söylemem gerektiğini bilmiyordum, bu yüzden çayımı içtim. Balı fazla kaçmıştı, çok tatlıydı.

“Herhalde bana anlatacaksın,” dedim nihayet.

“Tanrı’nın bir şey yapacağı yok,” dedi Rebecka. “Artık biliyorum bunu.”

Fincanımın dibinde beyaz tortular vardı.

“Rebecka, çaya ne koydun?” dedim.

Yüzü ifadesizdi, neredeyse dingin. “O’nun dinlemesini sağlayacağım,” diye yanıtladı. “Görmezden gelemeyeceği bir şey yapacağım.”

Yatağında uyandığımda çıplaktım. El ve ayak bileklerim karyola direklerine bağlıydı. Rebecka yanımda bir sandalyede oturuyordu, ayağının dibinde bir alet çantası vardı.

“Seni seviyorum,” dedim.

“Biliyorum,” dedi.

[1](#) Halk dilinde “benzo” ya da “BZD” olarak da bilinen, asıl adı benzodiazepin olan, anksiyete, uykusuzluk, kas spazmı vb. tedavisinde kullanılan bir psikoaktif madde. (ç.n.)

[2](#) Lapsang Souchong: Siyah bir Çin çayı. (ç.n.)

HERR CEDERBERG

Herr Cederberg öğle yemeğini dışarıda yemek için ofisten çıkmayı tercih etti. Mariatorget'teki çeşmenin yanında bulunan bir banka oturacak, bir ya da iki sandviç yerken gazete okuyacaktı; özellikle şu an hava çok güzeldi. Haziran ayıydı ve çiçek tarhları, onun çiçek olup olmadığını anlamak için ara sıra Herr Cederberg'e doğru vızıldayan delişmen böceklerle doluydu. Diğer ofis çalışanları kumanyalarıyla bitişik bankları doldurmuştu, hatta bazıları çimenlerin üstüne boylu boyunca uzanmış ilkyaz güneşini solgun kertenkeleler gibi içiyordu.

Herr Cederberg, ayakların altında katur kutur eden çakıllarla bir kızın mırıltısını duyduğunda, ulusal ekonomi üstüne bir makaleyi üstünkörü okuyordu:

“... yabanarısı gibi.”

Başka bir ses kıkırdadı. Onun hakkında konuştuklarını anlamak için kafasını kaldırıp bakmasına lüzum yoktu. Şişkin baldırlarının ve tombul göbeğinin gayet farkındaydı; ayaklarının pek yere değmediğinin de öyle. En yaygın benzetme domuzdu, onu belli bir sırada olmamakla birlikte panda, koala ve yabanarısı izlerdi. Herr Cederberg gazetesinden kafasını kaldırdı. İki pembe ergen surat hemen bakışlarını kaçırdı ve birbirine doğru eğildi. Kıkırdayan kız devam etti:

“Ah, yabanarılara bayılırım, çok harikadırlar. Doğa kanunları ne der biliyor musun, aslında uçmamaları gerekirmiş, tamam mı, yine de uçuyorlar.”

“Evet de nasıl?” diye sordu ilk kız.

“Çünkü uçmamaları gerektiğini bilmiyorlar!”

Kızlar cırtlak kahkahalarını koyverdi. Herr Cederberg kendinde bir şey söyleyecek enerji bulamadı. Kendi aptallıklarının farkında değillerdi ve daha yıllarca böyle gidecekti; bir gün fark ederlerse tabii. Lalelerin etrafında uçuşan küçük şişman böceklerle, onların kanatlarına baktı; keşke insan onları ağır çekimde, çok güzel bir sekiz rakamı şekilde salınırken görebilseydi. Kollarını aynı şekilde çırttığını, yavaşça havaya yükseldiğini hayal etti.

Herr Cederberg uzun zaman önce garajını atölyeye dönüştürmüştü. İlk tutkusu model uçaklardı ama son birkaç yıldır farklı türlerde uçurtmalarla deneyler yapıyordu. Bugüne kadarki en iyi eseri, tavanı parlak kırmızı ve altın renginde kaplayan bir Bali ejderhasıydı.

Bu küçük mekânı inceledi. Çalışılabilir hayli malzeme vardı. Gömleğinin kollarını kıvırdı, ceketini çıkardı ve bir taslak çizmeye başladı.

Herr Cederberg, ağustosun ikinci haftasında bir pazartesi erken saatlerde makineyi tamamladı. İlk bakışta, tekerlekler üstünde duran güdük bir kanoya benziyordu. Kokpitte, emniyet kemeri olan bir kadife koltuk vardı. Zeminden bir çift bisiklet pedalı çıkmıştı. Kanatlara güç vermek için pedalları kullanmak biraz banal gelmişti ama istediği salınan yapıyı yaratmak için mükemmel bir yöntem olduğu ortaya çıktı. Ana gövde bir tabaka muşambayla kaplanmış, siyah-sarı renklerde çizgi çizgi boyanmıştı. Herr Cederberg, bu araca bir isim vermediğini fark etti.

Uzun, manasız bir anın ardından ana gövdeyi okşadı ve “Yabanarısı,” dedi. Kendi hayal gücünün

darlığından utandı.

Gitme zamanıydı. Kanatları gövdenin iki yanına katladı ve Yabanarısı'nı garajdan çıkarıp ormana doğru yöneldi.

Herr Cederberg, banliyönün dışındaki ormanda, bir uçurumun kenarında terli ve nefes nefese kalmış halde dikiliyordu. Çok aşağıda, göl ve çam ormanının oluşturduğu koyu yeşil deniz vardı. Araç, yanında kanatlarını açmış duruyordu ve tekerleklerinin altındaki birkaç takoz, onun kenardan kayıp düşmesine engel oluyordu. Herr Cederberg pilot gözlüklerini takıp kokpite tırmandı. Emniyet kemerini bağlayıp bekledi.

Sabah rüzgârı çok yumuşaktı ama öğleden sonra nihayet hız kazandı. Alçak basınç cephesi bastırıyor, tombul bir bulut kümesi kaynaşıyor ve ufukta dolaşırken gittikçe kabarıyordu. Hava akımı nihayet geldiğinde, Herr Cederberg takozları çekip attı ve araç ileri doğru giderken sevinçle tezahürat yaptı. Bacakları elverdiğince hızlı pedal çevirdi. Kanatlar önce pek canlı değildi ama gittikçe hız kazandı ve yukarı yönde bir hava akımı uçurumu yalayınca Yabanarısı gerçekten havalandı. Hızla geçip giden hava, Herr Cederberg'in yanaklarını titretti. Dik, azimli bir açıyla yükseldikçe yükseldi.

Alçak hava cephesi dosdoğru geldi. Kumülüs ağırlaştı ve devasa bir kümülonimbusa dönüştü; örs şeklinde bir kütle atmosferin daha yüksek katmanlarına uzandı. Herr Cederberg aşağı, yere baktı. Kafasını kaldırıp buluta baktı. Sonra da gülümseyip daha hızlı pedal çevirmeye başladı.

İlk başta kümülonimbusun emiş gücü rüzgârda azıcık artmış gibi geldi. Daha sonra bulut açgözlülükle bütün havayı kendine doğru çekerken, aniden biri aracı kavramış gibi oldu. Herr Cederberg çürük bir tavan gibi yayılan bulutun karanlık karnını gördü. Rüzgâr kulaklarında uğuldadı. Bulut-tavan kısa sürede tüm görüş alanını doldurdu.

İleri hareket, sert bir yukarı doğru çekilmeye dönüştü ve etrafındaki hava karardı. Yabanarısı titreyip sallanmaya başladı. Bir rüzgâr ansızın muşambanın yarısını yırtıp kendisiyle birlikte alıp götürdü. Herr Cederberg, soğuk ve karanlık etrafını iyice sararken, parmak eklemleri bembeyaz olana dek kokpitin kenarlarına sıkıca yapıştı. Kirpiklerinde ve bıyıklarında buz kristalleri toplandı. Diğer kanat sisin içine düştü. Herr Cederberg emniyet kemerini çözdü ve tekmeleyerek kokpitten kurtuldu. Aracın enkazı, altında gözden kayboldu. Sis azıcık aydınlandı. Gözlerini kapattı.

Bir zaman sonra ışık neredeyse dayanılmaz bir parlaklığa kavuştu ve rüzgâr dindi. Herr Cederberg gözlerini tekrar açtı. Kümülonimbus bulutunun hemen üstünde duruyordu. Onun üstünde, koyu mor bir gökyüzünde, güçlü küçük bir güneş parlıyordu. Küçük sirrüs bulutları stratosferi toz gibi kaplamıştı. Beyaz tepeler tüm yönlerde dalga dalga kabarmıştı. Soğuk, derin ve sessizdi. Herr Cederberg kollarını bir yabanarısı gibi salladı.

ARVID PEKON KİM?

Bir resmî kurumu aramak için en kötü zaman olduğu gayet iyi bilinmesine rağmen, işi olan herkes pazartesi sabah arar. Bu pazartesi de farklı değildi. Küçük ofis hareketlilikle dolmuş, gündüz mesaisindeki üç operatör, antika telefon santralinin önündeki kumanda panellerine eğilmişti.

Arvid Pekon'un kumanda panelinde Yurttaş 1297'nin ışığı yanıp sönüyordu. Kulaklığını taktı, kordonun ucunu ışığın yanındaki girişe taktı ve yumuşak bir sesle şöyle dedi:

“Operatör.”

“Eva Idegård lütfen,” dedi Yurttaş 1297, hattın öbür ucundan.

“Bir dakika.” Arvid sessiz tuşuna bastı ve bu ismi, ışıklar ve girişlerle dolu duvarın altındaki küçük bilgisayara girdi. Yurttaş 1297'nin adı Samuelsson Per'di. Idegård Eva, Samuelsson'un işsizlik sigortası bürosundaki sosyal hizmet görevlisiydi. Temel bilgileri okudu (*1297 yedi aydır işsiz*), ses örneğini dinledi ve sessiz tuşuna tekrar bastı.

“Gothenburg işsizlik sigortası ofisi, Eva Idegård,” dedi Arvid, belli belirsiz çatlayan bir alto sesle.

“Merhaba, ben Per Samuelsson,” dedi Per. “Parama ne olduğunu öğrenmek istiyorum.” Şahsi sicil numarasını ezberden hızlıca söyledi.

“Elbette,” dedi Arvid, Eva Idegård'ın sesiyle.

Kayıttaki bilgiye göz attı: *son görüşme 26 Şubat 13:43'te: Bildirilen hastalığa karşın doktor raporu olmamasından dolayı, yurttaşın işsizlik yardımları düşürüldü ve sigorta bedeli arttırıldı. (Yurttaş aslında bir doktor raporu gönderdi –rasgele imha rutini §2.4.a'ya göre işlem gördü.)*

“Bize hiçbir doktor raporu ulaşmadığından, en üst sigorta bedelini ödemeniz gerekecek,” dedi Arvid.

“Size iki orijinal kopyasını gönderdim,” dedi Per. “Bunda bir terslik var.”

“Olabilir tabii,” dedi Arvid, “ama onların elimize ulaşmadığı gerçeğini değiştirmez.”

“Siz insanlar bütün gün ne halt ediyorsunuz?” Per'in sesi kayda değer biçimde yükselmişti.

“Bizi bilgilendirmek ve işsizlik yardım fonuna doğru bilgiyi göndermek senin sorumluluğun Per,” dedi Arvid yumuşak bir sesle.

“Orospu. Acuze,” dedi Per ve kapattı.

Arvid kulaklığını çıkardı, sağ kulağının üstünde kulaklığın acıttığı yeri ovdu. Kayıt defterine şöyle yazdı: *15 Mart 14:07: Artan masrafa açıklık getirildi.*

“Kahve molası?” dedi Cornelia, sağındaki iş istasyonundan.

Arvid tekrar yerine oturduğunda, Yurttaş 3426'nın yanındaki ışık yanıp sönüyordu.

“Operatör,” dedi Arvid, ekranından detayları arayarak. Bir soyadından başka hiçbir bilgi yoktu: Sycorax, Bayan. Bu yurttaşa daha önce hiç rastlamamıştı.

“Alo?” dedi bir ses. Zayıf ve düzdü.

“Evet, alo.”

“Ölü annemi bağlamanızı istiyorum,” dedi Bayan Sycorax.

“Bir dakika.” Arvid aramayı sessize aldı. “Ölü anne mi? Ölü annesini nasıl taklit edeceğim?” dedi iş istasyonuna. Gözleri Bayan Sycorax’ın isminin yanında çıkması gereken genel bilgileri aradı. Hiçbir şey yoktu. Sonra elinin yükselip sessiz tuşuna bastığını gördü; ağzından gür bir ses çıkıverdi. “Alo?”

“Anne, sen misin?” dedi Bayan Sycorax.

“Canım! Merhaba. Bayağı oldu, değil mi?”

“Cehenneme iyi bir bağlantı bulmak kolay değil anne.”

Arvid dudaklarını birbirine yapıştırmak için mücadele etti. Bunun yerine dudaklar ayrıldı ve ağzı şöyle dedi: “Burada çok yalnızım.”

“Bu konuda elimden pek bir şey gelmez anne,” diye yanıtladı onu Bayan Sycorax.

“Bir defalığına olsun gelip beni ziyaret edemez misin?” dedi Arvid, sesi kederliydi. Kulaklığını çıkarıp atmayı çok istiyordu ama elleri kucağında cansız yüzgeçler gibi duruyordu.

“Eh, böyle mızımlık yapacaksan bu sohbeti bitirebiliriz bence,” dedi Bayan Sycorax huysuzca.

Arvid ölü annesinin sesiyle ona tam olarak böyle –huysuz– dedi. Kulağına tık sesi geldi. Bayan Sycorax kapatmıştı. Arvid’in elleri yine kendisine aitti. Titreyen elleriyle kulaklığını çıkarıp etrafına baktı. Yandaki iş istasyonunda Cornelia, Yurttaş 2536’yla konuşuyor (*Persson, Bay, Vilhelmina’daki eski bir okul arkadaşıyla konuşuyor*), yurttaşla yaşlı bir adamın sesiyle konuşurken bir tutam koyu renk saç kalemine doluyordu. O görüşmesini bitirince, Arvid sandalyesinden kalktı.

“Erken çıkacağım,” dedi.

“Aa. İyi misin?” diye sordu Cornelia, melodik Fince-İsveççesine yeniden dönerek.

Arvid, ölü bir insanın sesiyle konuştuğuna kulak misafiri olup olmadığına dair bir işaret arayarak ona baktı ama kızın berrak kahverengi gözlerinde endişeden başka bir şey görmedi.

“Migren galiba.” Arvid sandalyesinin arkasından ceketini aldı. “Migren, migrenim var.”

“Eve git de dinlen,” dedi Cornelia. “İlk başladığımda bana da çok olurdu. İnan, sonra geçiyor.” Yeni bir çağrıya cevap vermek için tekrar iş istasyonuna döndü.

Arvid işten çıkış saatini kaydedip ofisten çıktı. Dışarıda, eğik düşen sarı akşamüstü ışığı caddeyi boylu boyunca kaplamıştı. Arvid bisikletinin kilidini açarken, bisiklet standının yanındaki bir telefon kulübesinde bir kadın biriyle tartışıyordu. Arvid “işsizlik” ve “para” kelimelerini yakaladı. Bir an bunun Cornelia’nın görüşmesi olup olmadığını merak etti; sosyal hizmetler görevlisi karakterinde çok sertleşiyordu.

Arvid ertesi gün kendini gerçekten daha iyi hissediyordu. Dokuz kahvesi vaktinde, oldukça normale dönmüştü. Dinlenme odasına girerken, kıdemli operatör Konrad’ı gördü; bir tabağa dikkatle soluk renkte kekler diziyordu. Cornelia devasa bir kahve fincanını karıştırıyordu.

“Kubbar,” dedi Konrad. “Dün gece yaptım.”

Arvid tabaktan bir kek alıp ısırıldı. Kuruydu, amonyak ve acıbadem tadındaydı. Cornelia kendininkini kokluyordu.

“Nasıllar?” diye sordu Konrad. Merakla Arvid’i izliyordu. “Yıllar var ki yapmamıştım bunlardan. Ölçüleri doğru tutturup tutturmadığımı merak ediyorum.”

“Farklı,” diyebildi Arvid. Biraz kahve içip keki yuttu.

“Siyanürlü kurabiyeye benziyor,” dedi Cornelia. “Pek Agatha Christie usulü.”

“Hah,” dedi Konrad. Kendine de bir kek alıp tadına baktı. “Sizin nesil amonyaklı keke alışkın değil bence.”

Arvid bir tane daha aldı. Amonyak tadı tuhaf biçimde tiryakilik yapıyordu.

“Size bir sorum var,” dedi Arvid, bir dakika sonra. “Siz benden daha uzun süredir buradasınız. Yurttaşlar gerçekte nasıl seçiliyor?”

Konrad omuz silkti ve üçüncü kubbarını ısırdı. “Hiçbir fikrim yok,” dedi. “Ben de senin gibi bir SY-İY imzaladım.”

Arvid ağzındakini çiğneyen Cornelia’ya baktı. Cornelia başparmağını Konrad’a doğru kaldırdı ve kafasını sallayıp onayladı.

“Yani kimse bilmiyor mu?” dedi Arvid.

“Müdür bilir bence,” diye yanıtladı Konrad.

“Peki, hiç merak etmediniz mi?”

“Soru Yok, İfşa Yok oğlum. Bana ekmek veren eli ısırarak değilim. Ayrıca, tek bilmen gereken iş tanımı. Devlet kurumlarına gelen aramalara yanıt veriyoruz...”

“... bir de yurttaşların pek iyi tanımadığı kişilerin telefonlarına,” diye tamamladı onu Arvid. “Ama...”

“Ve talimatlara uyuyoruz. Hepsi bu. Tek bilmen gereken bu. Müdür bizim ağız sıklığıımıza güveniyor, Arvid. SY-İY.”

Arvid iç çekti. “Pekâlâ. Her neyse, bu işten önce ne yapıyordun?”

“Tiyatro oyuncusuydum,” dedi Konrad. Tabaktan dördüncü kubbarı aldı. “Hıhım?” dedi, kekle Arvid’i işaret ederek.

“Vantriloktum.” Arvid başıyla Cornelia’yı işaret etti. “Ya sen?”

“Sesli kitap,” dedi Cornelia.

Konrad yutkundu. “Gördün mü, geçimini sağlayamayacağın üç boktan iş. Kiranı ödeyebilmek ve iyi yiyecekler yemek çok hoş değil mi?”

“Öyle herhalde,” dedi Arvid.

“Sen burada yenisin. Şu açlıktan nefesi kokan sanatçı olayını atlattığında, benim yaşıma geldiğinde, biftek yiyebilmenin hoş bir şey olduğu konusunda bana katılacaksın.” Konrad tabağı Arvid’e doğru itti. “Hadi, bir kubbar daha al.”

Bir hafta sonra, öğle yemeğinin hemen ardından, Bayan Sycorax’ın ışığı yeniden yanıp sönmeye başladı. Arvid tereddütle aramayı yanıtladı.

“Alo,” dedi Bayan Sycorax düz bir sesle.

“Nereye bağlanmak istiyorsunuz?” dedi Arvid.

“Böcek Kral’la³ görüşmek istiyorum.”

“Anladım,” dedi Arvid ve Bayan Sycorax’ı sessize aldı. Telaşla Cornelia’ya bir bakış attı ama o Yurttaş 9970, Anderberg, Bayan ile başka bir görüşmeye gömülmüştü. Cornelia kaşlarını çatıp elini

sallayarak onunla ilgilenemeyeceğini gösterdi. Arvid, Bayan Sycorax’a döndü.

“Bayan, korkarım sizi bu isimde birine bağlayabilmem mümkün... alo, benim küçük böceğim.” Cümlelerin ortasında zorla hışırtılı bir ses çıktı ağzından. “Buradasın işte,” dedi Bayan Sycorax. “Senden bir isteğim var.”

“Şeker topağım ne isterse,” diye mırıldandı Arvid.

“Aaaaa, hadi ordan,” dedi Bayan Sycorax.

“Dileğin nedir?”

“Her tarafımda gezinen böcekler var.”

“Biliyorum! Çok güzel, değil mi?” diye böbürlendi Arvid.

“Hımm. Evet, belki. Yine de,” diye devam etti kadın, “onların biraz ara vermesini istiyorum. İsilik dökmeye başladım.”

“İsilik öyle mi? Egzama.”

“Evet. Biraz pul pul.”

“Bu da pek hoş değil.”

“Hayır. Kaşıntı yapıyor.”

“Pekâlâ,” dedi Arvid, “o zaman, onları nereye göndereyim?”

“Nereye istersen,” dedi Bayan Sycorax. “Mesela, köşedeki mağazada çalışan yaşlı kadını sevmiyorum. Ya da Old Town’da pencere camına tırmanan yapışkanlı bebekler satan adam.”

“Hı-hı.”

“Telefon santralindeki operatörü de sevmiyorum.”

“O zaman şöyle diyelim,” dedi Arvid, “sen kendini daha iyi hissedene kadar küçük mahlûklara izin veriyoruz.”

“Güzel.”

“Sen de kendini tekrar yalnız hissetmeye başladığında bana haber verirsin.”

“Tamam.”

“Hoşça kal, bal peteğim.”

“Hoşça kalın, majesteleri.”

Böcek Kral’ın sesi onu bıraktığında, Arvid sandalyesinde külçe gibi yığılıp arkasına yaslandı.

“Deliriyor olmalıyım,” dedi iş istasyonuna. Ceketini giyip ofisten çıktı.

Ertesi gün ofise geldiğinde, iş istasyonunun üstünde bir geyikböceği buldu. Arvid kışkışlayınca böcek öfkeyle tısladı, masanın altında sürünüp oradan hiçbir yere kılmıdamadı. Sabah kahvesinden kısa bir süre sonra, kanun ve yönetmelikler dosyasının üstüne bir hamamböceği gelip yerleşti. Arvid ona dokunmadı.

Cornelia bu konuda daha sertti. Yerine oturunca, sandalye dolgusunun içini un kurtlarının doldurduğunu fark etmişti. Şimdi arka bahçede sandalyeyi yakıyordu. Bütün ofis insülin gibi kokuyordu. Konrad ofisin diğer ucundaki iş istasyonunda oturmuş, kurabiye parçalarıyla mücadele eden bir bokböceğini merakla seyrediyordu. Kimse gelen aramalara yanıt vermiyordu.

“Haşereyle mücadele ekibini çağırmanız gerekmez mi?” dedi Arvid.

“Üstesinden gelemezler,” dedi Konrad, bakışları böcekteydi. “Old Town’da bir böcek istilası olduğuna dair bir şeyler duydum radyoda.”

“Belki mevsimseldir,” dedi Arvid.

“Bu bokböceği,” dedi Konrad, “bu böcek burada hiç olmamalı. Afrikalıdır. Aslında çok da güzel bir tip.” Böceğe güreşebileceği bir kurabiye parçası verdi.

Cornelia yeni bir sandalyeyle ofise girdi. Aynı anda, Bayan Sycorax’ın numarasının ışığı yanıp sönmeye başladı. Arvid açmamayı düşündü. Ama Cornelia oturup kulaklığını taktı ve Konrad da bokböceğinden uzaklaştı; artık çalışmamanın bahanesi kalmamıştı. Düğmeye bastı.

“Operatör.”

“Alo,” dedi o düz ses.

“Evet, alo.”

“Arvid Pekon’la görüşmek istiyorum,” dedi Bayan Sycorax.

“Arvid Pekon,” diye tekrarladı Arvid. Parmakları sessiz tuşuna iki kez bastı.

“Arvid,” dedi kendi sesi.

Bir tokatla uyandı. Cornelia’nın yuvarlak gözleri endişeyle onunkilere bakıyordu. Konrad’ın beliren silüetine bakmak için başını çevirdi. Arvid’in kolundan kavrayıp çekerek sandalyesine oturtular.

“Hepimizi telaşlandırdın burada,” dedi Cornelia.

“Bayıldın,” diye açıkladı Konrad.

“Ne oldu?” diye sordu Arvid. Kafasının içindeki uğultu diğer ikisini duymayı zorlaştırıyordu. Yüzü karıncalanıyordu.

“Hooop. Kafan dizlerinin arasına düştü,” dedi Konrad.

“Ne oldu?” diye sordu Arvid, muşamba yer döşemesine doğru.

“3426’yla yaklaşık bir saat konuştun, sonra da sandalyenden düştün,” dedi Cornelia.

“Ama telefonu daha şimdi açtım.”

“Hayır, bir saattir konuşuyordun.”

“Ne konuda konuştum?”

Cornelia bir an sessiz kalıp Arvid’e ters ters baktı. “Biliyorsun ki birbirimizin telefonlarını dinlemeyiz.”

“Evet,” diye mırıldandı Arvid önüne bakıp.

Bir el omzundan tuttu. “Eve gitsen iyi olur herhalde,” dedi Konrad.

“Bence müdürle konuşmam gerek,” dedi Arvid.

Müdürün odasının kapısında, üstünde bir şey yazmayan mat camdan bir pencere vardı. Arvid camı tıklattı. Yanıt gelmeyince kapı koluna dikkatle bastırıp içeri adım attı. Oda hatırladığından daha küçüktü, gerçi bu onun buraya ikinci girişiydi. Hiç raf ya da dolap yoktu, sadece devasa bir maun masa odanın büyük bölümünü kaplıyordu. Bir telefonda ve çapraz bulmaca dergisinden başka, masanın üstünde hiçbir şey yoktu. Masanın arkasında, toz mavisi takım elbisesi ve kusursuz kır

bukleleriyle mdr oturmuş, tükenmez kalemlerle çapraz bulmaca zyordu. Arvid kapıyı aınca, kafasını kaldırıp gülümsedi, yanakları derin katlar oluşturarak geri ekildi.

“Mısır bokböceği, altı harf?” dedi mdr.

Arvid ağzını açtı.

“S-C-A-R-A-B,” dedi mdr. “Teşekkürler.” Dergiyi kapatıp katladı, kenara koydu ve arkasına yaslandı. İki sıra dişini göstererek gülümsedi.

Arvid bekledi.

“Bu ay  aramayı kaydetmeyi ihmal ettin Arvid,” dedi mdr. “Yurttaş 3426, 15 Mart 14:35; Yurttaş 3426, 21 Mart 13:10; Yurttaş 3426, 30 Mart 16:56. Bu neden oldu Arvid?”

“Bir sorunum var,” dedi Arvid ve ağırlığını bir ayağından öbürüne geçirdi.

“Sorun.” Mdr hâlâ gülümsüyordu, yanakları akordeon gibi geriye doğru katlanmıştı.

“Sinir krizi geçiriyorum galiba.”

“Aramalarını da bu yüzden kaydetmedin.”

“Bu size delice gelecek,” dedi Arvid.

“Devam et,” dedi mdr.

Arvid derin bir nefes aldı. “Yurttaş 3426...”

“Bayan Sycorax,” diye tamamladı mdr.

“Bayan Sycorax,” diye devam etti Arvid, “ok tuhaf telefonlar ediyor.”

“Yurttaşlarımızın çoğu yapar bunu.”

“Evet ama onun gibi değil. Bir şeyler yanlış.”

“Anlıyorum.”

“Hımm, bilmiyorum,” dedi. “Belki de biraz tatile ihtiyaım var.”

“Eğer sinir krizi geçirdiğini düşünüyorsan Arvid,” dedi mdr, “şirket doktorundan bir randevu alıp buna onun karar vermesini sağlayabilirim. Bilirsin, işyerinin yol atığı bir hasar mı bilmemiz gerek. Ah, Cornelia’yla da konuş. Sendika temsilcisidir.”

“Konuşacağım.”

“Pekâlâ Arvid. Eve git. Bu ğleden sonra doktorun ofisinden seni aramalarını sağlayacağım.” Mdr yine iki sıra dişini göstererek sırtıttı.

Telefon santralinde, Konrad ile Cornelia işlerinin başına dnmştı. Cornelia, küçük bir karınca ordusunun masasının etrafında çember çizerek dolaştığını görmezden gelmek için çaba sarf ediyordu. Öte yandan, Konrad ile bokböceği sıkı dost olmuşa benziyordu. Bokbceği, çiğnenmiş kurabiye kırıntılarından yapışkan bir topu yuvarlıyordu.

Arvid sandalyesine oturup iş istasyonuna baktı. Biraz tereddttten sonra kulaklığını taktı. Daha sonra Bayan Sycorax’a telefon etti.

“Alo,” dedi Bayan Sycorax, nc alıştan sonra.

“Alo,” diye tekrarladı Arvid.

“Alo.”

“Operatör arıyor,” diyebilirdi Arvid.

“Ah.”

Arvid derin bir nefes aldı. “Bu görüşmek istediğiniz Arvid Pekon kim?”

Hattın öbür ucunda Bayan Sycorax kahkahayı koyverdi. Bu ses Arvid’in sandalyesinde sinmesine neden oldu.

“Komik bir isim,” dedi kadın. “Pekon, kulağa meyve ismi gibi geliyor. Erik ya da armut gibi. Ya da Çin’den biri gibi. Ya da bir köpek cinsi gibi.”

“Arvid Pekon kim?” diye tekrarladı Arvid.

“Arvid Pekon diye biri yok,” diye yanıtladı Bayan Sycorax.

“Evet, var!”

“Hayır, yok. Var sanmıştım ama sonra yanıldığımı anladım.”

Arvid bağlantıyı kesip sinirle kulaklığını çıkardı.

“Tam buradayım!” diye bağırdı kutunun içindeki hamamböceğine. “Bak!” Yumruğunu masaya o kadar sert vurdu ki eli karıncalandı. “Burada olmasam bunu yapabilir miyim?”

Bir şey çatırdadı. Masanın üstünde paramparça olmuş eline baktı. Karıncalanma hissi koluna yayıldı, ürpertiye dönüştü ve ardından bir toz bulutu yaratarak patladı.

Bir süre sonra, “Arvid nereye gitti?” diye sordu Cornelia Konrad’a.

“Kim?” Konrad masasındaki kurabiye kırıntılarından oluşmuş topa bakıyordu, oraya nasıl geldiği konusunda pek bir fikri yoktu. Onu ağzına attı.

Cornelia başını sağa sola salladı. “Ne dediğimi bilmiyorum. Boş ver.”

“Kahve molası?” dedi Konrad. “Finlandiya kurabiyesi getirdim.”

[3](#) Beetle King: Bir bilgisayar oyunu karakteri. (ç.n.)

BRİTA’NIN TATİL KÖYÜ

29/5

Are istasyonundan Brita Teyze’nin tatil köyüne araçla gitmek yaklaşık yarım saat sürdü. Köyün kenarındaki, akrabalara ayrılmış kır evini kiraliyorum. Diğerleri yaz için kapalı. Annem rezervasyon yapmama yardım etti –Brita aslında onun teyzesi, benim değil ve birbirlerine çok yakınlar. Evet, otuz iki yaşındayım. Evet, tanımadığım insanları aramak konusunda çok beceriksizim.

Çok eşya getirmedi. Ekseriyetle giysi ve yazmak için gereken şeyler. Kır evi, pencereleri beyaz çerçeveli, huzur veren, eski moda kırmızı bir şey; içi 1970’ten beri hemen hiç değişmemiş: lake çam, yeşil keçe duvar kâğıdı, küçük yeşil cam damlalarla bezenmiş duvar halıları. Keyifli bir eski kokusu var. Oturma odasında, Kall Gölü’ne bakan pencerelerden birinin yanında bir çalışma masası duruyor. Telefon bağlantısı yok, internet yok. Brita bir sabit hat isteyip istemediğimi sordu ama hayır dedim. Bisiklete evet dedim. İlk işim, buraya gelirken gördüğüm ICA marketine bisikletle gitmek oldu. Bol bol makarna, domates ve fasulye aldım. Eski usul lor peyniri buldum, tadı karamelaya benzeyenlerden. Onu kutusundan kaşıklayarak yiyorum.

“Tatil köyü” yanıltıcı bir ifade; köy aslında sadece on iki bungalovun, ortadaki daha büyük bir evin –toplantı salonu– etrafında eş merkezli çemberler halinde dizilmesinden ibaret. Koyu renk tahta kaplama, açılı çatılar ve panoramik pencereler, altmışlarda veya her ne zaman inşa edildilerse o zaman, çok yenilikçi ve modern görünüyordu herhalde. Ahşap artık kararmış; pencereler de gelen ışığı bir şekilde içine çekerek, saçakların altında mağaralar yaratıyor. Kır evinde kalmak içimi biraz rahatlatıyor.

Brita tatil köyünü satın almadan önce, henüz inşaat aşamasındayken, kır evinin sahibi olan yaşlı adamın buradan ayrılmayı reddettiğini söyledi. Adam nihayet öldüğünde, kır evi özel kullanım için bırakılmış. Çok daha rahat zaten. O panoramik pencerelerin arkasında kendimi çıplak hissedirdim.

30/5

Geç kalktım, bavulumu boşalttım ve müzik seçtim. Ergen projesi için eski punk ve gotik müzik listem, uzay projesi için ambiyans müzik listem ve bir de rahatlatıcı bir müzik listem var; her şey kendimi rahatlatıp havaya girmek ve yazmaktan uzak durmak için. Biraz yemek yaptım. Yorulana kadar etrafta bisikletle gezdim. Eski bir taşocağı buldum. Kall Gölü’nde yüzmeye çalıştım ama kayalar ayaklarımı kesti. Keçi sütünden yapılmış lor peyniri aldım. Sonunda daha fazla uzak duramadım: Yazdım.

Üstünde çalışmak istediğim iki öyküm var. İlki, bir uzay gemisinin makine dairesindeki çocuk işçiler hakkında bir bilimkurgu öykü. Aslında kısa öykü ama onu genişletip romana dönüştürmek niyetindeyim. Biliyorum, biçim ya da uzunluk konusuna takılmamanız gerekir –ama onun roman olmasını çok arzuluyorum. Karakterlerin ve gergin ilişkilerinin uzayda geçen bir *Sineklerin Tanrısı* gibi olmasını istiyorum.

Diğer öykü, 1980’lerde Stockholm’ün kenar mahallelerinde yetişen bir ergenin, punk merkezine dönen küçük ev Ultra’nın⁴ en parlak döneminde geçen uydurma bir biyografisi üstüne. Benim daha

havalı ve daha cesur versiyonum galiba. Ayrıca, daha da büyük. Ultra’da takılmak için fazla küçüktüm. Ben punk’ı keşfettiğimde o ev yanıp kül olmuştu çoktan. Ultra’nın devamı olan mekâna giderdim –eskiden köpekler için gündüz bakımevi olarak kullanılan bir binada bulunan kulüp Hunddagis’e. O punk aromasını hâlâ hatırlıyorum: bira, sigara, ucuz saç spreyi ve bayat ter.

İşte yaptığım bu: Birkaç ergenlik anısı yazıp bunları kendimin biraz daha büyük ve cesur modeli haline dönüştürüyorum; bu da sadece ağır ve sıkıcı bir iş. Bunun yerine bilimkurgu öyküyü denedim ama işe yaramadı. Sonunda saatin gecenin biri (aslında şu an 1:30) olduğunu fark edip her şeyi kapattım ve yatmaya gidiyorum.

31/5

Bu sabah köyde yürüyüşe çıktım. Kozaya benzeyen beyaz, erik büyüklüğünde bir şeyler saçakların altından küme küme sarkıyor. Dokununca sıcaklar. Brita’ya söylemeliyim –bir tür zararlı böcek falan olmalı. Eşekarısı yuvaları mı?

Kahveden sonra bisikletle taşocağına gidip birkaç güzel kaya parçası topladım –çok güzel siyah granitler. Hunddagis’teki punkları yazmanın en ufak bir eğlenceli ya da ilginç tarafı yok. Bunun nedeni en çok, nasıl da ezik bir ergen olduğumu fark etmem. Gece yarısı olur olmaz daima eve dönerdim; bira içmeyi sevmezdim; seks yapmazdım. Kitap okurdum ve bundan başka her şeyi yapmaktan korktuğum için aşağılık kompleksim vardı. Agresif bir punk-rock’çı olma konusunda hiçbir şey bilmiyordum.

Makine dairesindeki çocuklarla ilgili öykü için de aynı şey geçerli –çocuk işçiliği hakkında ne biliyorum? O tür koşullar altında çocukların birbiriyle nasıl ilişki kuracağı konusunda ne biliyorum? Ayrıca, uzay gemileri hakkında ne biliyorum? Kızımdan uyduruyorum.

Buyurun bakalım. Bildiğim şey hakkında yazamıyorum, bilmediğim şey hakkında da yazamıyorum. Daha da güzeli, herkese ROMAN’ı bitirine dek Åre’de kalacağımı söyledim. Böyle söylemenin, onun gerçekleşmesini sağlayacağını düşündüm bir şekilde.

Birkaç hafta daha orada takılacağım. Peki, ne yapacağım? Biraz daha deneyeceğim. Bisikletle gezintilere çıkıp lor peyniri yiyeceğim.

2/6

Mola veriyorum. Üstünde çalıştığım her şeyi attım. Bir araba kiralayıp batıda Norveç sınırını geçtim ve orada küçücük, yapayalnız bir büfeden dondurma aldım. Çocukken, Norveççe açık demek olan *ÅPEN* yazan tabelanın, *APAN* yani maymun demek olduğunu sanırdım. Bu benim için en eğlenceli şeydi.

Dondurmamı yedim, Sylarna Dağları’na ve bataklıkta salınan bataklıklıketenlerine baktım. Dağ yazının yoğun, bitkisel bir kokusu vardı. Küçük göletler ve su birikintileri her yerdeydi; tertemiz, küçük John Bauer manzaraları. Levanger’e gitmeyi düşündüm ama çok uzak geldi. Eve dönüş yolunda, Gev Gölü’nde yüzmeye gittim. Tıpkı küçüklüğümdeki gibiydi: sıcak ve sıg, ortasına kadar yürüyecek olursanız su sadece belinize çıkıyordu. Küçücük balıklar ayaklarımı ısırdı.

3/6

Åreskutan Zirvesi'ndeki küçük bir kulübede kahve içiyorum. Aydınlık bir gün, buzul çağının sivriliklerini körelttiği dağ sırasının batıda inişli çıkışlı uzandığını görebiliyorum. Annem bir defasında, onun çocukluğundaki, kulübede satmak üzere kahve termosları ve tarçınlı çörek dolu bir omuz çantasıyla her sabah yürüyerek dağa tırmanan, cildi kayış gibi olan yaşlı bir adamdan bahsetmişti. Bu 1950'lerde bir zamandı, teleferikten önceydi. Yaşlı adam çok eskiden, ta büyükannemin ve onun kız kardeşinin bile çocuk olduğu zamandan beri bunu yapmış, dönüşte kayak olarak kullanmak üzere hamur teknelerini dağdan yukarı sürüklemişti.

4/6

Tatil köyünde yürüyüşe çıktım. Kimse görmediği zamanlarda yapılabilecek şeyleri düşünmek beni biraz takıntılı hale getirdi. Altı numaralı kır evinin önüne yastıktan bir kale yaptım. Uluyarak caddelerden rüzgâr gibi geçtim. Kozaları gördüğümde aklımda özellikle bu uluma vardı. Şimdi yumruğum büyüklüğünde olmuşlar. Bayağı hızlı büyüyorlar. Brita'ya söylemeyi unuttum. Elbette, birine tekrar dokunmak zorunda kaldım. Elimden daha sıcak geldiler.

Kall'a alışverişe gittim, bir kahve içtim, gazete aldım, Brita'nın evine uğradım. Ona kozaları anlattım. Tepkisi çok tuhaftı. Kozaların yazın orada durduğu ve onları rahat bırakmam gerektiği konusunda bir şeyler söyledi. Bu yüzden beni köyün dışındaki kır evine yerleştirmişti, böylece kozalar rahatsız olmayacaktı. Evet, evet, dedim. Hiçbir şey yapmayacağım. Hiçbir şey yapmayacağına yemin et, dedi Brita ve birdenbire yalvarmaya başladı. Başka gidecek hiçbir yerleri yok, dedi; sen ailedensin, sana güvenebilirim değil mi? Evet evet, dedim, söz veriyorum. Neden söz ettiği konusunda hiçbir fikrim yok.

5/6

Rüyamda, kapıdan bir kazıma sesi geldiğini duydum. Küçük yan camdan biri bakıyordu. İnsan şeklindeydi ama hiçbir ayrıntısı yok gibiydi. Parmaksız bir pençeyle bana el sallıyordu. Kapı kolu aşağı yukarı sarsılıyordu. Öbür taraftaki yaratık hiçbir şey söylemedi. Sadece gülümseyip el salladı. Kapı kolu aşağı yukarı inip çıktı, inip çıktı.

Onu beş geçiyor. Neredeyse on saat uyumuşum.

Kozaların büyüyüp büyümediğine bakmak için köye gittim ama tek kalan, saçakların altından sarkan içi boş deriler. Hepsi bu.

6/6

Kapı çalınıyor ve yan camdan biri bana el sallıyor. Orta yaşlı bir adam. Kapıyı açtığımda kendini Sigvard olarak tanıtıyor ve elimi sıkıyor. Yazın burada kalan turist gruplarından biri. Bütün kulübeleri kiraladılar, şimdi de bir parti veriyorlar; beni kır evimde tek başıma otururken görmüşler. Onlara katılmayı arzu eder miydim? Herkes için bol bol yiyecek var. Gidersem çok memnun olurlar.

Parti küçük toplantı salonunda yapılıyor. İnsanlar diğer kulübelere sallana sallana oraya gidiyor. Bir yaz gecesi partisine göre giyinmişler: Kadınların parti elbiseleri üstlerinde, hırkalarını omuzlarına atmışlar; erkekler kumaş pantolonlar ve parlak renkli rüzgârlıklar giymiş. İçerisi, toplantı salonu sarı fenerlerle süslenmiş ve uzun bir açık büfe masası duvarlardan birinin önünde uzanıyor.

Her yaştan konuk var, birbirlerine benziyorlar. Sigvard’a aile olup olmadıklarını soruyorum, Sigvard da evet diyor, aileler! Nilsson’ların büyük aile buluşması, her yaz birkaç hafta burada kalırlar. Şimdi yemek zamanı.

Açık büfe masası, yılın her tatilinde yenmesi âdet olan yemeklerle kaplı: biftek, domuz kızartması, füme et, sıcak Norveç böğürtleni, taze patates, etli börekler, salamura ringa balığı, somon füme, lutfisk⁵, yedi çeşit kurabiye, pasta. Açlıktan ölüyorum. İkinci ve üçüncü porsiyonu alıyorum. Yemekler tatsız ama görüntüleri muhteşem; özellikle de sıcak Norveç böğürtleniyle karıştırılmış dondurmanın görüntüsü. Herkes benimle çok ilgili görünüyor. Ailemi soruyorlar. Brita’nın büyük teyzem olduğunu söylediğimde neşeyle tezahürat yapıp öyleyse akraba olduğumuzu söylüyorlar; ben ailenin Anders tarafındanım. Sevgili Brita! Ona bayılıyorlar! Ne zaman istersem burada başlarının üstünde yerim var. Buradaki diğer herkes Anna tarafından: Anna, Anders’in kız kardeşi ve ailenin reisi Mats Nilsson’un en büyük kızı.

Yemek yemeyi bitirince dans vakti geliyor. Kulağı tırmalayan teyp dansband⁶ müziği çalmaya başlıyor: Şarkıcılar iç bayan bir nağmeyle, gülümseyen bal-kahve gözleri mırıldanıyor. Herkes dans pistine çıkıyor. Sigvard beni dansa davet ediyor. Hiç düşünmeden, bu bir İsveç kültürü klişesi deyiveriyorum. Evet, değil mi, diyor Sigvard ve gülümsüyor. Bana sıkıca sarılıyor. Ardından uyanıyorum.

8/6

Tekrar yazmaya başladım. Eskileri atmak işe yaradı. Yüzeye başka bir şey çıktı –hayli abuk sabuk ama yine de bir öykü ve fazla ince eleyip sık dokuyarak onu mahvedecek değilim. Hunddagis’teki ergen dertleriyle ya da uzay gemisinde çocukların olduğu *Sineklerin Tanrısı*’yla hiçbir alakası yok. Åre’deki kendi ailemle ilgili, bir tür sözde-belgesel. Kendi hayal gücümle üçüncü bir öykü oluşturacak şekilde iç içe geçmiş, oradaki yaşama dair büyükannemin ve annemin birbirine karışmış bazı anıları. Hepsinden önemlisi, *eğleniyorum*. Düzeltmelerini düşünmek istemiyorum. Yazıyorum ve gözlerimi dikip Kall Gölü’ne bakıyorum.

Rüyalar, bir şeyler olduğuna işaret –rüyamda aynı şeyleri görüp duruyorum, çok net, çok detaylı. Öncekiyle aynı senaryo, yani Sigvard kapıyı çalıyor ve beni toplantı salonuna götürüyor. Bir dolu yemek yiyip klasik dansband parçaları eşliğinde dans ediyoruz. Tüm akrabalarımınla konuşuyorum. Mats Nilsson’un en büyük kızına ve onun evlenerek Åre’den kuzeye taşınıp yeni bir aile kurmasına dair hikâyeler anlatıyorlar. Uyandığımda bu hikâyeleri hatırlamıyorum.

13/6

Annemin hikâyeleriyle başladım, büyükannemin kuşağıyla devam ettim ve tarihte bir tür geri dönüş yaratmak için zamanda daha geri gitmeye çalışıyorum. Savaş ve büyük-büyükannemin işgal altındaki Norveç’e nasıl ayakkabı ve domuz yağı kaçırdığı hakkında yazıyorum. Daha sonra büyükannemle büyükbabamın tanışıp Stockholm’e taşınmalarını anlatıyorum. Şu anda büyükannem bir ergen, 1920’lerdeyiz ve gerçeğini almaya gücü yetmediği için, ilk sutyenini iki çorabın topuk kısmından yapıyor. O ve kız kardeşi, Järpen’deki dansa gitmek için hazırlanırlar. Bisikletle bir saatlik yol.

Mutfak kanepesinden kilise orgu yapan büyük-büyükbabamın öyküsünü yazmak için sabırsızlanıyorum. Bazı şeyleri uyduramazsınız.

Rüyalar her gece biraz değişiyor. Eylemlerin üstünde pek fazla bir kontrolüm olmadığını keşfediyorum. Kulübelerin etrafında dolaşıp, orada kalanlarla konuşuyorum. Tam da bir rüyaya yakışır biçimde, herkes Höstvåla, Bräggne, Overt gibi gerçekte var olmayan isimlere sahip küçük köylerden geliyor; hepsi de Åre'nin kuzeyinde bir yerlerde, dağların arasındaki göllerin yanında kurulmuş.

Sigvard'ın karısının adı Ingrid. Ergenlik döneminde üç çocukları var.

15/6

Tüm bunların aldığı yön biraz canımı sıkmaya başladı. Olup bitenleri nasıl yorumlayacağımı bilmiyorum. Ön kapılar hiç kilitlenmiyor, nereye istersem girebiliyorum. Dün ve ondan önceki gece birkaç kez bir eve girdim, insanlar seks yapıyordu. Her yerdeydiler; mutfak masalarında ve koltuklarda... Kapıyı açtığımda beni kibarca selamlıyorlar, sonra da sevişmeye değil, birbirlerini becermeye devam ediyorlar. Kimse pek de kendini veriyormuş gibi görünmüyor. Pekâlâ soğan kesiyor ya da yerleri siliyor olabilirler. Ev, girip çıkarak birbirine çarpan et şakırtılarıyla dolu. Üstelik herkes herkesle: karı-koca, baba-kız, anne-oğul, kız kardeş-erkek kardeş. Ama hep heteroseksüel gruplar halinde. Sigvard'a onların ne yaptığını sordum. Çoğalıyorlar, dedi. İnsanların yaptığı bu.

20/6

Yaz Ortası.⁷ Seksen sayfayı biraz geçtim. Mats Nilsson'un oğlu büyük-büyük-büyük-büyükbaba Anders'e kadar gittim ve eğer daha da geri gitmek istersem, Anders'in beş kardeşi hakkında araştırma yapmam ya da sadece bir masal ülkesinde dolaşmam gerekecek. Bir şeyleri uydurmak sorun gibi görünmüyor. Hiç sonu yok. Annemin ve büyükannemin kardeşleri gibi boşlukları doldurmak için geri döndüm. Henüz düzeltmeleri yapmıyorum, sadece daha fazla malzeme ekliyorum. Brita, onunla Yaz Ortası'nı kutlamaya gitmeyi isteyip istemediğimi sordu. Geri çevirdim. Tek yapmak istediğim yazmak. Ayrıca dışarısı buz gibi ve tatarcıklar tam kadro dışarıda. Araştırma bakımından Brita'yla görüşmek iyi fikir olabilirdi ama canım insan görmek istemiyor.

21/6

Sigvard gelip kapımı çaldı. Çiçeklerden bir taç takmıştı ve elinde bir şınaps bardağı vardı. Efsanevi Sven-Ingvars'ın dansband müziğinde dans ettik; çuval yarışı ve üç bacaklı koşu yaptık. Kadınların ve kızların çoğunun büyük, yuvarlak karınları vardı ve hantalca hareket ediyorlardı. Dans ve oyun bitince, taze patatesle salamura ringa balığı, küçük köfteler ve sosisler, kremalı taze çilekler yedik, kimyon ve pelin otu baharatlı şınaps kadehlerimizi birbirine vurduk. Artık daha karanlık olacak, dedi Sigvard. Gözyaşlarına boğuldu. Evet, diye yanıtladım. Ama bu niye o kadar kötü olsun ki? Bana ölümü düşündürüyor, dedi.

1/7

150 sayfa! Günde yaklaşık beş sayfa eder. Aferin bana. Yapıyı kurmayı Yaz Ortası civarı bitirdim, son on gündür konuları daha fazla detaylandırıyorum. Başka bir deyişle, kendime ait daha fazla fikrim olan unsurları işliyorum. Düzenlemesi çok daha uzun zaman alacak ama başından sonuna sağlam bir yapı var elimde –can sıkıcı boşluklar ya da delikler yok artık.

Anders'te bitirmeye karar verdim. Diğer kardeşleri, özellikle de Anna'yı kontrol etmem gerek. Brita'yla konuşmayı denedim ama ne zaman gitsem hep meşgul. Gerçi burasıyla işim bitti. Evimi özledim. Ayın altısı için Stockholm'a bilet ayırttım. Vicdanım rahat dönebilirim eve.

4/7

Ağlayıp dövünüyorlar. Hepsi siyahlar giymiş. Neden olduğunu söylemiyorlar. Yakında gideceğimi söyledim ama onları üzenin bu olduğunu sanmıyorum.

5/7

Sonunda kahve içmek için Brita'yı yakaladım. Bu kadar meşgul olduğu için özür diledi. Ona Mats Nilsson'un çocuklarını sordum ama kendi tarafının dışındakileri pek bilmiyor. Yine de en büyük kız Anna'yla ilgili bir şey bilip bilmediğini sordum. Çok bir şey bilmiyorum, dedi. Aslında onunla ilgili bilinecek öyle pek bir şey de yokmuş. Yirmi yaşındayken hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolmuş. Herkes onun muhtemelen kendini Kall Gölü'nde ya da taşocağındaki obrukların birinde boğduğuna karar vermiş. Her ne olduysa artık, onu bir daha gören olmamış.

6/7

Gece treniyle gidiyorum. Kır evini temizledim; geriye bir tek anahtarı Brita'ya vermek kaldı.

Sigvard rüyamda kapımı çaldı. Tüm köy onun arkasında toplanmıştı. Bir şekilde yaşlı ve buruş buruş görünüyorlar ve bağıra çağıra ağlıyorlardı. Bazıları kendi başına yürüyemiyor gibiydi, etrafta emekliyorlardı. İçeri önce Sigvard girdi; dizleri üzerine çöküp kollarını bacaklarıma doladı. Yere oturdum. Başını kucağıma koydu. Canım benim, dedi. En güzel yaz bu oldu. Büyük minnet duyuyoruz. Sonra iç çekti, kıpırtısız uzandı. Diğerleri de teker teker geldi. Etrafta yere uzanıp kıvrıldılar. İç çekip kıpırtısız durdular. Başlarını okşadım. Üzmeyin canınızı, dedim onlara. Uyuyun, uyuyun. Bedenleri hafif deniz kabukları gibiydi. Kendi içlerine çöktüler.

Buz gibi soğuk bir cereyan beni saat yediden hemen sonra uyandırdı. Ön kapı açıktı. Köyde son bir yürüyüşe çıktım. Salkım salkım küçücük kürecikler, saçakların altından sarkıyordu.

[4](#) Ultra evi, Haziran 1980 ile Ağustos 1988 arasında, Stockholm'deki genç punk kitlesinin merkezi toplanma mekânıydı. 1987'de bölgede değişiklik yapmak isteyen belediyenin gençlerden taşınmasını istemesi sonucu protesto gösterileri yapıldı. Ev 1988'de, 19 Ağustos'u 20 Ağustos'a bağlayan gece yanıp kül oldu. (ç.n.)

[5](#) Füme ve salamura alabalık ile sodalı sudan yapılan, jelatinimsi bir görüntüsü ve yoğun bir tadı olan, İskandinav ülkelerine özgü bir yemek. (ç.n.)

[6](#) İskandinav ülkelerine özgü, folk dans müziği. (ç.n.)

[7](#) Aziz John Günü olarak da bilinen Yaz Ortası, 21-25 Haziran tarihleri arasında bir gün, özellikle Kuzey Avrupa'da kutlanır. (ç.n.)

RENGEYİĞİ DAĞI

Sara'nın büyük-büyükannesinin gelinliğini giyip dağda kaybolduğu yaz, Cilla on iki yaşındaydı. Yaz tatiliydi, haziran ortasıydı. Nadiren verdikleri tuvalet ve dondurma molalarıyla kesilen zorlu bir yolculuktu. Antika Saab'ın yolcu koltuğunda Cilla kitap okuyordu, Sara arka koltuğa yayılmıştı, anneleri arabayı sürüyordu. Gittikçe daralan yollarda, nehri takip ederek kuzeybatıya doğru ilerliyorlar, kasabalar küçülürken dağlara daha fazla yaklaşıyorlardı. Sonunda yaşlı Saab bir tepenin zirvesine ulaştı ve nehrin iki dağ arasında birikip bir göl oluşturduğu geniş bir vadiye indi. Cilla kitabını kenara bırakıp camdan baktı. Köy, alçak tepeleri koyu yeşil çamlarla kaplı Rengeyiği Dağı'nın koca kamburuyla göl arasında duruyordu. Gölün öbür tarafındaki dağ, adeta biri devasa bir elektrikli tıraş makinesiyle dalmış gibi, yer yer ormansızlaşmıştı. Onların ötesinde, buzul çağının törpüleyip yumuşattığı daha fazla şekil, dalga dalga ufka uzanıyordu.

Sara, kulaklıklarından birini çekip çıkararak, “Neden dağda kimse yaşamıyor?” dedi birdenbire. Robert Smith'in⁸ sesi arabanın içine yayıldı.

“Buna pek elverişli değil herhalde,” dedi anne. “Yamaçlar çok dik.”

“Ninem, bunun nedeni dağın vittra'ya⁹ ait olması dedi.”

“Öyle dedi ha.” Anne sırtıttı. “Kulağa daha heyecan verici geliyor. Bakın!”

Sağdaki dik yamacı işaret etti. Köyün dışındaki bir çayırılıkta, derme çatma iki katlı bir ev vardı. “İşte orada.”

Cilla gözlerini kısıp eve baktı. Çayırılıkta dimdik duruyordu. Solmuş boyasına ve hafifçe bozulmuş açılına rağmen, bir şekilde çok sağlam görünüyordu. “Oraya şimdi mi gidiyoruz?”

“Hayır. Geç oldu. Doğrudan Hedvig Teyze'ye gidip yerleşeceğiz. Ama isterseniz yarın benimle gelebilirsiniz. Bütün kuzenler, ne yapılması gerektiğine bakmak için buluşacak.”

“Hükümetin araziyi almasına izin vermenize inanamıyorum,” dedi Sara.

“Onlara izin vermiyoruz,” deyip iç çekti anne. “Kamulaştırıyorlar.”

“Bizi satmaya zorluyorlar,” dedi Cilla.

“Ne anlama geldiğini biliyorum ukala,” diye homurdandı Sara ve yolcu koltuğunu arkadan tekmeledi. “Yine de fırsatçılık.”

Cilla arkaya uzanıp onun bacağını çimdikledi. Sara onun elini yakalayıp, Cilla ciyaklayana kadar parmaklarını kıvırdı. Araba aniden fren yapınca donakaldılar. Anne kontağı kapatıp onlara dik dik baktı.

“İnin,” dedi. “Hedvig'in kulübesi yolun yukarısında. Yolun kalanını yürüyebilirsiniz.” Cilla itiraz etmek için ağzını açınca, “Kimin başlattığı hiç umurumda değil,” diye devam etti. “İnin. Yürüyün bakalım.”

Hedvig'in kulübesine vardıklarında, didişemeyecek kadar yorulmuşlardı. Ev köyün üstündeki bir bayırdaydı; kırmızıya boyalıydı, pencerelerinin çerçeveleri beyazdı ve küçük terası tepeden köye ve göle bakıyordu. Anne, Hedvig'le beraber mutfaktaydı. Dişlerinin arasında birer şeker parçasıyla, höpürdeterek kahve içiyorlardı.

“Johann’la bir bakımevine taşınması konusunda konuştuğum,” dedi Hedvig, kızlar içeri girerken. “Buna tamamen karşı değil. Ama burada kalmak istiyor. Üstelik burada şey insanları... sinirsel sorunları olan insanları idare edecek hiç bakımevi yok. Otto’yla da sonsuza dek kalamaz.” Kafasını kaldırıp Cilla ile Sara’ya baktı, gözleri bir kırıksıklık ağının içinde neredeyse kaybolarak gülümsedi. Nineyle anneye çok benziyordu, aynı geniş elmacıkkemikleri ve çekik gözleri vardı.

“Şu güzel kızlarıma bir bakın hele!” dedi Hedvig, masadan kalkarak.

Hafifçe kamburlaşmıştı ve çok zayıftı. Cilla onu kucaklayınca, hırkasının üstünden omurgasını hissetti.

Hedvig, otursunlar diye onları hafifçe itekledi. Masaya bir tabak kurabiye koyarak, “Marketten aldım, kusura bakmazsınız umarım,” dedi.

Hedvig’le anne, Johann’dan konuşmayı sürdürdü. Johann, Hedvig’le ninenin abisiydi, ailenin evinde kalan tek kardeşti. Kırk yıl orada bir başına yaşamıştı. Anne ve kuzenlerinin Johann’ı oradan çıkarmak ve yıkım ekibi gelmeden önce ne eşya kaldıysa kurtarmak için bir yazı vardı. Kimse evin içinin neye benzediğini bilmiyordu. Johann onlarca yıldır kimseyi içeri almamıştı.

Kır evinde iki misafir odası vardı. Sara’yla Cilla saçığının altındaki bir odayı paylaştı; anne kızlarının her kavgasında hemen damlayacağı tehdidiyle diğer odayı aldı. Oda küçük ama rahattı, büyük boy bir bebek evindeki gibi beyaz dantel perdeleri ve zarif mobilyaları vardı: beyaz örtülü iki ensiz yatak, bacakları kavisli bir yazı masası, sırtı ince iki sandalye. Kuru çiçek ve toz kokuyordu. Evde tuvalet yoktu. Hedvig, şaşkına dönmüş Cilla’ya, küçük çimenliğin öbür tarafındaki tuvaleti gösterdi. Dışarıdaki tuvaletin içi temiz ve çıplaktı, küçük mumlar ve kibritler, hatta bir dergilik vardı. Çürüyen atığın ağır kokusu, burun direğini kırdı. Cilla, oturağın altında örümceklerle, kırkayaklarla ve kötücül palyaçolarla dolu devasa bir mağara olduğunu hayal ederek işini gördü.

Döndüğünde, Sara’yı çoktan yatağa girmiş buldu; gözlerini kapatmış müzik dinliyordu. Cilla kendi yatağına girdi. Çarşaf lar sertti, yastık kılıfına birinin adının baş harfleri işlenmişti. Komodinden kitabını aldı. Bu kitabı ikinci kez okuyordu; ağır ağır keyfini çıkarıyor, kahramanın balenli korsesini denediği sahneyi okurken çok zevk alıyordu. Bir süre sonra gözlüğünü çıkardı, lambayı söndürdü ve sırtüstü uzandı. Neredeyse gece yarısıydı ama perdelerden soğuk bir ışık süzülüyordu. Cilla tekrar oturdu, gözlüğünü taktı ve perdeyi açtı. Kasaba, gölün kıyısında küçücük ve sessiz duruyordu; güneşin esrarengiz ışığıyla arkadan aydınlanan ötedeki dağ, ufkun hemen altında köpük köpüktü. Cilla bu manzara karşısında ne adlandırabileceği ne de tarif edebileceği çok acı bir şey hissetti. Hasret çekmek gibiydi, şimdiye kadar yaşadığı her şeyden daha kötüydü ama bunun ne olduğu konusunda hiçbir fikri yoktu. Ötelerde bir yerde muazzam bir şey, bekleme halindeydi. Muhteşem bir şey olacaktı ve o bunu kaçırmaktan çok korkuyordu.

Sara uyumuştı, soluğu derin ve sabitti. Kulaklıklarından The Cure grubunun müziği sızıyordu. Bu Cilla’nın sevdiği bir şarkıydı. Tekrar yatağına girip gözlerini kapattı, Robert’ın gökyüzünde kilometrelerce uzanan ellerin şarkısını söylemesini dinledi.¹⁰

Cilla, çakılların üstünden katır kutur yürüyüp açık ön kapıya yönelen botların sesini duyduğunda

mutfakta kahvaltı ediyordu. Annesi, rengi atmış kot pantolonu, sabo terlikleri ve kocaman gri hırkasıyla kapının önündeki basamakta oturuyordu; elinde bir kupa vardı. Elindekini yere bırakıp ziyaretçiyi karşılamak için ayağa kalktı. Cilla masadan kalkıp dışarı göz attı. Johann annesine çok yakın değildi ama uzun boyuyla ona hükmediyor görünüyordu. Yıpranmış mavi bir yağmurluk, ince gövdesinden gevşekçe sarkıyordu, kirden kabuk bağlamış iş pantolonunun paçaları yeşil lastik çizmelerinin içine tıktırılmıştı. Kayış gibi derin kırışıklıklarla kaplı yüzü, bir beyaz saç çalısıyla çerçevelenmişti. Cilla'nın eliyle ağzını ve burnunu kapatmasına yol açan ekşi, keçiye benzer bir koku yayıyordu. Annesi bundan rahatsız oluyorsa da belli etmiyordu.

“Dönmenin vakti gelmişti, *stå'års*,” dedi. Ona kız diye hitap etmişti. Daha önce kimse annesine kız diye hitap etmemişti. “Otuz yıl oldu. Bizi unuttun mu?”

“Elbette unutmadım amca,” dedi anne. “Sadece başka bir yerde yaşamayı seçtim, hepsi bu.” Ses tonunun doğal çıkmasına dikkat etmişti.

Johann anneye doğru eğildi. “Sadece evi yerle bir etmelerine yardım etmek için döndün. Nefret dolu küçük orospunun tekisin. Ailene hiç saygın yok.”

Annem kırıldıysa da belli etmedi. “Başka bir seçeneğimiz olmadığını biliyorsun. Ayrıca benimle böyle konuşman da hiç sorun değil Johann.”

Johann'ın gözleri yumuşadı. Bakışlarını çizmelerine indirdi. “Yorgunum,” dedi.

“Biliyorum,” dedi anne. “Otto'larda rahat mısın?”

Cilla bir ses çıkarmış olacak ki Johann başını ona doğru çevirdi. Elini uzatıp yavaşça salladı. “Ah, selam bakalım. İki çocuğu da getirdin mi Marta? Nasıllar? Birinde biraz tuhaflık var mı? Hani müzikle arası iyi olan? Tuhaf rüyalar gören? Yatağın altında canavarlar falan?” Sırıttı. Dişleri kahverengiye çalan sarı renkteydi.

“Artık gitmen gerek Johann,” dedi anne.

“Güneye taşınman bir şey ifade etmez,” dedi Johann. “Onu kanından söküp atamazsın.” Gitti, lastik çizmeleri çakıl döşeli yolda katır kutur sesler çıkardı.

Anne hırkasına daha sıkı sarınarak içeri girdi.

“Bu da neydi?” dedi Cilla.

“Johann'ın kafasında türlü çeşit fikir vardır.”

“Ailede neden bu kadar çok delilik olduğunu mu kastetti?”

“Johann bunun bir lanet olduğunu düşünüyor.” Anne, Cilla'ya gülümseyip yanağını okşadı. “O çok hasta. Çok hassas, hepsi bu. Kendimize dikkat etmeliyiz.”

Cilla alnını annenin omzuna yasladı. Hırkası yün ve soğuk hava kokuyordu. “Ya ben veya Sara hasta olursak?”

“O zaman üstesinden geliriz,” dedi anne. “Size bir şey olmayacak.”

Herkesin bildiği şey şuydu: On dokuzuncu yüzyılın sonlarında bir zaman, Märet adında bir kadın dağdan inip Jacob Jonsson'la evlendi. Jacob'un ailesinin evine yerleştiler ve Märet ona birkaç çocuk doğurdu; biraz arazlı olmakla birlikte çoğu yetişkinliğe varabildi. Rivayete göre, Märet aklını kaçırmıştı. Tuhaf şeyler görüyordu, zaman zaman da tuhaf şeyler söylüyor ve yapıyordu. Märet'in

çocuklarına ve dolayısıyla onların da çocuklarına, zayıf sinirler ve histeri musibeti bulaşmıştı; zaman geçtikçe insanlar bunlara daha modern isimler buldu.

Diğer kardeşler arasında bir tek Cilla'nın annesinde bu belirtiler yoktu. Hiçbir garantisi yoktu elbette. Cilla bu hikâyenin gerçekte ne anlama geldiğini anlayacak yaşa geldiğinden beri, kendisinde ya da Sara'da onun, *yani* hastalığın ortaya çıkmasını bekliyordu. Anne, babanın ailesinde hiçbir akıl hastalığı geçmişi olmadığı için aslında riskli bir durum bulunmadığını ve zaten istikrarlı bir çevrede büyümüşlerdi. İnsanın yetiştirilme biçimi, doğaya üstün gelirdi. Olumsuz düşünmeye izin yoktu. Yine de Sara geleneği sürdürebilirmiş gibi duruyordu.

Sara yatak örtüsünün altında sırtını duvara dayamış oturuyordu, gözleri kapalıydı, kulaklıklarından Robert Smith sızıyordu. Cilla kapıyı kapatınca gözlerini açtı.

“Johann buradaydı.” Cilla burnunu kırıştırdı. “Keçi gibi kokuyor.”

“İyi,” dedi Sara. Gözleri azıcık parladı.

“Sen iyi misin?”

Sara gözlerini ovuşturdu. “Şu şey.”

Cilla yatakta Sara'nın yanına oturup elini tuttu. Üşümüştü, belli belirsiz nefes alıp veriyordu; Cilla onun bileğinde güm güm atan nabzını hissedebiliyordu. Sara her zaman biraz gergindi ama bazen daha kötü oluyordu. Çok kötü bir şeyler olacağını hissettiğini söylerdi ama tam olarak ne olduğunu bilemezdi, sadece içine doğan kötü bir his. Yaklaşık altı ay önce başlamıştı; ilk âdetini görmesiyle hemen hemen aynı vakitler.

“Annemi çağırmamı ister misin?” derdi Cilla, hep olduğu gibi.

“Hayır. O kadar kötü değil,” dedi Sara her zamanki gibi. Gözlerini kapatıp sırtını duvara yasladı.

Sara bir defasında annenin önünde kendini kaybetmişti. Anne bunu iyi karşılamadı. Sara'ya kendine gelmesini, hiçbir şeyi olmadığını, sadece histerik davrandığını söyledi. Bu olaydan sonra, Sara onu kendine sakladı. Cilla, hiçbir şeyde olmasa da bu konuda onun sırdaşı olabilmisti. Bir bakıma anne haklıydı: Paranoyid şizofreniyle karşılaştırılınca, birazcık anksiyeteye delilik denmezdi. Ama bu bilgi Sara'nın pek işine yaramıyordu.

“Kendini daha iyi hissettirecekse beni çimdikleyebilirsin.” Cilla serbest duran kolunu uzattı. Sara'yı avutmak için bunu hep yapardı.

“Arsız.”

“Göt.”

Sara azıcık gülümsedi. Cilla'nın kendi elleri arasındaki eline baktı, onu aniden burkup çevirince el kız kardeşinin kucağına düştü.

“Ne diye kendine vurup duruyorsun? Kendine vurmayı kes!” diye bağırdı korkutucu biçimde dalga geçerek.

Kapı çalındı. Anne yanıt beklemeden açtı. Lastik çizmeler giymiş, hırkasının üzerine parlak sarı bir yağmurluk geçirmişti. “Şimdi eve gidiyorum, eğer gelmek isterseniz.”

“Hadi bakalım, arsız,” dedi Sara, Cilla'nın elini bırakarak.

Eve uzanan araba yolu, yabancı otların altından zar zor seçiliyordu. Rüzgârlık ve lastik çizme giymiş iki orta yaşlı adam ön bahçede bekliyordu. Anne, parmağıyla onları işaret etti.

“Bunlar Otto’yla Martin!” Anne pencereden onlara el salladı.

“Burada oturan altı kuzen olduğunu sanıyordum,” dedi Sara.

“Öyle zaten,” dedi anne. “Ama diğerleri iyi değil. Bugün sadece Otto’yla Martin olacak.”

Arabadan soğuk, ıslak havaya çıktılar. Cilla kalın kot pantolonla örgü süveter giydiğine birden memnun oldu. Annesinin verdiği (aptal ve utanç verici) süveterlerden giymeyi reddeden Sara, siyah taytı ve uzun kollu ince gömleği içinde titriyordu.

Kuzenler beceriksizce kucaklaşarak birbirlerini selamladı. Otto’yla Martin ellili yaşlardaydı, ikisinde de süzgün Jonsson tipi vardı: uzun boy, ıslak mavi gözlerle dinç bir görünüm, uzun bir çene ve geniş elmacıkkemikleri. Martin biraz daha kısa ve daha gençti, sağlıklı siyah saçları kafasından karahindiba gibi fışkırmıştı. Kelleşen ve dalgın görünen Otto sadece başını salladı, el sıkışmadı.

Bu kadar yakından bakınca, ev yıkılmaya hazır görünüyordu. Kırmızı boyası kalın tabakalar halinde pul pul olmuştu, ön kapıya çıkan basamaklar eğri büğrüydü. Pencere camlarından bazıları beyaz naylonla ve koli bandıyla kaplıydı.

Anne elini eve doğru salladı. “Johann sizinle değil mi?”

Martin omuz silkti, cebinden bir dizi anahtar çıkardı. “Bunun için buraya gelmek istemedi. Pekâlâ. Teker teker odaları elden geçirmekle başlayalım, bakalım neler kurtarabileceğiz. Liste yapmak için Otto’da kalem kâğıt var.”

“Bu zamana kadar buraya gelmediniz mi?” dedi anne.

“Biraz temizlik yaptık. Johann odalardan sadece birkaçını kullanıyordu ama kötü haldeydi. Kokunun artık daha katlanılabilir olması lazım.”

Otto kapıyı açtı. Yıkanmayan Johann’ın pis kokusu ekşi bir dalga halinde yayıldı. “Zamanla alışıyorsun.” Başını eğip üst pervazın altından geçti ve içeri girdi.

Johann zemin kattaki iki odayı ve mutfağı kullanmıştı. Ne Cilla ne de Sara içeri girmeye cesaret edebildi; pisliğin ve çürümenin kokusu öyle ağırdı ki öğürdüler. Kapıdan giren ışık sayesinde, Cilla paçavralara, gazete yığınlarına ve dağınık mobilyalara benzeyen bir şeyler gördü.

“Yerde, süt ve mısır gevreği kutularından ta şu yükseklikte bir tabaka vardı,” dedi Martin, dizini işaret ederek. “En diptekiler yetmişlerden kalmaydı.”

“Pek başka bir şey yediğini sanmıyorum,” diye tamamladı onu Otto. “Benim evimde de mısır gevreği ve süttten başka her şeyi reddediyor. Diğer bütün yiyeceklerin zehirli olduğunu söylüyor.”

Otto, Martin ve anne birbirlerine baktı.

Anne omuz silkti. “O böyle biri işte.”

Otto büzdüğü dudakları arasından havayı içine çekti, hafif bir .jo¹¹ ile onu onaylayıp konuyu kapattı.

Evin diğer kısımlarında koku o kadar kötü değildi; belli ki Johann kendini iki odayla sınırlamıştı. Oturma odasına dokunulmamıştı. Günışığı kirli pencere camlarından içeri süzülüyor, el yapımı ve çok eski olduğu görülen mobilyayı aydınlatıyordu: çiçek desenleriyle bezeli dolaplar, oturma yeri

yıpranmış ahşap bir kanepede, üstüne O.J. harfleri ve 1898 tarihi kazınmış bir sallanan sandalye.

“Biz çocukken nasılsa aynen öyle görünüyor,” dedi anne.

“Değil mi?” dedi Otto.

Cilla girişe döndü, bir üst kata çıkan merdivenlerden yukarı baktı. “Ya üst kat? Yukarı çıkabilir miyiz?”

“Kesinlikle,” dedi Martin. “Dur önden ben çıkayım da ışık tutayım.” Cebinden bir el feneri çıkarıp, merdivenleri tırmanırken yolu aydınlattı. Sara’yla Cilla onun peşinden gitti.

Merdiven, dar bir koridora çıkıyordu; bu koridordaki kapılar bir ebeveyn yatak odasına ve her birinde ikişer yatak olan iki daha küçük odaya açılıyordu.

“Kaç kişi yaşıyordu burada?” Cilla ebeveyn yatak odasına göz gezdirdi.

“Hangi zamanı kastettiğine bağlı,” diye yanıtladı Martin. “Büyükannenin dört çocuğu vardı. Ayrıca en azından bir veya iki kuzenleri de hasat zamanı onlarla birlikte burada kalıyordu galiba.”

“Ama sadece dört tane tek kişilik yatak var,” dedi Sara, başka bir odanın kapı eşiğinden.

Martin omuz silkti. “İnsanlar yatakları paylaşır.”

“Ama sen hep burada oturmadın, değil mi?”

“Hayır, hayır. Annem evlenince buradan taşınmış. Ben şehirde büyüdüm. Johann’dan başka herkes taşındı buradan.”

“Şurada başka basamaklar var,” dedi Sara, ileriye işaret edip.

“Orası tavan arası,” dedi Martin. “Oradaki eşyaların listesini yapmakla başlayabilirsiniz.” Cilla’ya el fenerini, bir kalem ve bir tomar kâğıt verdi. “Bastığınız yere dikkat edin.”

Evin üstünü tamamen kaplayan tavan arası iki bölüme ayrılmıştı. Her bir bölüm eşyalarla tıka basa doluydu: kutular, mobilyalar, eski kayaklar, kızaklar, bir bisiklet. Küçük pencerelerden gelen ışık ve zayıf ampul onlara yetiyordu, el feneri kullanmaya ihtiyaç duymadılar. Cilla tavan arasının bir ucundan, Sara diğer ucundan, tasnif etmekten ziyade altını üstüne getirerek çalışmaya başladılar. Bir süre sonra anne yukarı çıktı.

“Burada kocaman bir sandık var,” dedi Sara biraz sonra, kutulardan oluşan yığını kenara iterek.

Cilla kendi listesini bırakıp bakmak için onun yanına gitti. Bombeli bir kapağı olan, mavi masif bir sandıktı; rengi solmuştu ve üstünde çiçek desenleri vardı.

“Açılın da bakayım,” dedi anne onların arkasından.

Anne öne çıktı, sandığın önünde diz çöküp açtı, kapak gıcırdayarak kalktı. Üstüne güve ilacı serpiştirilip düzgünce katlanmış beyaz keten kumaşlarla neredeyse ağzına kadar doluydu. Bir kenarında, pelür kâğıda sarılmış birtakım paketler duruyordu.

Anne el fenerini sandığın içine tuttu. “Çeyiz sandığına benziyor.” Pelür kâğıdı dikkatle açınca ortaya kırmızı yün çıktı. El fenerini Cilla’ya verdi, iki eliyle kumaşı tutup kaldırdı. Uzun bir etekti, haşarat kumaşa zarar vermemişti.

“Güzelmiş,” dedi Sara. Eteği alıp kendi beline tuttu.

“Sandıkta dahası da var,” dedi anne, pelür kâğıdı kenara itip. “Bir gömlek, bir önlük, bir de şal. Tam takım. Mâret’in olmalı.”

“Evlenirken bunu mu giymiş yani?” dedi Cilla.

“Olabilir,” dedi anne.

“Tam benim bedenim,” dedi Sara. “Deneyebilir miyim?”

“Şimdi olmaz. Liste yapmaya devam edin.” Anne eteği geri aldı, dikkatle katlayıp tekrar sandığa koydu.

Sara, sabahın geri kalanında sandığa bakıp durdu. Cilla onun bakışını yakaladığında, Sara ortaparmağını kaldırıp ona hareket çekti.

Daha sonra akşamüstü, anne bir mukavva kutuyu boşaltıp çeyiz sandığının içindekileri ona doldurdu. “Bunu Hedvig’lere götüreceğim. Eminim kime ait olduğunu bize söyleyebilir.”

Anne akşam yemeğinden sonra çeyiz sandığının içindekileri Hedvig’in mutfağına boşalttı. İçinde toplam altı parça vardı: kırmızı bir etekle ona takım korsesi, kırmızı bir şal, beyaz keten bir kombinezon, kırmızı-siyah çizgili uzun bir önlük ve üstüne kırmızı çiçekler işlenmiş siyah bir para kesesi. Hedvig para kesesini alıp parmağını taçyapraklarda gezdirdi.

“Bu Märet’in.” Hedvig gülümsedi. “Bir defasında bana bunu göstermişti, ölmeden önce. Dağdan geldiğinde üstünde bu varmış,” dedi. “Kaybolduklarını sanıyordum. Bulmana çok sevindim.”

“Öldüğünde kaç yaşındaydın?” dedi Sara.

“1921’deydi, yani ben on dört yaşındaydım. Korkunçtu.” Hedvig başını sağa sola salladı. “Büyük amcalarımızın en küçüğü Nils’i doğururken öldü. O zamanlarda hâlâ sık oluyordu böyle şeyler.”

Cilla eteğe parmaklarıyla dokundu. Açık havada, gün ışığında kırmızı yün, temiz kan gibi parlak ve göz alıcı görünüyordu. “Nasıl biriydi?”

Hedvig para kesesini okşadı. “Märet... özel bir kadındı,” dedi sonunda.

“Gerçekten deli miydi?” dedi Cilla.

“Deli mi? Öyleydi galiba. Kesinlikle bir şeyi miras bıraktı. Johann buna lanet diyor. Ama bu çok saçma. Biliyorsun, o buraya hasada yardım etmeye geldi ve büyük-büyükbabana âşık oldu. Büyük-büyükbaban onun hakkında pek bir şey bilmiyordu. Onun kuzeydoğudan bir yerden olduğundan başka kimsenin pek bir şey bildiği yoktu.”

“Dağdan geldi sanıyordum,” dedi Cilla.

Hedvig gülümsedi. “Evet, havasında olduğunda böyle söylerdi.”

“Peki ya şu şeyler?” dedi Sara. “Onlar peri mi?”

“Ne?” Hedvig ona boş boş baktı.

“Vittra,” dedi Cilla yardımcı olmak için. “Dağda yaşayan şeyler.”

“Eh,” dedi Hedvig. “Periler çimenliklerde hoplayıp zıplayan küçük sevimli şeylerdir. Vittra insana benzer ama daha uzun boyludur ve daha güzeldir. Üstelik dağın üstünde değil, *içinde* yaşarlar.” Görünür biçimde yüzüne renk geldi, konuşurken daha canlı bir tavır takındı. “Vittra’nın orada yaşadığına dair hikâyeler anlatılır hep. Bazen kasaba halkından alışveriş yapmak için aşağı inerler. Yine de onlara karşı dikkatli olmalısın. Kızdırırsan seni lanetleyebilir ya da öldürebilirler. Gel gör ki en şişman inekler ve en iyi yün onlardadır, güzelim gümüş mücevherler de öyle. Ah, bir de kırmızı giymeyi severler.” Hedvig, Cilla’nın kucağındaki eteği gösterdi. “Bazen de kasabanın yerlisi genç

erkek ve kadınlarla dans etmeye gelirler, hatta birini evlenmek üzere alıp götürürler. Bir çocuğun sinirsel sorunları olduğu ortaya çıkarsa da bunun sebebinin, birinin aileye vittra kanı bulaştırması olduğunu söylerler...”

“Peki, hiç onlardan biriyle tanıştın mı?” deyiverdi Sara.

Hedvig güldü. “Elbette tanışmadım. Kasabada onların eşyalarını satarak hava atan birkaç acayip tip vardı ama bunlar çoğunlukla Norveçliydi ya da herkesin elinin herkesin götünde olduğu, kuzeydeki şu *gerçekten* çok küçük köylerdendi.”

Sara kıkır kıkır gülmeye başladı.

“Teyze!” Anne utanmış görünüyordu.

Hedvig elini ona doğru öylece sallayıverdi. “Yetmiş sekiz yaşındayım. Ne istersem söylerim.”

“Peki ya Märet?” Cilla öne doğru eğildi.

“Annem, evet.” Hedvig yeni bir fincan kahve doldurdu, kolu termosun ağırlığıyla titredi. “Galiba biraz acayip biriydi. *Gerçekten* de uzun boylu bir kadındı ve yanlışı zamanda tuhaf şeyler söylerdi, hayvanlarla konuşurdu falan. İnsanlar vittra kanıyla dalga geçer.”

“Sen ne düşünüyorsun?” dedi Sara.

“Bence çok zor bir hayat geçirmiş olmalı, ailesinden kaçmış ve onlarla bir daha asla görüşmemişti.” Hedvig yumuşak bir hareketle eteği Cilla’dan alıp katladı.

“Ama kırmızı...”

Hedvig başını sağa sola sallayıp gülümsedi. “O zamanlar bu pahalı bir renkmiş. Birinin kırmızı giydiğini söylemek, onların zengin olduğu anlamına gelirmiş. Bu herhalde Märet’e bayağı pahalıya patlamıştır.” Giysileri tekrar mukavva kutuya koydu ve kapağını kapattı.

Cilla herkesin yattığından emin oluncaya dek uyanık kaldı. Çok uzun sürdü. Sara saat bire kadar günlüğünü yazmış, sonra da uykuya dalması biraz zaman almıştı, Robert Smith hâlâ kulağında mızırdanıyordu.

Mukavva kutu mutfaktaki koltuğun üstündeydi, yanında bir pelür kâğıt yığını vardı. Cilla kapağı kaldırıncaya, alacakaranlıkta parlayan kırmızı yün açığa çıktı. Kombinezonla etek çok uzundu ve karnını sıkıca sarıyordu. Eteğin düğmelerini iliklemedi, belini kıvırdı, etek ucu ayağına takılmasın diye iyice yukarı çekti. Her şeyi tutsun diye önlüğü sıkıca beline dolayıp bağladı ve para kesesini önlüğün ipine tutturdu. Korse onun düz göğsünde çok gevşek durdu, beli kapanacak gibi değildi, bu yüzden açık bıraktı ve şalı omuzlarına attı.

Dışarısı sakindi, ufuk olağanüstü bir altın rengine parlıyordu, göğün kalan kısmı yer yer mavi ve yeşil renkteydi. Kuşlar sessizdi. Ay yukarıda, göğün ortasında küçücük bir hilal halinde duruyordu. Hava soğuk ve nemliydi; hışırdarak eteğe sürünen çimler, yünün üstünde parlayan ıslaklıklarını bıraktı. Cilla aşağıda göle ve yukarıda dağa uzanan yolu tamamen görebiliyordu. Gözlüklerini çıkarıp para kesesine koydu. Şimdi o da dağdan inmiş nehre giden vittra’dan biriydi. Uzun boylu ve endamlıydı, adımları sessizdi. Yürürken çimenlerin üstünde çıplak ayakla dans etti.

Ufkun üstünden şöyle bir bakan bir güneş dilimi büyüğü bozdu. Cilla’nın ayakları birden soğuktan hissizleşti. Eve dönüp her şeyi gerisingeri çıkardı, gözlüklerini para kesesinden aldı ve giysileri

katlayıp mukavva kutuya koydu. Yün iyi kaliteydi; çiy eteğe işlemeden silkelenebiliyordu. Keten, soğuk ayak tabanlarında sıcak ve yumuşacık bir his bırakıyordu.

Ertesi gün aile evine döndüler. Sara, tavan arasındaki enkazın içinde eşinmenin aptalca olduğuna karar verdi ve dışarıda bir sandalyede surat asıp oturdu. Cilla günü başka listeler yazarak geçirdi. Daha fazla kayak, birkaç kar ayakkabısı, bir krema makinesi, bebekler, yarım bir çekyat ve neredeyse mükemmel durumda bir dikiş masası buldu.

Johann öğleden sonra çıkageldi. Martin'le Otto'nun onun olay çıkaracağını düşündükleri belliydi, çünkü dışarı yürüyüp onu araba yolunun ötesinde karşıladılar. Sonunda, neredeyse şaşırılmış bir şekilde, Johann'la birlikte yürüyerek geri döndüler, elleriyle onun sırtını sıvazlıyorlardı. Cilla onu tekrar gördüğünde, Sara'nın yanında bir sandalyede oturuyordu. Sara burnuna ve ağzına gömleğin bir kolunu bastırmıştı ama kendini kaptırmış halde, dikkatle onun konuşmasını dinliyordu. Johann kısa bir süre sonra tekrar gitti. Sara, Cilla'ya ne konuştuklarını anlatmadı ama gözleri normalden biraz daha kocaman açılmıştı ve bir şeylere çarpıp durdu.

Hedvig'in evine döndüklerinde Sara, Märet'in elbisesini denemeye karar verdi. Etek onun üstüne fazla uzun ya da fazla dar değildi; beline tam oturdu, düzgünce bileğine kadar uzandı. Korse de terzide onun için özel yapılmış gibi, omzundan kalçasına uzanan güzel sırt kıvrımını sararak tam uydu. Kesinlikle bir masaldan çıkmış gibi görünüyordu. Bu manzara Cilla'nın göğsünde bir boşluk hissi yarattı.

Sara aynadan onun bakışını yakaladı ve yüzünü buruşturdu. "Aptalca görünüyor." Eteği çekiştirdi. "Kırmızı aşırı parlak. Siyaha boyanabilir mi acaba? Çünkü o zaman muhteşem görünür."

Cilla, Sara'nın kırmızı ihtişamının gerisinde zar zor seçilen kendi yansımasına baktı. Kısa boylu ve tıknazdı, gözlüklerinin ardındaki gözleri küçücüktü. Kazağında yemek lekeleri vardı. "Gerçekten aptal görünüyorsun," diyebildi.

Cilla aşağı indiğinde, anne mutfakta ovalaya ovalaya patates yıkıyordu.

"Elbiseyi kim alacak, anne? Çünkü Sara onu siyaha boyamak istiyor."

"Öyle mi?" dedi anne. "Muhtemelen yapamayacak, çünkü elbise onun değil."

"Ben alabilir miyim?" Cilla ağırlığını bir ayağından diğerine verdi. "Ben ona hiçbir şey yapmam."

"Hayır, canım. Elbise Hedvig'in."

"Ama o yaşlı. Giymez ki."

Anne dönüp Cilla'ya uzun uzun baktı, kaşları hafif çatıktı. "Elbise onun *annesinin*, Cilla. Benim gelinliğimi bulmuş olsaydın ve başkası onu tutup bir akrabaya verseydi nasıl hissederdin?"

"Hepsi onun zaten," dedi Cilla. "Büyük-büyükannenin hiçbir şeyi yok bende."

"Eminim evden bir şey buluruz," dedi anne. "Ama elbise olmaz. Hedvig için onun anlamı büyük. Bir kez olsun başka birinin duygularını düşünsen."

Biraz sonra Sara aynı istekle aşağı indi. Anne ona bağırdı.

Belki de annenin patlaması yüzünden, Sara akşamleyin daha da gerginleşti. Sonunda yürüyüşe çıkmakla ilgili bir şeyler mırıldandı ve ceketini giydi. Cilla bir an tereddüt ettikten sonra onun

peşinden gitti.

“Siktir git,” diye homurdandı Sara, Cilla koşarak arkasından gelince kafasını çevirmeden.

“Hayatta olmaz,” dedi Cilla.

Sara iç çekip gözlerini devirdi. Cilla’nın hafiften koşturmasına yol açacak şekilde adımlarını hızlandırdı. Gölün kıyısına inene dek hiçbir şey konuşmadılar; yuvarlak nehir taşlarından oluşan kıyı şeridi, Cilla’nın ayaklarının altında birbirine çarpan bilardo toplarının sesini çıkarıyordu.

Sara daha büyük kayalardan birinin üstüne oturdu, cebinden onluk bir sigara paketi çıkardı. İçinden bir tane çekip yaktı. “Anneme söylersen seni öldürürüm.”

“Biliyorum.” Cilla onun yanına oturdu. “Niye böyle tuhaf davranıyorsun? Johann’la konuştuğundan beri böylesin.”

Sara sigarasından bir fırt çekti ve dumanını burnundan çıkardı. Omuz silkti. Gözleri nemlenmiş görünüyordu. “Bazı şeyleri anlamamı sağladı, hepsi bu.”

“Ne gibi?”

“Deli olmadığım gibi. Hiçbirimizin öyle olmadığı gibi.” Gölün üstünden uzaklara baktı. “Burada kalmalıyız. Belki sağ çıkabiliriz.” Gözleri şimdi gerçekten ıslaktı. Boştaki eliyle gözlerini sildi.

Cilla soğuk havanın sırtından aşağı indiğini hissetti. “Sen neden söz ediyorsun?”

Sara alnını ovuşturdu. “Hiç kimseye söylemeyeceğine söz vermelisin, çünkü söylersen kötü şeyler olacak, tamam mı? Sırf ben *sana* söyledim diye boktan şeyler olacak. Ama sana söyleyeceğim, çünkü sen benim küçük kardeşimsin.” Eliyle vurarak, bacağıının üstünde hızlı bir ritim tutturdu. “Pekâlâ. Mesele şu ki yakında dünyanın sonu gelecek. Doksan altıda yok olacak.”

Cilla gözlerini kırıştırdı. “Nereden biliyorsun?”

“Gazetelerde görebilirsin, dikkatli bakarsan. Körfez Savaşı var, değil mi? İşte o zaman başladı. Saddam Hüseyin intikam alacak ve nükleerleri gönderecek, sonra da ABD ona nükleerle karşılık verecek ve Rusya da olaya atlayacak. Ondan sonra nükleerler her yerde olacak, biz öleceğiz. Veya nükleer kışta¹² öleceğiz, çünkü İsveç’e nükleer atmayabilirler ama bizim için geriye hiçbir şey kalmayacak.” Sara’nın gözleri biraz fazla açılmıştı.

“Tamam,” dedi Cilla yavaşça. “Ama bunların olacağını *sen* nereden biliyorsun?”

“İşaretleri görebiliyorum. Gazetelerde. Hem sadece... biliyorum. Biri bana söylemiş gibi. Doksan altının yirmi üç şubatu, dünyanın sonu o zaman gelecek. Peki, sen bir şeylerin gerçekten *ters gittiğini* fark etmedin mi?”

Cilla ayak parmağını taşların arasına gömdü. “Tam aksine.”

“Ne?” Sara’nın ses tonunda hiçbir soru işareti yoktu.

“Bence her şey harika,” dedi Cilla. Yanakları ısınmıştı. Bakışlarını ayak parmağına dikti.

“Tam bir geri zekâlısın.” Sara abartılı bir hareketle arkasını dönüp yeni bir sigara yaktı.

Cilla’nın onu beklemeye hiç niyeti yoktu. Eve tek başına döndü.

Yaz Ortası arifesinde küçük bir ziyafet düzenlediler. Salamura ringa balığı, taze patates, somon füme, taze çilekle krema, anne ile Hedvig için baharatlı şınaps vardı. Cilla Sara’yı kolundan çekiştirdiğinde, saat onu geçiyordu.

“Gidip yedi çeşit çiçek toplamamız gerek,” dedi.

Sara gözlerini devirdi. “Çocukça bir şey. Başım ağrıyor,” deyip ayağa kalktı. “Ben yatmaya gidiyorum.”

Cilla masada annesi ve büyük teyzesiyle kaldı, dudaklarını ısırıyordu.

Annesi bir kolunu onun omzuna atıp sarıldı. “Yedi çiçek toplamak eski, çok eski bir gelenektir,” dedi. “Aptalca hiçbir tarafı da yoktur.”

“Artık istemiyorum,” diye geveledi Cilla.

Anne hafif bir kahkaha attı. “Eh, eğer fikrini değiştirirsen, bu gece istediğin kadar geç yatabilirsin.”

“Sadece dikkatli ol,” dedi Hedvig. “Etrafta vittra olabilir.” Komplocu bir ifadeyle Cilla’ya göz kırptı.

Hedvig’in bu soğuk şakasının üstüne Cilla birden neyin özlemini çektiğini tam olarak anladı; o harika şeyin oralarda bir yerde olduğunu yani. Masada kaldı, annesiyle Hedvig aynı anda yatma kararı alana dek zor sabretti.

Anne Cilla’yı alnından öptü. “Mutlu Yaz Ortası canım. Kurabiyeleri dışarıda bırakacağım.”

Cilla annesinin bu kibirli lafına gülümsedi ve evin uykuya dalmasını bekledi.

Bu sefer elbiseyi elinden geldiğince daha düzgün biçimde giydi ve yedi çeşit çiçeği sol elinde sımsıkı tuttu –dügünçiçeği, yonca, ıtır, yapışkanotu, çançiçeği, sıçankulağı ve papatya. Evin arkasında, dağa nazır bayırda dikildi. Vakit gece yarısını henüz geçmişti, yer yer yeşile ve altın sarısına çalan gökyüzü masmaviydi. Havada keskin bir ot kokusu vardı. Çok sessizdi.

Cilla kollarını kaldırdı. “Hazırım,” diye fısıldadı. Bunu izleyen sessizlikte, kesik kesik müzik sesleri duyduğunu sandı. Gözlerini kapatıp bekledi. Tekrar açtığında, vittra gelmişti.

Çam ağaçlarının arasından, çiftler halinde yürüyerek geldiler, hepsi de kırmızı-beyaz giyinmişti: Kadınların üstünde kırmızı etek ve şal vardı, erkekler uzun kırmızı paltolar giymişti. Aralarından ikisi kemanla minör anahtarda, yavaş ve tüyler ürperten bir melodi çalıyordu.

Uzun boylu bir adam kafilenin başında yürüyordu, bembeyaz giyinmişti. Uzun, koyu renk ve çok güzel saçları vardı. Yüzünde ve gözlerinin yarı saydam mavisinde tanıdık bir şeyler seçiliyordu. Bu gözler bir an doğrudan Cilla’nınkilere dikildi. Elektrik şokuna maruz kalmak gibiydi; bu his midesine kadar indi. Daha sonra adam bakışını onun arkasına, gözlerini kocaman açmış, evin köşesinde yatarken giydiği aşırı büyük tişörtüyle dikilen Sara’ya çevirdi. Cilla’nın yanından ona bir kez daha bakmadan yürüyüp geçti.

Dağdan gelen bu güzel adam, yağmur suyunun toplandığı fıçının kenarına sımsıkı yapışmış olan Sara’ya yaklaştı. Bir elini Sara’nın koluna koydu ve ona Cilla’nın duyamadığı bir şeyler söyledi. Söylediği her ne idiyse, bunu duyduktan sonra Sara’nın yüzüne bir rahatlama yayıldı. Adamın elini tuttu ve birlikte Cilla’nın yanından geçip grubun geri kalanına doğru yürüdüler. Kemancılar ağır düğün marşları çalmaya başladı ve tören alayı dağa döndü. Sara hiç ardına bakmadı.

Cilla onlara elbiseyi Sara’nın almış olması gerektiğini söyledi, çünkü kendisi diğerlerinden hemen sonra yatmaya gitmişti. Onlara Sara’nın kıyamet günü kuruntusunu ve gazetelerdeki gizli mesajları

deşifre ederek gelecekten haber verebildiğini anlattı. Sonunda aramalardan vazgeçildiğinde, genel düşünce Sara'nın bir depresyon nöbeti geçirip yabana gittiği ve orada ya bir su kaynağına düştüğü ya da bulunamayacak bir yerde ölüp kaldığı oldu. O yükseklikte, yazın bile hipotermiden ölebilirdiniz. Cilla tören alayından ya da bavulundaki, incecik şeritler halinde kesilmiş Märet'in elbisesinin bulunduğu naylon torbadan hiç bahsetmedi.

O torbayı uzun süre sakladı.

NORVEÇ BÖĞÜRTLENİ REÇELİ

Seni bir konserve kutusunda yaptım. Åre köyündeki hayır kurumunun dağıttığı etiketsiz, gizemli kutulardan biriydi. Çoğu zaman içinde ya sosis ya da kuru bezelye çorbası olurdu.

Aynen şöyle yaptım: O ayın âdetime denk gelen günlerini bekledim. Konserve kutusunu lavabonun altındaki raftan aldım. Onu yarı yarıya taze suyla doldurup içine bir çay kaşığı tuz koydum. Ardından geçen senenin bahçesinden kalma küçük, yamru yumru bir havuç ekledim. Onu saklamıştım, çünkü küçük bacaklara benzeyen iki sivri çıkıntısı ve kollara benzeyen kökleri vardı. Daha sonra kutuyu bacaklarımın arasına tutup birkaç damla kanın içine akmasını sağladım. Son olarak da biraz tükürüğümden ekledim. Kutunun ağzına biraz naylon sardım. Gece boyu, kucağımda kutuyla oturup sana şarkı söyledim. Sen işte böyle yapıldın, ekim ayında ilk kar yağarken.

Kış ayları boyunca istikrarlı biçimde büyüdün. Sana şarkı söyledim, küçük süt damlalarıyla besledim. Noel yortusu geldiğinde daha geniş bir kaba, eski bir kovaya aktarılacak kadar büyümüştün. O zaman tekmelemeye başladın, sonunda hareket edebilecek alan bulduğun için sanırım. Sütten başka gıdaya ihtiyacın yoktu, ki bu iyi bir şeydi çünkü Åre'deki hayır kurumu kapanmıştı. Gidip sosyal yardım parası isteyemezdim. Geçen yılın patatesleri ve kökleriyle, şuradan buradan bulduğum bir kuşla, bataklıktan topladığım pamuk otuyla ve dükkânlardan her ne çalabilirsem onlarla karnımı doyuruyordum.

O yıl kar yavaş eridi. Evin arkasındaki son kar yığınlarının nihayet ortadan kalkması mayıs sonunu buldu. Dağdaki küçük huş ağaçları ilk yapraklarını veriyordu. Örtüyü kaldırdım ve senin çıkmaya hazır olduğunu gördüm. Kovanın içinde kıvrılmıştın, tam şeklini almıştın, etrafındaki sıvı bulanık ve kahverengiydi. Seni tutup kaldırdım ve bir havluyla kuruladım.

Sabahın üç buçuğuydu galiba. Verandada hava sert ve açıktı. Ta Norveç sınırını, Sylarna Dağları'na kadar görebiliyordum. Güneş ışığı, aşınmış dağ zirvelerinden süzülüyordu. Seni yukarı kaldırdım.

“Evine hoş geldin,” dedim.

Küçücük gözlerini açıp bataklığın üstünden ileriye baktın. Bir süre orada öylece durduk.

Kovadan çıkar çıkmaz çok hızlı büyüdün. Norveç böğürtlenleri ağustosta, bataklığı altın beneklere bezeyerek olgunlaştı. Onları beraber topladık. O zaman yürümeye başlamıştın, cildin kalınlaşmış ve güneşten koyulaşmıştı. Tıknaз kollarınla hiçbir şey taşıyamasan da böğürtlenleri ağzınla koparıp sepete atmakta gayet iyiydin. Norveç böğürtleni kompostosu ve reçeli yaptım. Norveç böğürtlenine

doymak bilmezdim. Seni mutfak masasına oturmuş, her tarafı altın rengi reçele bulamış, gürültüyle ağzını şapırdatırken hatırlıyorum.

Sonbahar kışa dönerken konuşmayı öğrendin. Sesin kısık ve birazcık rahatsız ediciydi; R’leri de söyleyemiyordun. Sakladığım eski dergileri ve çocuk kitaplarını birlikte okuduk. Karda oynadık. Bir hamur tekne vardı, onunla vadiye kayardık ve ben gerisingeri yukarı çıkarırdım. Kök kollarınla karı kenara küreyerek yığınlarda oyuklar açar, karın içinden tüneller kazardın. İlk Noel yortunda, kökenini merak ettin.

“Ben nereden geldim?” diye sordun. “Babam nerede?”

“Baban yok,” dedim. “Seni ben yaptım.”

“Herkesin bir babası var.”

“Herkesin değil.”

“Beni neden yaptın?” dedin.

“Seni sevebileyim diye,” dedim.

Kar eridi ve ilk doğum gününü kutladık. Buz tabakası yerden kalktı. Günler uzadı. Boyun belime geliyordu, kucağıma oturmayı ya da sana sarılmamı istemiyordun. Evin hemen önündeki sebze bahçesini kazmaya başladığında ilk kavgamızı ettik. Seni, altüst olmuş toprakla fidelerden kalan bir oyuğun dibinde, cildini toprakla ovuştururken buldum. Bitkilerimi mahvettiğin için sana bağırdım, bunu neden yapmıştın?

“Çünkü buradaki toprak güzel,” dedin.

“Nereyi istersen orayı kaz,” dedim. “Ama bahçemde hiçbir halt yeme, yoksa yiyecek bir şeyimiz kalmayacak.”

“Başka yerde toprak bu kadar iyi değil. Anlamıyorsun.”

Başka tek kelime etmeden, huş ağacı korusuna doğru paytak paytak yürüdün ve sabahın geri kalanında, ben sebze bahçesini kurtarmaya çalışırken, sen ağaçların altını kazdın. Sanki öfkeni gömüyordun, çünkü bir süre sonra küçük kollarını beni kucaklayacakmış gibi açarak döndün. İçeri girip birlikte öğle yemeği hazırladık, yerler hep toprak ve çamur oldu.

Her gün kazmaya devam ettin. Bataklığın kenarını, vadiye inen bayırı kazıp durdun. Tarla farelerimiz ya da tavşanlarımız var gibiydi. Topraktan çıkardığın şeylerle eve dönerdin: kırık bir çay tabağı, bir kayak sopası parçası, küçük kemik parçaları, pirit.

Havalar yeterince ısınınca, gece yüzmesi için seni Kall Gölü’ne götürdüm. Çocukken Kall Gölü’ne yüzmeye giderdim. Yazın en güzel yanı buydu.

Kayalık sahili ve gri göl yüzeyini görünce sevinçten çılgılık attın. Suyu girince korktun. Çok büyük ve gevşek olduğunu söyledin, fazlasıyla gevşek. Ben yüzerken sen kıyıda oturdun. Kayaları da sevmedin –fazla serttiler. Eve gidip kazmak istedin. Bir daha Kall Gölü’ne gitmedik.

Yeni parti reçeller bütün bir rafı kaplıyor. Orada kalacaklar herhalde. Artık reçel yiyemiyorum. Yine de ne olur ne olmaz diye orada tutuyorum.

Böyle olması gerekiyordu herhalde. Bir akşamüstü şekerlemesinden uyandığımda evi boş buldum.

Kulübenin önüne arkasına, evin yanındaki huş ağaçları korusuna baktım. Seni hiçbir yerde bulamadım. Sonunda seslenmeye başladım. Yanıt gelmedi. Bataklıkta bir çukura düşmüş olabileceğini düşündüm. Her bahar yenileri açılırdı. Lastik çizmelerimi giyip bakmaya gittim. Evden uzaklaşıp Sylarna’ya doğru batı yönünde yürüdüm. Ev gözden kaybolana kadar yürüdüm, sonra da kuzeye döndüm. İleri geri yürüyüp durdum, sana seslendim, ta ki güneş ufukta kaybolana dek. Ardından eve döndüm.

Bütün gün kazmış olmalıydın. Çukuru tesadüfen buldum. Ön merdivenin basamaklarının yanında yerde duran hamur teknesine öfkeden bir tekme attım. O yerinden oynayınca çukuru gördüm. Adını seslendim.

“Lütfen çık,” dedim.

“İstemiyorum,” dedin, sesin boğuk geliyordu.

“Orada ne yapıyorsun?”

“Kazıyorum.”

“Lütfen çıkar mısın? Akşam yemeğimizi hazırlayacağım.”

“İstemiyorum.”

Gidip küreği aldım, onu çukurun ağzına yerleştirdim. Ama kürek toprağa girer girmez sen çılgılığı bastın. Aşağı baktım. Toprak beyaz kök filizleriyle delik deşikti.

“Canımı yakıyorsun,” diye inledin.

O zaman anladım.

“Çok özür dilerim canım,” dedim. “Çok çok özür dilerim. Artık canını yakmayacağım, söz veriyorum.”

Eve girip mutfak masasına oturdum. Birazcık ağladım. Sonra bahçeden sulama kabını alıp taze suyla doldurdum. Çukurun yanından yeri suladım. Aşağıdan gelen kıkırtıları duydum. Bu sesi çıkardığını ilk kez duyuyordum.

Ağustos ayı geldi. Norveç böğürtlenleri henüz kırmızı; kısa bir süre sonra olgunlaşıp sarıya dönecekler. Reçel ve komposto için olabildiğince fazla toplayacağım. Yerdeki oyuğa gizlendiğinden beri konuşmadın. Ama çukurun yanındabüyüyen bir grup yeşil yaprak var. Onları sulayınca belli belirsiz bir gülme sesi duyabiliyorum hâlâ.

[8](#) Robert James Smith (doğ. 1959) İngiliz The Cure grubunun solisti ve söz yazarı. 1976’dan beri grubun değişmeyen tek üyesidir. (ç.n.)

[9](#) Vitter (çoğulu Vittra), Kuzey İsveç kültüründe yer alan bir yaratıktır. İskandinavya kültüründe sıkça rastlanan bir doğa perisidir. Doğayı tehlikelere ve insanlara karşı korudukları söylenir. (ç.n.)

[10](#) The Cure grubunun “From the Edge of the Deep Green Sea” şarkısının sözlerine gönderme. (ç.n.)

[11](#) İsveççe “evet” anlamındaki bu sözcük genellikle olumsuz durumları karşılamak için kullanılır. (ç.n.)

[12](#) Nükleer kış (atomik kış olarak da bilinir), nükleer savaşın yol açacağı, varsayımsal bir iklim etkisidir. Modeller, bombaların yaratacağı ateş fırtınalarının yol açtığı duman ve isin stratosfer tabakasını kaplayacağı ve bunun aylar hatta yıllar süresince güneş ışığının dünya üstündeki etkisini azaltarak soğuk hava iklimi oluşturacağını öne sürer. (ç.n.)

PYRET (PY:RET)

Tanım, Davranış ve Tarih

“Pyre” kelimesi, küçük ve savunmasız yaratıklar için kullanılmadığında, gizemli bir yaşam formunu tarif eder: İsveççe “küçük it” anlamına gelen *Pyret*’i.¹³ Kelime bir hüsnütabirin tüm özelliklerini içerir ama daha eski bir ismi andıran hiçbir yanı yoktur –muhtemelen bunun nedeni, genellikle olduğu gibi, onun bir tabu olması ve zaman içinde unutulmasıdır. İyicil ve zararsız bir şeyi akla getirmesi, hem bir tapınma biçimini hem de onun güçlerine duyulan üstü örtülü korkuyu gösterir: bir aşk ifadesini ve himmet çağrısını.¹ Pyret’i araştırarak geçirdiğim yılların ardından, tapınma ve korkudan oluşan bu karışımın, onun aşırı yabancı doğasından kaynaklanması gittikçe daha olası görünüyor.

Taklitçi ve casus olan Pyret, yük ya da sürü hayvanlarının arasına karışıp uygun biçimde renk ya da şekil değiştirerek onlardan biri gibi davranır. Uzaktan, sıradan bir hayvan gibi görünür. Gerçek kürkü, gözleri ya da diğer uzuvları yoktur –bu özellikler tümüyle yapaydır, derisi ahtapot ya da bukalemun gibi renk hücreleriyle kaplıdır.

Beslenme alışkanlıkları hâlâ bilinmese de kesin olan bir şey vardır: Pyret bir yırtıcı gibi davranmaz. Fiziki zarar verdiğine dair hiçbir kayıt yoktur, yine de pek çok tanığın travma geçirmesine yol açan fiziki *temasta* ısrarcıdır. Pyret hikâyeleri hep yakınlaşmaya, sarılmaya ve bazen söz konusu hayvan ya da kişiyle çiftleşmeye çalışan bir yaratığı tarif eder. Yetişkin Pyret’in büyüklüğü, inekle insan arasındadır. Yaşam süresine gelince, hiçbir Pyre’nin yaşlılıktan öldüğü görülmemiştir; ya kendi başına kaybolup gitmiştir ya da insanlar tarafından katledilmiştir.

Pyret, yüzyıllardır İskandinav ülkelerinin çiftçilerini arayıp bulmuş ve onlarla birlikte var olmuş görünmektedir. İsveç, Norveç ve Fin folkloru, evcilleştirilmiş hayvanların altına serilen samanlar arasında bulunan yavru Pyre hikâyeleriyle doludur (Tilli, Pia: *Nordic Cryptids*, Basilisk Förlag, Helsinki 1989, s. 68); bu da ebeveynlerin guguk kuşu misali başka samanlara yavru olduğuna işaret eder. Yine de Pyret çoğunlukla yetişkin halindeyken ortaya çıkar: Gecenin bir vakti sürü halinde ortaya çıkıp diğer hayvanlara sürtünen tuhaf ineklere, keçilere ya da koyunlara dair sayısız hikâye anlatılır. İnekler ve keçiler olağanüstü miktarda süt vermeye başlamış, koyunlar ipek yumuşaklığında yün üretmiş, domuzlar yiyecek kıt olsa da şişmanlamışlardır.

Tanrılardan bir armağan

Pyret ilk kez, İzlanda efsanesi *Alfdís saga*’da geçer; bu efsanede Alfdís Sigurdardóttir, kocası Gunnlaug’u boşar, çünkü adam sarhoşken ahırını kazara ateşe vermiş, “altı ineğin yanı sıra *Freyr*’in *pyril*’ini² de öldürmüştü, böylece aileyi mahvetmiştir.” (Jónsson, Guðni: *Íslendinga sögur*, Reykjavík, 1946, 25. kitap, s. 15) Alfdís, bebekliğinden beri bakıp büyüttüğü, sığırlarını mutlu ve şişman tutan *pyril*’in kaybından acıyla yakınır (Jónsson, s. 16). *Pyril*’in ölümü yüzünden, Alfdís normal boşanma tazminatından muaf tutulur ve ailenin kalan mallarını elinde tutar, buna karşın Gunnlaug toplumdan dışlanır ve dımdızlak kalakalır (Jónsson, s. 18). Gunnlaug’un cezası ve *pyril*’in Freyr’e, doğurganlık

tanrısına atfedilmesi, onun kutsal bir yaratık olarak görüldüğüne işaret eder.

Bu, İzlanda edebiyatında ilk ve son zikredilişidir. Daha sonra, modern zamanlara kadar, Pyret’e dair öyküler ve beyanlar, kuzey ve orta İskandinav yarımadasıyla sınırlı kalmıştır: Pyret güneyde Stavanger *pyril*’i (Tilli, s. 69) ve doğudaki Carelia’da *pienokainen*³ isimlerini almıştır. Bununla birlikte, anlatılanların çoğu Kuzey İsveç’in nüfus yoğunluğu fazla olmayan kırsal kesiminden gelir.

“Şeytanın Sığırı”

İskandinavya’nın Hristiyanlaşması, İskandinav tanrıları tahtından etti ama doğaüstü yaratıklara duyulan inancı ortadan kaldıracak bir etki yaratmadı; bunun nedeni kısmen Kilise’nin onlara yönelttiği ilgiydi. İskandinav inançtaki *pyril*, folklora taşınıp orada *vittra*’nın sığırı oldu; bunlar, İrlanda’nın *daoine sidhe*’sine benzer biçimde yeraltında ya da tepelerde yaşayan güçlü varlıklardı. Bunu gerçek bir tehlike olarak gören Kilise, Pyret’i “şeytanın sığırı” olarak adlandırdı ve halkı onlarla uğraşmamak konusunda uyardı. Bunu yapmak cadılık olarak görüldü. Halkbilimci Ebbe Schön’ün varsayımına göre, böyle yapmak ters bir etki yarattı: “Kilise onlar için bu kadar gürültü çıkardığına göre, bu yaratıklar gerçekten çok güçlü olmalıydı ve dolayısıyla tapınmaya değerdi.” (Schön, Ebbe: *Älvor, vättar och andra väsen*, Rabén Prisma, Stockholm, 1996, s. 16

On beşinci ile on yedinci yüzyıllar arasında, neredeyse dört yüz insan cadılık ve cadılıkla ilintili suçlar dolayısıyla idam edilmeye çalışıldı.⁴ On iki vakada, Pyret’le ilişki kurmadan söz edilir. (Leijd, Carl: *Rättsprocessens avarter*, Meli Förlag, Göteborg 1964, s. 223) 1702’deki bir dava dosyasında bulunan kapsamlı notlar, Pyret’e yataklık ettiği için ölüm cezasına çarptırılan Kräkånger’li Anders’ten söz eder. Genelde, Pyret görüldüğü yerde öldürülürdü ama Kräkånger’li Anders kendininkini o kadar devasa bir boyuta gelene dek besleyip büyütmişti ki kimse dokunmaya cesaret edememişti. Boğaya benziyordu ve Anders’le beraber mahkeme salonuna kadar gelmiş ve yanından ayrılmayı reddetmişti. Dava sırasında “melun yaratık sürekli sahibine sürtünüp durduğu, kuş gibi şakıma sesleri çıkardığı ve katılanları rahatsız ederek pek çoğunun korkudan ağlamasına sebep olduğu için,” duruşma çok kısa sürmüştü. (Leijd, s. 257) Mahkeme Anders’in ölüm cezasının hemen infazına karar verdi ama Pyret’le nasıl baş edeceklerinden pek emin değillerdi. Bu muammayı Anders’in kendisi çözdü: Şayet mahkeme Pyret’i ölümünden sonra özgür bırakmayı kabul ederse, cezaya rıza göstereceğini söyledi. Aksi takdirde bu canavara neler yaptırabileceğini göz önünde bulunduran mahkeme bunu kabul etti. Ancak sözünü tutma niyetinde olup olmadığını asla bilemeyeceğiz.

Krækånger’li Anders kütüğe doğru götürüldü; canavarı onu köpek gibi izledi, hiçbirimiz dokunmaya cesaret edemedik, rahip bile. Mahkûmun kafası boynundan ayrıldığı an, yaratık korkunç bir uluma koyverdi ve bunu duyan herkes korkudan sindi. Daha sonra yaratık yere düştü ve bir daha kımıldamadı. Akşam olduğunda, üstüne tuz dökülmüş salyangoz gibi büzülmeye başladı. Ondan arta kalanlar kürekle bir yem kabına dolduruldu ve mahkûmun cesediyle beraber gömüldü. (Leijd, s. 258)

Pyret sürekli olarak başka memelilerin arkadaşlığını aradığından, Kråkånger’li Anders’in boğasında olduğu gibi, bazen bunun çok güçlü bir bağlılık biçimini aldığını ve ayrılığı kaldıramadığını sanıyorum. Dostluk –birine ait olma ya da biriyle birlikte olma– varlığının bir esası haline gelmiş gibidir.

Kråkånger’li Anders dosyası, Pyret’le ilintili davaların tarihinde sonuncu olarak yer alır. Rasyonalizmin gelişi İskandinav inancının ve bâtılının çehresini, Hristiyanlıkta olmayan bir biçimde değiştirdi. Bilim insanı Carl Linnaeus 1762’de verdiği bir konferansta, “Pyret, niksiler, vitta ve bu türden olanlar”a inanmanın, bilimle ilgilenmeyen kişilerin başına gelenlere dair bir uyarı işareti olduğu sonucuna varmıştı:

Bu yaratıklar ineklerle keçilerin arasına saklanır, her kuytuya dadanır, ev kedisi gibi bizimle birlikte yaşarlar; bâtıl inanç, cadılık ve sürekli korku tatarcıklar gibi etrafımızı sarar. (Levertin, Oscar: *Carl von Linné. Lectures*, Albert Bonniers Boktryckeri, Stockholm, 1910, s. 50)

Pyret’in varlığı resmen yok edilmişti. Bu yine de onun ortaya çıkmasına engel olamadı.

Sjungpastorn: Şarkı söyleyen Håltrasket Papazı

Pyret’in insan biçiminde olduğunu öne süren anlatılar neredeyse hiç yoktur. Bunun üç olası nedeni vardır:

Duyu ve algısı yoktur. Ölü numuneler üzerinde yapılan tetkikler bunu destekler niteliktedir çünkü evrensel olarak beyin, sinir sistemi ya da iç organın bulunmadığı jelatinimsi bir bedenden söz edilir (bakınız, örneğin, Widerberg, Emilia: *Folk Tales of the Macabre*, Bragi Press, Oxford 1954);

Duyguları ve algısı olmayan memelileri tercih eder (yukarıdaki vakalara bakınız);

Duyguları ve algısı vardır ve sık sık insan şekline girer ama tanıklar onun tamamen başka bir şey olduğunu söyler, örneğin bir vitra, peri-çocuk ya da trol.

Bu duruma istisna oluşturan önemli bir olay, Sjungpastorn olarak bilinen varlık hakkında, on dokuzuncu yüzyıldan tüyler ürperten bir hikâyede belgelenmiştir.

Margareta Persson (1835-1892), Orta-kuzey İsveç’te bulunan Håltrasket Köyü’nün öğretmeni idi. Hayatının büyük bölümünde günlük tuttu, olayları ve köyün insanlarını titizlikle kaydetti. Ölümünden sonra günlükleri Umeå Mirası Müzesi’ne bağışlandı.

1867’nin kasım ayının sonlarında, İskandinavya’daki son büyük kıtlıkta, Persson köyün papazının vefatını kaydetmişti. Yerine kimse gelmemişti ve ayın için başka bir yere gitmek de kolay değildi.

Yılın sonlarına yaklaşırken soğuk arttı, günler kısaldı. Köylülerden ikisi canına kıydı; biri asarak, biri de silahla vurarak. Üç kişi açlıktan öldü. Bu çaresizlik Persson’un günlüğünde açık seçik görülür: “Okul kapandı, çünkü çocuklar okula gelemeyecek kadar zayıf ya da hasta. Günün büyük kısmını yatakta geçirdim. Ölmeyi öyle çok istemiyorum. Sadece içimde ne kadar yaşama isteği var ondan emin değilim.” (*Margareta Persson’un Günlükleri*, Umeå Mirası Müzesi, 8. defter, s. 65)

Ardından, Noel sabahının erken saatlerinde bir yabancı gelir. Bayan Persson şunları yazar:

Kilisede mumları yakıyorduk. Kendi küçük *julotta*’mızı⁵ burada yapmaya karar vermiştik, çünkü Vargfjärda’ya gitmek imkânsızdı.

Biz mumları yakarken bir şarkı duydum ve birinin minberde durduğunu gördüm. Bu bir adamdı, tepeden turnağa siyahlar içindeydi. Onu doğru dürüst tarif edemiyorum ama bize şarkı söylüyordu ve kafamın içi aydınlanmış gibiydi.

Köylüler kiliseyi doldururken, bu yabancı adam bir çeşit ayin yönetmeye koyuldu.

Kilise çok küçük olmasına rağmen, yüzünü doğru dürüst göremedim. Nur, yüz hatlarını belirsizleştiriyordu sanki. Ağzını açınca bir şarkıya hem benzeyen hem de benzemeyen bir ses duyuldu. Kelimelere dökemiyorum ama şarkıyı doğrudan göğsümün içinde hissettim ve orada olduğunu hiç bilmediğim bir ağrıyı ortaya çıkardı. Etrafımda herkes ağlıyor ve gülüyordu, çığlık atıyor ve inliyordu; boğulan çocuklar gibi ondan yardım istedik. Minberden inip aramızda dolaştı, bizi kucakladı, elleriyle bize dokundu. Kollarını bana doladı; reçine ve gül kokuyordu. (Günlükler, 8. defter, s. 73)

Bu papaza *Sjungpastorn*, yani “şarkı söyleyen papaz” adını verdiler. Bir yılın büyük bir bölümünde sadece pazar sabahları değil, her sabah ayin yönetti. Ayinler, Noel sabahındaki ilk ayinle aynı kalıptaydı: Sjungpastorn minberde durup sözsüz şarkısını söylüyor, köylüler de ona eşlik ediyordu. Ayinin sonunda, kilise sıralarının arasında dolaşıp insanlara dokunuyor ve hatta onlara sarılıyordu.

Bayan Persson adamı detaylıca tarif etmez. İlginç bir biçimde, gözlemlerinde “onun yüzünü net bir biçimde göremediği” ayrıntısını verir; “kilden bir oyuncak ya da yeni doğmuş çocuk gibi gelişimini tamamlamamış”tır. (Günlükler, 8. defter, s. 95) Dahası, bu adam konuşmaz ama başka çeşit sesler üretir (Selma Lagerlöf’ün, tuhaf görünümlü, “mö”leyemeyen bir ineğin ortaya çıkışını konu alan “En historia fran Långsjö”⁶ kitabında anlatılanla aynı türden bir fenomen). Son olarak, ona yakın olmak yoğun bir mutluluk duygusu yaratır ve sık sık köylülere *dokunur*. Tüm bunlar Pyret karakteristiğidir ve Bayan Persson onları kaydederek bize nihayet Pyret’in olası üreme döngüsü hakkında ipuçları verir.

1868’in sonbaharında Sjungpastorn hasta ve bozarmış görünmeye başlar. Bayan Persson onun ayin dışında da insanlara, özellikle de erkeklere dokunmaya başladığından söz eder. O kadarla da kalmaz. 20 Eylül gecesi, biri Margareta’nın kapısını çalar.

Kapıyı çalan Emilia Magnusson’du, Olof Nilsson uyurken Sjungpastorn’un onun yanına yattığını söyledi. Olof’un mutlaka kâbus gördüğünü söyledim ama Emilia, Olof’un karısının olaya şahit olduğunu anlattı. Hastalıklı bir ineğin yanındaymış ve yatak odasına girince, Sjungpastorn’un yatakta, kocasının üstüne ata biner gibi oturduğunu görmüş. Çiftlikte çalışan işçisini gidip getirmiş, o da bunu görmüş. Araya girmekten korkmuşlar ama Olof’u uyandıracak kadar gürültü çıkarmayı başarmışlar; o da hemen çığlık atmaya başlamış ve Sjungpastorn pencerenin birinden kaçıp ormanda gözden kaybolmuş. (Günlükler, 9. defter, s. 82)

Sjungpastorn’u bir daha gören olmamış. Görünüşe göre, yaşam döngüsünün sonuna yaklaşıyordu ve bu yüzden üremeye çalışıyordu; bir erkek seçmesi, bir yumurtayı dölleyecek sperm aradığına işaret eder. Bayan Persson’un günlüklerinde Pyret lafı geçmez –bunun nedeni belki efsaneyi bilmemesi ya da köylülerin bu bağlantıyı hiç kurmamış olmasıdır. Ne olursa olsun, Sjungpastorn bir canavarı değil bir insanı andırır.

“Lillbo”daki vakada kendi gözlemlerim

Şimdiye dek, bulgularım çoğunlukla halkbilimi alanına girdi ama birazdan efsanevi bir canavardan

değil *gerçek bir varlıktan* bahsettiğimizi gösteren, günümüze dair kanıtlar sunacağım. Daha önce de belirttiğim gibi, insan biçimindeki Pyret anlatılarına son derece nadir rastlanır. “Lillbo” köyündeki son olaylar, yeni bir gelişmeye dair ipuçları veriyor. Margareta Persson’un Sjungpastorn’a dair anlattıkları üzerinde çalışırken, Umeå Mirası Müzesi’nde bir haber kaynağıyla tanıştım. Seksenlerinde tıknaz bir kadındı, müzede gönüllü olarak çalışmıştı. Araştırma alanımı duyduğunda hemen kendisiyle röportaj yapmamı istedi. Haber kaynağının ve köyün adının, gizlilik nedeniyle değiştirildiğini lütfen göz önünde bulundurun.

Lillbo’da 1931’de doğan Annika M, köyün nüfusunu otuz beşten otuz altıya çıkarmıştı. Dalarna bölgesinde yer alan köy, yirminci yüzyılın başlarında kapatılan bir dökümhanenin çevresinde gelişmişti. Onun kuşağından pek çok kişi gibi, Annika da gençliğinde başka bir yerde iş bulmak için köyden ayrılmış, sonunda Umeå’ya yerleşmişti. Otuz yıl boyunca Lillbo’ya dönmemişti. Ses kaydı alınan bir röportajda, Annika bana oraya nihayet döndüğünde gerçekleşen olaylardan söz etti.

Ekim 1978’de Annika’nın babası onu beklenmedik bir şekilde aradı. Anne babasıyla birkaç yıldır konuşmamıştı, çünkü “aksi” ve “geçmişe takılıp kalmış” olduklarını düşündüğünden, onlarla bağlantısını koparmıştı. Artık altmışlı yaşlarının sonunda birer emekliydiler ve Lillbo’da kalmışlardı. Babası gelip ziyaret etmesi için Annika’ya yalvardı ama nedenini açıklamadı: “Babam benimle daha önce hiç böyle konuşmamıştı. Birinden birinin hasta ya da ölmek üzere olduğunu sandım, bu yüzden arabama atlayıp oraya doğru elimden geldiğince hızlı sürdüm.”

Köy hatırladığından daha iyi değildi, “tek bir ana cadde, aslında bir toprak yol... yolun her iki tarafında bazı evler, ortada da küçük bir market. Ormanın içine serpiştirilmiş, terk edilmiş köy evleri.” Annesiyle babasının evine varır varmaz, bir şeylerin ters gittiğine dair içinde bir his belirdi.

Onları yaşlı ve zayıf bulmayı bekliyordum –bilirsiniz, o zamanlar altmış yedi yaş bana müzeliğ gelirdi– ama onlar... oldukça semirmiş ve pırl pırl görünüyorlardı. Semiz çocuklar gibi. Bir şeyler *normal* değildi. Özellikle de annemde. Suratına yapışmış bir sırtısla mutfaktaki koltukta oturuyordu, ağzı neredeyse kulaklarına varıyordu. İşte bu kadar, diye düşündüm. Alzheimer bu.

Annika annesine merhaba diyemeden, babası onu oturma odasına çekip kapıyı kapattı. Sakin bir ses tonuyla ona hikâyeyi anlattı.

Bir süre önce köye bir grup yabancı yerleşmiş. İsveççe konuşamıyorlardı ama açık tenliydi, bu yüzden babam onların S.S.C.B.’li ilticacılar olabileceklerini düşünmüş. “Sürekli ziyarete geliyorlardı,” dedi. “Başta bunun hoş olduğunu düşündük. İnsana kendini gerçekten iyi hissettiriyorlardı, anlarsın ya? Bize kendimizi genç hissettirdiler. Ama şimdi onların esiriyiz.” Bu bana saçma geldi. Ona gerçekte neler döndüğünü ve annemin nesi olduğunu sordum. Fısıltıyla şöyle dedi: “O senin annen değil. Benim gitmeme izin vermiyorlar. Bana geceleri bir şeyler yapıyor. Beni buradan götür.”

Tüm bunlar Annika’ya delice geldi ve düşünecek zaman yaratmak için “onlara yürüyüşe çıkacağımı söyledim.” “Evlerin boyasının pul pul dökülüp solduğu, merdivenlerin çürüdüğü; her şeyin parça parça dağıldığı” boş ana caddede yürüdü. Biraz sonra tuhaf bir şey fark etti.

Marketin içine göz attım ve tezgâhın arkasında duran bir şey gördüm; öbür tarafında da bir müşteri vardı. Tam görmeyi bekleyeceğiniz gibi. Ama müşteri tezgâhın üstüne bir şeyler bırakıyor ve kasiyer onları yazarkasadan geçirince, müşteri aldıklarını raflara geri koyuyordu! Sonra aynı şeyi yeniden yapmaya başladılar. Ben bakarken bunu dört kez yaptılar. Oradan ayrıldığımda hâlâ

aynı şeyi yapıyorlardı.

Caddede biraz daha ilerleyince, evinin önünde odun kesen bir adama rastladı. Burada da bir tuhaflık vardı:

Aslında hiçbir şey kesmediğini fark ettim. Sadece robot gibi, baltasını aşağı yukarı hareket ettiriyordu. Giysileri tuhaf görüldüğü için daha da yaklaştım –normal giysiler gibi boyanmış, vücudunu sımsıkı saran bir tayt-tulum vardı üstünde. Sonra kafasını kaldırıp bana baktı. Gözleri mürekkeptendi, sadece mürekkep damlalarıydı.

Koşarak annemle babamın evine döndüm; babam omzunda küçük bir çantayla arabamın yanında duruyordu. Korkmuş bir okul çocuğuna benziyordu. Ona bir şey söyleyecektim ama annem içeriden verandaya çıktı. Hava hâlâ aydınlıktı, yüzünü görebiliyordum. Annem değildi. Sonra ağzını açtı. Çıkardığı sesi tarif edemem.

Annika babasını arabaya bindirdi ve hiç durmadan Umeå’ya kadar sürdü. “Lillbo’ya bir daha asla dönmedik. Bunu kimseye anlatmadık, bize kim inanırdı ki? Ben ve babam son olduk; Lillbo’dan çıkabilen son *insanlardık*.”

Sonuç

Tahmin edeceğiniz gibi, Annika M’nin hikâyesi beni Lillbo’ya gitmeye sevk etti. Anlattığı olayların üstünden onlarca yıl geçmişti ama canlı bir örnek olmasa da hâlâ ipuçları bulmayı ümit ediyordum. Ayrıca, bölgeyi kendi gözlerimle görmem gerekiyordu. Deneyimsiz ve korkmuş bir gözlemci olan Annika M, belirsiz bir hikâye anlatmış ve yaşadıklarını canavar görmüş gibi sunmaya meyletmişti. Öte yandan, ben uzun zamandır Pyret inceliyordum. Özünde iyicil olduğunu bildiğim bir yaratıktan korkmak için bir sebebim yoktu.

Akşamüstü geç bir saatte köye vardım. Ekim ayıydı, renk değiştiren yaprakların muhteşem manzarası beni karşıladı. Annika on yıllar önceki ziyaretinde köyün “dağıldığı”nı söylemişti; şimdiyse evler resmen çürüyüp içi boşalmış kabuklara dönmüştü. Elimden geldiğince pencerelerden ve kapılardan içerilere baktım ama ilginç bir şey göremedim... ta ki marketin kapısını açmaya çalışana dek. Biraz sıkışmıştı ama kilitli değildi, onu açmayı becerdim.

Duvarları kaplayan raflar sıradan nesnelerle doluydu: çalar saatler, kırtasiye malzemeleri, porselen, giysi, çatal bıçaklar, tablolar, lambalar, tartılar, bakalit telefonlar, konserveler, pelüş oyuncaklar, dikiş makineleri, resim çerçeveleri. Havadaki toza benzer koku, güneşin altında kalıp gevrekleşmiş plastiği anımsattı bana. Ortada, sırtı tezgâha bakan, eski bir televizyona dönük, küflenmiş bir kadife koltuk duruyordu. Bir kenardaki küçük bir masanın üstünde bir çaydanlık, dört fincan ve bir kâğıt yığını vardı. Koltuk, sertleşmiş jelatin gibi bir tabakayla kaplanmıştı. Toza benzer koku, içeride ilerledikçe yoğunlaştı, dile yapışan talk pudra gibi bir tat vermeye başladı.

Masadaki kâğıda yazıya benzeyen kıvrımlı satırlar çiziktirilmişti ama daha yakından inceleyince bunların sadece uzun mürekkep spiralleri olduğu görülüyordu. Sağ alt köşede, imzaya benzeyen bir helezon vardı. Çocukça bir mektup taklidi gibiydi.

Düzgünce dizilmiş rafların, geride bırakılmış bu düzenli karmaşanın yanında dolaşırken, kendi araştırmamın temel dayanağından şüpheyeye düştüğümü fark ettim –bu da tuhaf biçimde güçlü bir tepki doğurdu. Nedeni galiba Pyret’i çok uzun zamandır incelemem ve onun varlığına ilişkin elle tutulur bir kanıt bulmaya hiç olmadığı kadar yaklaşmamdan kaynaklanıyordu. Ama bu kanıt, yani bu artıklar, bulmayı beklediğimin çok ötesindeydi.

Bu makalede Pyret’in duyu ve algısının olabileceği iddia edilmektedir ama şimdiye dek araştırmam aslında onun duyu ve algısı bulunmayan bir hayvan olduğuna işaret ediyor; evet, yetenekli ama yine de bir hayvan. İnsanlık için bir mabet olduğunu her şeyden fazla gösteren bu oda, yeni bir soru ortaya attı; Pyret’in bir sonraki ortaya çıkışına dek yanıtlanması mümkün olmayabilecek bir soru.

Bir yaratık, onun ait olmadığı bir türün yadigârlarıyla çevrili halde, arkasında bir dil imitasyonu bırakarak ölmeyi tercih ettiğinde –güdüleriyle mi hareket etmiştir, aklıyla mı?

[13](#) Yazar bazı kelimelerin çoğulunu İsveççedeki haliyle kullanmayı tercih ediyor: Pyre’nin çoğulu olan Pyret gibi. “Rengeyiği Dağı” öyküsünde de Vitter’in çoğulu olarak Vittra’yı kullanmıştı. Yazarın tercihine saygı olarak, Pyre’ler demek yerine Pyret’i korumayı tercih ediyoruz. (ç.n.)

AUGUSTA PRIMA

Augusta, iki eliyle kavradığı kroket sopasıyla çimenliğin ortasında dikildi. Oyunu açma onuru ona verilmişti. Mnemosyne'nin mine ve altın kakmalı, değerli kroket topları kemikten yapılmıştı. Augusta'nın ayaklarının dibindeki top, parlak mavi porselen gözlerini ona dikmiş bakıyordu. Mnemosyne kortundaki bir kroket oyununa davet edilmek harika bir şeydi. Böbürlenebileceğiniz bir şey. Mnemosyne oyunlarına gidenler doğru insanları görürdü ve onlar tarafından görülürdü. Elbette fena halde rezil edilme ve dalga geçilme riskini de alırdı.

Augusta aşırı terliyordu. Ter göğüslerinin arasından sızıyor, sonunda tişörtünün önünde ıslak noktalar oluşturuyordu. Benzer bir ıslaklığın, fazlaca dar golf pantolonunun kış kısmına da yayıldığını hissediyordu. Daha fazla ter şakaklarından fışkırıp, kalın pudra tabakasında izler bırakarak aşağı iniyordu. Ustalıkla yapılmış bukleleri şimdiden sönmeye başlamıştı.

Diğer konuklar çimenliğe yayılmış onun hareketini bekliyordu. Bir öneme haiz herkes buradaydı. Leydimiz Mnemosyne, her zamanki podyumunda dantel bir şemsiyenin altında oturuyordu. Kâhyası Walpurgis, uzun beyaz ceketle çimenlerin üstüne yayılmış, ağırlaşmış gözkapaklarıyla Augusta'yı izliyordu. Onun yanında ikiz sevgililer Vergilia ile Hermine, her zamanki gibi birbirlerine sarılmış halde bir divanı paylaşıyordu. Bugün birinin üstünde yapraklarla süslenmiş kabarık bir etek vardı; diğeri boz kuştüyünden yapılma bir elbise giymişti. Uşakları, makyajı cafcaflı bir peri-çocuk, bir içki tepsisi tutarak arkalarında dikiliyordu.

Daha ötede, Augusta'nın kız kardeşi Azalea beklemekten yorulmuştu. Düzenli biçimde yapraklarını kopararak, bir çalılığın yan tarafını çırılçıplak bırakmıştı. Azalea'dan başka herkes Augusta'yı izliyordu. Tek ses, koparılan yapraklardan çıkıyordu.

Augusta derin bir nefes aldı, sopasını kaldırdı ve homurtuyla savurdu. Top yüksek bir yay çizerek uçtu, bir çatırtıyla uşağın suratına kondu, o da tepsiyi elinden düşürüp iki büklüm oldu. Bahçe tezahüratlara ve alkışlara boğuldu. Mnemosyne gülümsedi ve podyumdan onu başıyla selamladı. Augusta sınavı geçmişti.

Böylece oyun açıldı, diğer konuklar kendilerini oyuna kaptırdı. Bir dizi nefis vuruştan sonra, Walpurgis iki uşağı yere yıktı; uşaklar kaşları patlamış, dişleri kırılmış, burunları kanar halde taşınıp götürüldü. İkizler son derece kötü görünüyordu, çoğunlukla uşakların yerine toplara vuruyorlardı. Augusta, tüm dikkatini vurulmamaya vermiş, çok dikkatli oynuyordu. Pasta için, oyunlar için ve bir hizmetçiyi dövmek için birkaç ara verildi. Sonunda Hermine ile Vergilia, her ikisinin de birer eli sopanın üstündeyken, Augusta'nın topuna vurdu ve top, bahçelerin ötesindeki ormanın içine yuvarlandı. Bu vuruş çok havalı bulunduğundan, Augusta oyundan çıkarıldı. O da topunu bulmak için ağaçların arasında dolaştı.

Kuşburnu çalılarının birinin altında bir insan cesedi vardı: üstünde gri yün bir takım olan bir adam. Bazen kazara ormanda dolaşırlardı. Bu alışılmadık şekilde uzaklaşmıştı. Onu neyin öldürdüğünü söylemek zordu. Çürümeye başlamıştı; şişmiş karnı yeleşinin önünü patlatıp açmıştı. Ceplerin birinden altın bir zincir çıkmıştı. Augusta eğildi, ihtiyatlı biçimde zinciri tutup çekti. Zincirin ucunda,

üstüne çiçekler kazınmış, parlak bir madalyon belirdi. Augusta madalyonu havada sallayıp avcuna bıraktı. Bu dokunuş koluna azıcık bir ürperti yaydı ve bir an bayılacağını sandı. Madalyonu bir mendile sardı, cebine koydu, yeni ve ilginç bir ceset bulduğunu haber vermek üzere kroket sahasına döndü.

Augusta, göğsünde keşfine teşekkür olarak verilen küçük bir madalyayla odasına döndü. Metal şeyi kendisine sakladığını kimse fark etmemişti. Uşağını dışarı kışkırladı, o şeyi daha yakından incelemek için yatağına oturdu.

Altından yapılmışa benziyordu, her iki tarafına da çiçekler kazınmıştı. Avcunun içinde ağır ve soğuktu. Baş dönmesi yavaş yavaş azaldı ama ürperti kaldı, buz gibi bir dere elinden boynuna akıyormuş gibiydi. Zincir, yanındaki küçük bir çıkıntıyla madalyona tutturulmuştu. Onun karşısında başka, neredeyse görünmez bir düğme vardı. Düğmeye basınca madalyon açıldı ve içinden, üstüne küçük çizgiler boyanmış beyaz bir disk çıktı. Merkezine üç ince çubuk takılıydı. Bunlardan biri tik gibi hareketlerle diskin etrafında dolaşıyor, farenin kalp atışı gibi tık tık sesler çıkarıyordu.

Bu bir makineydi. Augusta, bahçelerin üstünde hak iddia ettiği evlerin ya da insanların eşyaları arasında daha önce birkaç kez buna benzer şeyler görmüştü. Ama hep kırık olurlardı. Mekanik şeyler, bahçelerin malı olduktan sonra genellikle dağılırdı. Bu şeyin hâlâ nasıl tek parça olduğu ve çalıştığı sırdı.

Ürpertiler neredeyse hoş bir duyguya dönüştü. Augusta uykuya dalana dek, diskin etrafını dolaşan çubuğu izledi.

Uykuya daldığıyla aynı pozisyonda uyandı, elinde küçük makineyi tutarak yan yatıyordu. Makine artık durmuştu. Augusta kaşlarını çatıp uşağını çağırdı. Ailede bir avuç uşak vardı, çoğu hizmetkâr olarak yetiştirilmiş, isimsiz peri-çocuklardı. Çeşitli nedenlerden dolayı, sadece ikisi sohbet etmeyi becerebiliyordu, bunlardan biri bayağı yetenekliydi. Augusta'nın uşağı onlardan biri değildi.

Kendisinin geldiği zaman, "Azalea'nın uşağını çağır," dedi.

Augusta kapıda bir tırmalama sesi duyana dek makineyi izledi, ardından Azalea'nın uşağı içeri girdi. Gelişimini tamamlayamamış bir oğlan çocuğuydu, yağlı bukleler halinde koyu renk saçları ve sürme çekilmiş gözleri vardı; öyle güzel bir tipti ki doğru dürüst eğitmek için fazla yaşlı olmasına rağmen Azalea onu hizmetine almakta ısrar etmişti. Oğlan Augusta'ya gözlerini dikip bakma cesareti göstererek odanın ortasında durdu. Kadın elinin tersiyle ona bir tokat patlattı. Oğlan geriye doğru sendeleyip bakışlarını yere çevirdi. Yatağa doğru yürüdü ve giysilerini çıkarmaya başladı.

"Hayır, şimdi değil," dedi Augusta.

Oğlan, ceketinin düğmelerini yarıya kadar açmışken durdu. Augusta ona küçük madalyonu fırlattı.

"Bana bunun ne olduğunu söyle," dedi.

"Bilmiyor musun?" diye yanıtladı oğlan.

Augusta ona bir tokat daha attı.

"Bana bunun ne olduğunu söyle," diye tekrarladı.

Oğlan burnunu çekti.

“Bu bir saat.”

“Peki, saat ne işe yarar?”

“Zamanı ölçer.”

Saatin farklı kısımlarını gösterip onların işlevlerini açıkladı. Çubuklara ibre deniyordu ve zamana ayak uydurarak kadranda birbirlerini kovalayıp duruyorlardı. Kadran, zamanın nerede olduğunu gösteriyordu. Bu, Augusta’nın şiddetle ürpermesine neden oldu. Zaman tiksindirici bir şeydi, insani bir şey. Buraya ait değildi. Eti çürüten, rüyaları solduran güçtü o. Bahçelerin, zamanın kavrayışından uzakta, daimi bir alacakaranlıkta olması gerekiyordu; güneş ufku hemen altındayken, ay ağaçların üstünde pırıl pırıl parlarken. Augusta oğlana şu kadarını söyledi:

“Zaman burada geçmez. Böyle olmaz, bizim için olmaz.”

Oğlan madalyonun yanındaki küçük düğmeyi çevirdi ve uzun ibre yeniden hareket etmeye başladı.

“Ama bakın,” dedi. “İbreler şimdi hareket ediyor. Zaman şimdi geçiyor.”

“Peki bu zamanın nasıl geçtiğini biliyor mu? Zamanı ölçüyor mu yoksa sadece ilerleyip buna da zaman mı diyor?”

Peri-çocuk yine gözlerini dikip ona baktı.

“Zaman zamandır,” dedi.

Augusta onu göndermeden önce dilini kesip attı. Azalea çok kızacaktı ama bunu yapmak gerekliydi.

Tekrar yatağına uzandı ama uykuya dalacak gibi görünmüyordu. Saatin ibreleri nasıl hareket edebiliyordu. Güneş doğup batmıyordu. Bunun anlamı zamanın burada sabit kalması değil miydi? Bu bilinen bir gerçektir. İnsan ne zaman uyanırsa uyanırsın, öncekiyle hep aynı gündü.

Yazı masasına oturdu, kâğıda bir şeyler çiziktirdi. Bunu yapmak kafasının biraz sakinleşmesini sağladı. Daha sonra küçük bir gelincik şarabı şişesi açtı ve tekrar uykuya dalana dek içti.

Augusta uyandığında, uşağı eli kolu giysi dolu ve dişlerinin arasına bir davetiye sıkıştırmış halde kapıyı tırmalıyordu. Bu bir kroket davetiydi. Augusta, hatırlaması gereken bir şeyler olduğuna dair belli belirsiz bir hisle, uşağın onu giydirip pudralamasına izin verdi.

Kafasının arkasında bir şişlik ve korkunç bir baş ağrısıyla döndü. Olağanüstü bir oyun olmuştu. Tıka basa yemek yenmişti, Walpurgis yeni bir dans sergilemişti ve ikizler de –duygusal olarak– anlamsızca birbirlerine vurup durmuştu. Augusta oyunda herkesten geride kalmış, sonunda topu yine ormana göndermiş, tıpkı yabangülü çalısının altında bir şey bulduğu zamanki gibi gidip onu getirmesi gerekmişti. Yabangülü çalısının altında... yazı masasına baktı, küçük bir ipek topağı bir parça kâğıdın üstünde duruyordu. Topağı kaldırıp şunları okudu:

Bir dakika altmış saniyedir.

Bir saat altmış dakikadır.

Bir gün on iki saattir.

Bir gün ve bir gece yirmi dört saattir.

Augusta topağı açtı ve küçük madalyona baktı. Zihninde birtakım görüntüler belirdi: ilk kroket oyunu. Gri takım elbiseli ceset. Saat. Ona zamanı anlatan uşak. Onun nasıl çalıştığını öğrenmeye

duyulan açlık. *Zaman nedir?* diye yazdı ilk notunun altına. *Burada mıdır?*

Augusta saati alıp odadan çıktı. İçeriden aydınlatılan seradan yürüyüp geçti. Çatıdan buhar çizgileri yükseliyordu. İçeride, koltukların üstünde üç devasa toprak yığını vardı. Teyzeler her zamanki gibi, kutsal şişmanlama görevlerine kendilerini kaptırmışlardı. Onlara göre küçük kalmış üç kız, etraflarında dört dönüyordu. Kızlar hizmetçiler ve haleflerdi, Teyzeler sonunda ölene dek onları besliyorlardı ve ardından onların yerini alıp süreci yeniden başlatıyorlardı. Augusta saati açtı, kadrana baktı. En uzun ibre yavaşça, neredeyse belirsiz bir biçimde hareket ediyordu.

Seradan çıkıp elmalığın kenarına doğru yürüdü ve oradan da Porla bataklığına yöneldi; ardından Mnemosyne kortunun dışındaki ormanda bulunan yabangülü çalılıklarına ilerledi. Her yerde, kadradaki ibreler hareket ediyordu; bazen ileri, bazen de geri. Bazen kadrandan yükseliyor, kaçmaya çalışır gibi onu koruyan cama çarpıyordu.

Augusta, Leydimiz'in çardağındaki bir tentenin altında, Azalea'nın kollarında uyandı. Geldikleri seks partisi hâlâ devam ediyordu; hafif çığlıklar ve kırılan cam sesleri vardı. Augusta ne yaptıklarını hatırlayamadı ama her tarafı ağrıyordu ve şişmiş hissediyordu, kız kardeşi de çok yüksek sesle horluyordu. Gömleği hâlâ üstündeydi. Sol göğüs cebinde bir şey hışırdıyordu; elini sokup çıkardı. Bu bir nottu. Kendi eliyle çizilmiş benzeyen küçük bir harita. Haritanın altına tek bir cümle yazılmıştı: *Mekânlar da tıpkı zaman gibi yüzer.* Augusta notun arkasını çevirdi. Öbür tarafında şu kelimeler vardı: *Neden zaman var burada? Neden zaman farklı yerlerde farklı şekilde akar? Ve eğer mekânlar yüzebiliyorsa, ormanın doğası nedir?*

Akşamda kalma bir halde odasına döndü. Kâğıtlar her tarafa saçılmıştı: yatağının üstünde ve altında, şifonyerde, yazı masasının üstünde yığınlar halinde... Notların bir kısmı tozla kaplanmıştı. Onlardan bazılarını yazdığını hatırlayamadı. Ama her kelime kendi el yazısıyla yazılmıştı.

Mnemosyne kortunda bir yabancı vardı, diğer konuklar arasında göze batıyordu. Kapüşonlu ve peçeli, basit bir elbise giymişti, ince yarıktan altın sarısı gözler görünüyordu. Bakışları, mecalsizce ona bir kriket sopası uzatma girişiminde bulunan Walpurgis'in üstünde parladı. Diğer herkes bu yabancından uzak duruyordu.

"Bu bir cin. Bilgi alışverişinde bulunmak için Mnemosyne'ye gelmiş," diye fısıldadı ikizler Augusta'ya.

"Ne bilgisi olduğunu merak ediyoruz," diye ekledi Vergilia.

"Şu yaratıklar her şeyi bilir," dedi Hermine.

Cin oyun boyunca Mnemosyne'nin yanında oturdu, ev sahibesiyle derin bir sohbeta dalmış görünüyordu. Ne ikizlerin Walpurgis'i müthiş bir hamleyle yere sermesi ne de Azalea'nın uşaklardan birini gırtlaklaması dikkatini çekti. Sol dizine bir top çarpınca, Augusta bir koltuğa çekildi ve orada bir davetiye yazdı.

Augusta, kapısının çalındığını duyunca yazı masasında uyandı. Cübbeli bir suret, izin istemeden içeri girdi. Cin kapalı mekânda daha da uzun boylu görünüyordu.

"İçeri girin," dedi Augusta.

Cin başını salladı, peçesini açtı. Cildi taze morluk rengindeydi. Mavi dişetlerini ve uzun, sivri dişlerini göstererek, kocaman ağızla sırıttı.

“Davetiniz için teşekkür ederim, Augusta Prima.”

Augusta’nın yatağına eğilip yastıkları kabarttı ve oturdu. Odaya bir ter ve baharat kokusu yayıldı.

“Görüşmek istedin.”

Augusta, masasının üstündeki kâğıtlara ve notlara bakarak doğruldu. Sormak istediğinin ne olduğunu hatırladı.

“Sen ve senin türün, siz her yere seyahat ediyorsunuz. Ormanın ötesine bile. Bildiğiniz şeyler var.”

Cin aniden dişlerini göstererek güldü.

“Öyle, bildiğimiz şeyler var.”

“Zamanın doğasını öğrenmek istiyorum,” dedi Augusta. “Burada zamanın neden doğru dürüst ölçülemediğini ve her şeyin neden hareket halinde olduğunu bilmek istiyorum.”

Cin kahkaha attı.

“Sizin türünüz böyle şeyleri bilmek istemez. Bunu kaldıramazsınız.”

“Ama ben kaldırabilirim. Bilmek istiyorum.”

Cin ince kaşlarını kaldırdı.

“Normalde sizler sıkıcı yaratıklarsınızdır,” dedi. “Sadece ıvır zıvır şeyler istersiniz. O kişi öldü mü nihayet? Bu kişi şu kişiyi hâlâ seviyor mu? Dünkü partide ne giydiler? Dünyaları yıkabilecek şeyler biliyorum ve sizin tek bilmek istediğiniz, Jumalalı Karhu’nun hâlâ bekâr olup olmadığı.”

Çenesini kaşıdı.

“Bu sizin türünüzden birinin bana sorduğu ilk iyi soru galiba. Pahalı bir soru ama sana yanıt vereceğim. Eğer gerçekten eminsen.”

“Bilmem gerek,” dedi Augusta. “Dünyanın doğası nedir?”

Cin dişlerinin iki sırasını da göstererek gülümsedi.

“Hangisinin?”

Augusta yazı masasının yanında uyandı. Akşamdan kalma hissi şakaklarında zonkluyordu. Başı devasa bir kâğıt yığınının üstünde uyuyakalmıştı. Üsttekilere göz gezdirerek yığına baktı. *Mükemmellik seviyesinde yan yana yatarlar. En mükemmeli bu dünya.* Bu satırların altında başka bir mürekkeple yazılmış şu cümleler vardı: *Tek bir dünya var, üç katmana ayrılmış; bunlar da yağlı membranlarla birbirinden ayrılmıştır.* Ardından kırmızı mürekkeple yazılmıştı: *İki dünya var, üst üste binmiş. İlki insanlara ait olan Gün ülkesi. İkincisi özgür halka ait olan ve ormanın birazcık gerisinde kalan Alacakaranlık ülkesi. Her iki ülke de Zaman’a itaat eder ama Alacakaranlık Kalp’le yönetilir, oysa Gün’ü yöneten Düşünce’dir.* Sayfanın sonundaki büyük harfler şunu bağıırıyordu: **BUNLAR TÜMÜYLE GERÇEK.**

Augusta gayet net hatırladığını idrak etti. Bitmek bilmez partileri tüm detaylarıyla hatırladı. Cesedi buluşu, kısa aydınlanma anları, notlar. Cin, kulağına fısıldamak için eğildi.

Keskin bir sarı ışık Augusta’nın gözlerine battı. Duvarları ahşaptan, çok küçük bir odada, yazı

masasında oturuyordu. Çarşafı paramparça dar bir yatak, geri kalan alanın tamamını dolduruyordu. Yazı masası bir pencerenin altındaydı. Camın öbür tarafında, orman ışıkla yıkanıyor.

Yatağın yanında bir kapı vardı. Augusta kapıyı açınca, kendini öbür ucunda başka bir kapı olan dar bir koridorda buldu. Karşı duvarda bir boy aynası asılıydı. Bir zamanlar mavi bir uzun ceket ve kapri pantolon giymiş bir kadını gösteriyordu. Kumaşta yoğun kir lekeleri vardı, küften yeşillenmişti ve yer yer yıpranıp delinmişti. Eş merkezli ter çemberleri koltuk altlarından yayılıyordu. Gömleğin önü, kırmızı ve kahverengi lekelerle katılaşmıştı. Augusta yüzüne dokundu. Beyaz pudra, burnu ve yanaklarında çatlak katmanlar oluşturmuştu. Burnuyla ağzı arasında derin çizgiler vardı; gözlerinin kenarlarından daha fazla çizgi uzanıyordu. Göğüs cebinden bir altın zincir sarkıyordu. Zinciri çekti, madalyon avcuna düştü. Düzenli bir ritimle tık tak işliyordu.

Augusta öbür kapıyı açtı ve başka bir sahanlığa çıktı. Her yanını aşırı parlak bir ışık kapladı. Kapıyı ardından çarparak, tekrar koridora döndü.

“Dedim sana. Senin türün bu soruyu kaldıramaz.”

Cin koridorda onun arkasında durdu, alçak tavan yüzünden omuzlarını ve başını eğmişti.

“Ne yaptın?” dedi Augusta.

“Ne mi *yaptım*? *Sen* ne yaptın, Augusta Prima?”

Augusta’nın omzuna pat pat vurdu.

“Senin beni davet etmeden bile önce başlamıştı, Augusta Prima. Zamanı *istemeyen* bir ülkede, zamanı ölçmeye çalıştın. Yüzen bir ülkenin haritasını çıkarmaya çalıştın.”

Cin gülümsedi.

“Orman seni tükürüp atıyor, Augusta. Artık zamanı ölçen ve harita çizen bir ülkedesin.”

Augusta, omzunda duran eli kavradı. “Eve gitmek istiyorum. Beni tekrar eve götürmen gerek.”

“Bu kadar çabuk mu? Pekâlâ. Tek yapman gereken öğrendiklerini unutmak.”

Cin, Augusta’yı sıkıştırarak yanından geçip verandaya çıktı, orada bir iç çekişle boynunu en üst düzeye uzattı.

“Hoşça kal, Augusta,” dedi omzunun üstünden. “Geri dönmek istiyorsan da acele et. Zamanla beraber gençliğin de geçiyor.”

TEYZELER

Bazı yerlerde zaman, zayıf ve ara sıra gerçekleşen bir fenomendir. Birisi onun geçtiğini iddia etmediği sürece zaman geçmeyebilir veya sadece kısmen geçer; olaylar spiraller ve çemberler oluşturacak biçimde kendi içlerine kıvrılır.

Sera böyle bir yerdir. Bir bahçenin dışında uzanan elmalığın içindedir. Hava, fazla olgun meyvelerin mayalı tadıyla yüklü ve rutubetlidir. Parlak sarı yaprakları olan budaklı elma ağaçları, soğuk ve erguvan rengi göğşe karşı alazlanır. Dallarından ağır kırmızı küreler sarkar. Seraya gelen giden olmaz. Elmalık, bahçeleri çoğunlukla elma ağacına hiç ilgi duymayan tumturaklı soylularca şenlenen, titiz bir naibindir. Elmalıkta uşaklar yoktur, hiçbir eğlence yoktur. Yürümeyi gerektirir ve meyvesi unumsudur.

Ancak birisi ağaçların arasında gerçekten yürüyecek olursa, yürüyüşünün çok uzun sürdüğü görülür, her ağaç neredeyse tıpatıp birbirine benzer. (Biri meyveleri saymaya kalksa, her bir ağacın tam olarak aynı sayıda elması olduğunu görür.) Şayet bu ziyaretçi arkasına dönmez ve bahçenin daha bayındır kısımlarının güvenliğine kaçmazsa, sonunda ağaçların ayrıldığını ve yerden bir gümüş-cam sera kabarcığının yükseldiğini görür. Daha yakından bakınca, görecekları şu olur:

Cam duvarların iç kısmı, yağlı buhar ve nefesin oluşturduğu kahverengi bir ince film tabakasıyla kaplıydı. İçeride on beş portakal ağacı, kubbenin kıvrımı boyunca dizilmişti; on beş daha küçük, saksıya dikilmiş ağaç onların önünde bir iç çember oluşturmuştu. Mermer kaplı merkezde, alçak yuvarlak masalarla çevrelenmiş üç tane minderli sedir vardı. Sedirler üç devasa kadının ağırlığı altında çökmüştü.

Teyzelerin kutsal bir görevi vardı: genişlemek. Yavaş yavaş yağ katmanları biriktiriyorlardı. İki eşit parçaya ayrılmış bir but, eş merkezli halkalardan oluşan bir desen oluşturuyordu, yağ farklı tonlarda renklenmişti. Ortadaki koltukta, üçünün en irisi olan, arkasına yaslanmış Büyük-Teyze oturuyordu. Vücudu kremşanti gibi kafasından aşağı dalga dalga yayılıyordu, kolları ve bacakları sadece, azametli kütlesinden fırlamış yumrulardı.

Büyük-Teyze'nin iki tarafındaki kardeşleri uzanmıştı. Karnı dizlerinin üstüne battaniye gibi katman katman inen Ortanca Kardeş, ipe geçirilmiş inciler gibi birbirine eklenmiş küçük sosisleri teker teker yiyordu. Diğerlerine göre bariz biçimde daha küçük olan Küçük Kardeş, bir etli turtanın üst katmanını kopardı. Büyük-Teyze bir kolunu uzatıp parmaklarını yavaşça turtanın açıkta kalan iç kısmına batırdı. Koyu renk içten, bir avuç dolusu aldı ve iç çekip yüzünü ona gömdü. Küçük Kardeş kalan içi yalayarak silip süpürdü, ardından kalan hamuru dikkatlice dörde katlayıp yavaşça ağzına soktu. Yeni bir sıra sosis kaptı. Dişiyle sosislerin zarlarını soyup çıkardı ve boş zarları kenara attı. Büyük-Teyze, masanın üstündeki bir semavere takılı ince bir borunun ağızlığını emdi. Erimiş tereyağının tuzlu buğusu, demliğin kapağından yükseldi. Başını çevirmek ve koltukların etrafında dört dönen üç kızın birinden küçük sakızkabağı kurabiyesi almak için ara sıra duraksıyordu.

Seranın içinde hareket edip duran, grilere bürünmüş bu kızlar Yeğenlerdi. Seranın altındaki mutfaklarda mükellef börekler ve pastalar pişiriyor; Teyzelerini besleyip temizliyorlardı. Ayrı ayrı

isimleri yoktu ve ayırt edilemezlerdi, çoğunlukla birbirlerini bile ayırt edemezlerdi. Yeğenler, Teyzelerden kalan artıklarla yaşıyordu: Büyük-Teyze'nin çenesinden silinen kırıntıları yalıyor, tereyağı semaverinin tortusunu içiyorlardı. Teyzeler pek bir şey bırakmıyordu ama Yeğenlerin de zaten fazla bir şeye ihtiyacı yoktu.

Büyük-Teyze, olması gerektiği gibi, daha fazla genişleyemedi. Daha önce etrafında yumuşak katlar halinde uzanan cildi, içeriden iten yağın üstünde iyice gerilmişti. Büyük-Teyze, bakışlarını devasa gövdesinden kaldırıp sırayla kardeşlerine baktı; her biri başını salladı. Yeğenler bir adım öne çıkıp Teyzelerin dik oturabilmesini sağlayan yastıkları kaldırdı. Büyük-Teyze geriye yaslanırken titremeye başladı. Gözlerini kapattı, ağzı gevşedi. Karnının üstünde koyu renk bir çizgi ortaya çıktı. Çizgi kasığına ulaşırken, o hareketsiz kaldı. Yumuşak bir iç çekişle, derisi çizgi boyunca açıldı. Katman katman deri, yağ, kas ve zar, ta ki göğüs kemiği görünüp ıslak bir çatırtıyla kırılana dek açılıp durdu. Yaradan altın rengi kan aktı, koltuğa sıçradı ve yerdeki sığ bir yalakta toplandı. Yeğenler işe koyuldu, iç organları ve bağırsakları dikkatle çıkardı. Kaburgaların dip kısmında buruşuk, pembe bir şey vardı, kollar ve bacaklar Büyük-Teyze'nin kalbinin etrafını sarıp sarmaladı. Yeğenler çevresini saran son doku katmanını kaldırırken, Büyük-Teyze gözlerini açıp bir ciyaklama sesi çıkardı. Yeni Teyze'nin bağlı olduğu kalbi kesip çıkardılar ve onu, küçükçük dişleriyle kalbi çiğnemeye başladığı küçük bir yastığın üstüne yerleştirdiler.

Yeğenler iç organları, karaciğeri, akciğerleri, böbrekleri, idrar torbasını, rahmi ve mideyi ayıkladılar; bunların her biri ayrı kâselere konuldu. Daha sonra Teyze'nin derisini yüzdüler. Büyük tabakalar halinde kolayca çıktı, işlenip tabaklanmaya ve üç yeni elbiseden birine dönüştürülmeye hazırdı. Ardından yağı çıkarma zamanı geldi: Önce Teyze'nin devasa memelerindeki zengin rezerv, ardından muazzam göbeği, butları; son olarak da yassılaşmış kaba etleri. Yeğenler kasları kemiklerden sıyırdı; fazla zorlamaya gerek yoktu, neredeyse ellerine düşüverdi. Sonunda, yumuşak ve yarı-saydam kemiklerin kendisi daha küçük parçalara ayrıldı. Tüm bunlar bitince, Yeğenler, hâlâ koltuklarında hareketsiz ve iyice açılmış halde bekleyen Ortanca ve Küçük Kardeş'e döndü. Her şey düzgünce kaplara ve varillere ayrıldı; Yeğenler koltukları sildi ve onların üstüne yeni Teyzeleri yerleştirdi, hepsi de bir kalbin artıklarını çiğnemekle meşguldü.

Yeğenler, seranın altındaki mutfaklara döndü. Yağı eritip süzdüler, kemikleri ezip güzelce una dönüştürdüler, iç organ etlerini doğrayıp fırınladılar, uykulukları sirkeye bastırdılar, kasları iplik iplik olana dek kaynattılar, bağırsakları temizleyip kuruması için astılar. Hiçbir şey ziyan olmadı. Teyzeler pastalar, köfteler, börekler, küçük lezzetli sosisler, etli lokmalar ve çıtır çıtır jambonlar halinde pişirildi. Yeni Teyzeler çok aç olacaktı ve bundan çok memnun kalacaktı.

Ne Yeğenler ne de Teyzeler gördü ama biri elma ağaçlarının arasından geçip seraya ulaştı. Teyzeler banyo yapıyordu. Yeğenler geniş derileri ılık gülsuyuna batırılmış süngerlerle temizledi. Seranın sessizliğinin yerini sıçrayan suyun, takırdayan bakır kovaların, etleri zorla geren Yeğenlerin homurtu sesleri aldı. Cama bastıran meraklı suratı görmediler, yağlı bukleler filigran izler bırakıyordu: Dik dik bakan suratın yanına, yuvarlak metal bir objeyi tutan bir el kondu. İlk başta bu

objenin çıkardığı alçak, düzensiz tıkırtıları da duymadılar. İlk başta yavaş, sonra daha hızlı çıkan tıkırtı sesi güçlenip havayı doldurunca, ancak o zaman bir Teyze gözlerini açıp dinledi. Yeğenler sera duvarına doğru döndü. Orada bir el izinden ve beyaz bir lekeden başka bir şey yoktu.

Büyük-Teyze artık genişleyemiyordu. Derisi, içeriden iten yağın üstünde iyice gerilmişti. Büyük-Teyze bakışlarını devasa bedeninden kaldırıp kardeşlerine baktı; her biri başını salladı. Yeğenler öne çıkıp, Teyzelerin dik oturabilmesini sağlayan yastıkları kaldırdı.

Teyzeler hızlı hızlı soluyup hırıltı çıkardılar. Karınları yumuşak, kesintisiz bir geniş alandı: Koyu renk çizgiye dair hiçbir emare yoktu. Boğazı kendi ağırlığının altında ezilen Büyük-Teyze'nin yüzü kırmızımsı mavi bir renk aldı. Titreyişi çarpınmaya dönüştü. Ardından, birdenbire, soluk alış veriş tamamen durdu ve gözleri sabit kaldı. Her iki yanında, kız kardeşleri koro halinde son nefeslerini hırıldayarak verdi.

Yeğenler hareketsiz bedenlere bakakaldı. Birbirlerine baktılar. İçlerinden biri bıçağını kaldırdı.

Yeğenler çalışırken, Büyük-Teyze'den daha fazla şey çıkardıkça, bir şeylerin ters gittiği açık seçik belli oldu. Et kolayca ayrılmıyordu, bunun için zorlamak gerekiyordu. Göğüs kafesini açabilmek için büyük bir makas kullanmak zorunda kaldılar. Nihayet, Büyük-Teyze'nin uyluk kemiklerinden son dokuyu sıyrırken, içlerinden biri şöyle dedi:

“Küçük bir Teyze göremiyorum.”

“Burada olması lazım,” dedi diğeri.

Birbirlerine baktılar. Üçüncü, gözyaşlarına boğuldu. Ötekilerden biri, ağlayan kızın kafasına bir tane patlattı.

“Daha ileri bakmamız gerek,” dedi, kız kardeşini tokatlayan. “Gözlerin arkasında olabilir.”

Yeğenler Büyük-Teyze'nin içini daha fazla kazdı; kafatasının içine baktılar ama hiçbir şey bulamadılar. Leğen kemiklerinin derinine indiler ama yeni bir Teyze falan yoktu. Başka ne yapmaları gerektiğini bilemeden, vücudu parçalamayı bitirdiler, daha sonra diğer Teyzelere yöneldiler. Üçünden sonuncusu da açılıp, işlenip, dört parçaya bölünüp sıyrıldığında hâlâ yeni bir Teyze bulunamamıştı. O zamana dek, seranın zemini düzgünce ayrılmış et ve sakatat fiçileriyle dolmuştu. Genç portakal ağaçlarından biri devrilip altın rengi kana batmıştı. Yeğenlerden biri, muhtemelen kardeşini tokatlayan, bir kâse aldı ve diğerlerine baktı.

“Yapmamız gereken işler var,” dedi.

Yeğenler seranın zeminini ovalayıp sildi, koltukları temizledi. Teyzeleri en küçük lokmalarına kadar bir ziyafete dönüştürdü. Mutfaktan büyük tabaklarda yemekler taşındılar ve onları etraftaki masalara koydular. Koltuklar hâlâ boştu. Yeğenlerden biri ortadaki koltuğa oturdu. Bir pufböreği alıp ısırıldı. Büyük-Teyze'nin fırınlanmış karaciğerinin yoğun tadı ağzının içini doldurdu; böreğin kabuğu dilinde eridi. Böreğin kalanını ağzına tıkıp yuttu. Gözlerini açtığı anda, diğer Yeğenlerin oldukları yerde donakalmış halde onu izlediklerini gördü.

“Artık bizim yeni Teyzeler olmamız gerek,” dedi ilk Yeğen.

Diğerleri bunu düşündü. “Ziyan olmamalı,” dedi biri nihayet.

Yeni Teyzeler, Ortanca Kardeş ile Küçük Kardeş'in koltuklarına oturdular ve tereddütle masalardaki yiyeceklere uzandılar. Kardeşleri gibi onlar da eski Teyzelerin tadı içlerini doldururken önce küçük, ardından daha büyük, sonra daha da büyük ısırmalar aldılar. Daha önce masadan yemelerine hiç izin verilmemişti. Bir lokma daha yutamayacak hale gelene dek yediler. Uyudular. Uyandıklarında mutfaktan daha fazla yiyecek aldılar. Sera, çiğneme ve yutkunma seslerinin dışında sessizdi. Bir Yeğen bütün bir pastayı aldı ve yüzünü ona gömüp, içeriden dışarı doğru yemeye başladı. Bir diğeri, marine beyni soğurmak istercesine kendine sürttü. Sosisler, kemik iliği jöleli dil dilimleri, önce çıtır çıtır yenen, ardından eriyen göz şekerlemeleri. Kızlar mutfak boşalana ve zemin kırıntılarıyla, damlalarla dolana dek yiyip durdular. Koltuklarda arkalarına yaslandılar, göbekleri ve bacakları ölçüp biçerek birbirlerinin vücuduna baktılar. Hiçbiri göze batacak kadar şişmanlamamıştı.

“İşe yaramıyor,” dedi en soldaki koltukta oturan kız. “Hepsini yiyip bitirdik, işe yaramıyor!” Gözyaşlarına boğuldu.

Ortakdaki kız buna kafa yordu. “Yeğenler olmadan Teyzeler de Teyze olamaz,” dedi.

“İyi de Yeğenleri nereden bulacağız?” dedi en sağdaki. “Biz nereden geldik?” Diğer ikisi sessizdi.

“Onları yapabiliydik,” dedi ortadaki kız. “Sonuçta hamur işlerinde gayet iyiyiz.”

Böylece müstakbel Teyzeler yerdeki ve tabaklardaki kırıntıları süpürdüler, sıvıları ve jöle parçalarını topladılar ve eski Teyzelerden son kalanlarla mutfığa döndüler. Bir hamur yapıp onları kız şeklinde pastalara dönüştürdüler, fırına verip kızartılar. Pastalar pişince, canlı açık kahverengini aldı, bir el boyutundaydılar. Teyze olacaklar onları seraya götürüp her bir koltuğun yanında yere bıraktı. Kendilerini Teyze-derilerine sardılar ve beklemek üzere koltuklarına uzandılar.

Dışarıda, elma ağaçları hafif bir esintiyle yapraklarını hışırdattı. Elma bahçesinin öbür tarafında gürültülü bir parti vardı; bir soylu grubu insan kafalarıyla kroket oynuyordu ve peri-çocuk hizmetkârlar masaların altına saklanmış, korkuyu uzak tutmak için birbirlerine masallar anlatıyordu. Bu seslerin hiçbiri seraya ulaşmıyordu; burası sabit bir kasvet içinde sessizdi. Cam levhanın arasından hiçbir elma kokusu sızılmıyordu. Teyze-derileri uyuyan kızların etrafında yumuşak katlar halinde yayılmıştı.

Sonunda içlerinden biri uyandı. Kız biçimli pastalar yerde, nasıl bıraktılsa öyle duruyordu.

Ortakdaki kız, deri elbisenin katları altından dışarı süzüldü ve ayağını yere koydu. Yerde duran pastayı alıp kaldırdı.

“Belki de onları yememiz gerek,” dedi. “Böylece Yeğenler içimizde büyür.” Ama sesi sönük çıkmıştı.

“Ya da bir dakika,” dedi en soldaki kız. “Hâlâ kımıldayabilirler.”

“Kımıldayabilirler,” dedi ortadaki kız.

Kızlar koltuklarına oturdular, deri elbiselerine sarındılar ve beklediler. Uyudular, tekrar uyandılar ve beklediler.

Bazı yerlerde zaman, zayıf ve ara sıra gerçekleşen bir fenomendir. Birisi onun geçtiğini iddia etmediği sürece zaman geçmeyebilir veya sadece kısmen geçer; olaylar spiraller ve çemberler

oluşturacak biçimde kendi içlerine kıvrılır.

Yeğenler uyanıp bekliyorlar, uyanıp bekliyorlar; Teyzeler gelsin diye.

JAGANNATH

Ulu Anne’de bir çocuk daha, Çocuk Yuvası’nın tavanından uzanan tüpten salgılanarak doğdu. Islak bir düşme sesi çıkararak, alttaki organik yatağın üstüne kondu. Baba ayaklarını sürüyerek doğum tüpüne gitti ve kırıkmış elleriyle bebeği tutup havaya kaldırdı. Yağ ve mukus dolu deliği açmak için iki parmağını bebeğin ağzına soktu, sonra da kıcına bir şaplak attı. Bebekten belli belirsiz bir ağlama sesi duyuldu.

“Ah,” dedi Baba. “Yaşıyor.” Memnuniyetle başını sallayarak, el ve ayak parmaklarını saydı. “Adın Rak olacak,” dedi bebeğe.

Baba onu, çeşitli ebatlarda bebeklerin yerleştirildiği duvardaki küçük oyuklardan birine koydu. Kablolar ve bedenler hafifçe kırıdanıp bebeğin bedeniyle uyumlu hale geldi. Oyuktan bir emzik uzanıp, yanağını sıyrarak geçti; Rak otomatik şekilde dönüp onu emmeye başladı. Baba bu yumuşak, küçük kafayı okşadı, saçsız kafatasının kokusunu içine çekti. Anne’nin iç organlarının metalik kokusu hâlâ üstündeydi. Küçük bir el, Baba’nın parmaklarından birini tuttu.

“Güzel kavrayış. Senden iyi işçi olacak,” diye mırıldandı Baba.

Rak’ın ilk anıları sallanma hareketinden, gıdasını emerken Baba’nın ona fısıldamasından, arka planda Anne’nin karın duvarlarından gelen su sesinden oluşuyordu. Daha sonra, oyuktan aşağı diğer büyük çocukların yanına indirildi, bir grup tombul beden engebeli zeminde çarpık bacaklarıyla yürüyor, duvar ve tavanda parlayan yumruların yumuşak ışığında yıkanıyordu. Birbirini itip kakan bedenler rutubetli sıcaklığın ve ham yağ ile kanın rahatlatıcı kokusuyla, üst üste uyuyordu.

Baba masal anlatmak için onları çevresinde toplardı.

“Anne nedir?” derdi Baba. “Dünyamız yıkıldığında, o bizi tutup kaldırdı. O bizim koruyucumuz ve evimiz. Bizler onun hizmetkârı ve sevgili çocuklarıyız.” Baba bir parmağını kaldırdı, yüzünün kırışıklıkları arasında neredeyse kaybolmuş gözlerini dikip onlara baktı. “Onun makinelerinin sorunsuz çalışmasını sağlamalıyız. Biz olmazsak O yaşayamaz. Biz de ancak Anne hayattaysa yaşamımızı sürdürebiliriz.”

Rak dişi ve işçi olduğunu, iri ve güçlü olmaya yazgılı olduğunu öğrendi. Anne’nin karnındaki, bağırsak hareketlerini sağlayan motorun çalışmasına yardım edecek ya da O’nun bacaklarının hareketi için çalışacaktı. Çocuklardan sadece biri, Ziz, erkekti. Diğerlerinden daha küçüktü, kolları ve bacakları çırpı gibiydi, yuvarlak kafasında pörtlek gözleri vardı. Ziz sonunda Yumurtalık’a gidecek ve Anne’nin yumurtalarını dölleyecekti. Daha sonra pilot olarak Anne’nin başındaki yerini alacaktı.

“Anne’nin başına biz neden gidemiyoruz?” dedi Rak.

“Orası size göre değil,” dedi Baba. “Sadece erkekler bunu yapabilir. İşlerin düzeni böyle: Dişiler, Anne ilerleyebilsin diye motorları ve pistonları çalıştırır. Bu yüzden sizler iri ve güçlüsünüz. Erkekler Anne’nin yumurtalarını dölleri ve ona yol gösterir. Küçük ve akıllı olmaları gerekir. Ziz’e bak.” Baba oğlanın incecik kollarını gösterdi. “O sizde olan dayanıklılığa asla sahip olmayacak. Karın’da asla hayatta kalamaz. Sen ise Rak, Anne’nin başına gidemeyecek kadar irisin.”

Baba ara sıra çocuk yuvasının kapısını açıp dışarıdaki biriyle konuşurdu. Daha sonra çocukların en büyüğünü alır, ona sıkıca sarılır ve kapıdan dışarı gönderirdi. Çocuklar asla geri dönmezdi. Çalışmaya başlarlardı. Kısa süre sonra, tüpten yeni bir bebek salgılanırdı.

Rak yeterince büyüyünce, Baba çocuk yuvasının büzgen kas kapısını açtı. Öbür tarafta irikıyım bir dişi duruyordu. Kasları sıkı, şişkin bir tabakanın altında dalga dalgaydı; Baba onun yanında küçücük kalmıştı.

“Bu Hap, senin koruyucun,” dedi Baba.

Hap devasa bir el uzattı.

“Şimdi benimle geleceksin,” dedi.

Rak, bir dokunuşta açılan kapaklarla birbirine bağlanmış bir dizi koridor boyunca, yeni koruyucusunu izledi. Donuk metal kablolar, ayaklarının altında uzanan ve çevrelerini saran pembe, pürüzsüz eti damarlarla kaplamıştı. Tünel, çocuk yuvasında olduğu gibi tek tük parlak yumrularla aydınlatılmıştı ama bu ışık daha kırmızımsıydı. Hava gittikçe daha da ısınıp yoğunlaşıyor, Rak’ın damağına yapışan yabancı bir şeyin kokusuna bürünüyordu. Çağıldayıp uğuldayan gürültüler duvarlardan yansıyor, onlar yürüdükçe daha da güçleniyordu.

“Açım,” dedi Rak.

Hap duvarı kazıdı, lifli yapışkan madde topak halinde avcuna düştü.

“Al bakalım,” dedi. “Şimdilik bunu yiyeceksin. Bu Anne’nin bizim için hazırladığı yemek. Onu ne zaman istersen yiyebilirsin.”

Tadı yoğun ve tatlıydı, boğazından kayıp geçti. Birkaç lokmadan sonra Rak hayli doymuştu. Karın’a girdiklerinde dudaklarını yalıyordu.

Daha parlak bir şekilde aydınlatılmış ve çocuk yuvasından daha büyük olan oda, pörtlemiş et borularla ilmek ilmek çevrelenmişti. Altı işçi odada eşit aralıklarla durmuş eti yoğuruyor ya da tüplerin içine yerleştirilmiş büyük valfleri burkuyorlardı.

“Burası Karın,” dedi Hap. “Anne’nin yediği yiyecekleri, bağırsaklarına yönlendiriyoruz.”

“Nereye gidiyorlar?” diye sordu Rak.

Hap odanın uzak ucunu işaret etti, orada çıkıntılar daha küçüktü.

“Anne onları soğurur. Bizim için yiyeceğe dönüştürür.”

Rak başını aşağı yukarı salladı. “Peki şu?” Duvarları nokta nokta kaplamış küçük delikleri işaret etti.

Hap en yakındakine gidip parmağıyla dürttü. Delik açıldı ve Rak duvarın içinde soldan sağa uzanan bir tüpün içine baktı. İçeriden bir yerden gelen hafif bir homurdanma sesi duyuluyordu. Güçlü kuvvetli bir işçi, boşluğu duvardan duvara doldurup emekleyerek geçti. Açık kapağa bakmak için duraksamadı.

“O bir Bacak işçisi,” dedi Hap. Kapağı kapattı ve gerindi.

“Hiç dışarı çıkıyorlar mı?” dedi Rak.

“Sadece öldüklerinde. Böylece onları motora koyabiliyoruz. Şimdi. Sohbet bitti. Oradan başlıyorsun.” Hap, Rak’ı odanın sonuna doğru yönlendirdi. “Kolay iş.”

Rak, kas ve yağ toplayarak büyüdü. Karın’daki on iki işçiden biriydi. Vardiyalı olarak çalışıp uyuyorlardı. İşçiler yorulana dek çalışıyor, sonra yemek yiyor, orada her kim varsa onun yanındaki oyuğa kıvrılıp uyuyordu. Rak, Anne’nin bağırsaklarını yoğururken, valfleri çevirirken söylenen işyeri marşlarını öğrendi. Koroyu genellikle yaşı en büyük işçi, Poi adındaki devasa bir dişi yönetiyordu. Anne’nin halklarını nasıl kurtardığına dair öykülerin şarkılarıydı bunlar. O’nun görkemli bedeninin kısımlarına, sayısız bacağının hareketlerine dair şarkılar söylüyorlardı.

Rak bir defasında, ter ve yağ kokusuna bürünmüş halde Hap’ın yanına kıvrılarak, “Anne’nin dışında ne var?” diye sordu.

“Anne’nin bizi kurtardığı o korkunç yer,” diye mırıldandı Hap. “Hadi uyu.”

“Sen orayı gördün mü?”

Hap alaycı biçimde güldü. “Hayır, istemiyorum da. Sen de istemezsin. Artık sus.”

Rak, Anne’nin bedeninin dışında nasıl bir dünya olabileceğini düşünerek gözlerini kapattı; ama tek hayal edebildiği karanlıktı. Bu düşünceyle sırtında bir ürperti hissetti. Sürünerek Hap’a daha fazla yaklaştı, onun sırtının arkasına yerleşti.

İş yükü asla sabit değildi. Anne’nin nereye gittiği ve ne yediğine bağlıydı. Çok yediği zamanlar, sıkı çalışmak anlamına geliyordu; bağırsak hareketleri motoru yemekle dolup taşıyordu. Ama böyle zamanlarda dişiler de iyi yiyordu; Anne’nin duvarlarını kaplayan mukus yoğun ve kokulu oluyordu, Rak da iyice yağ bağlamıştı. Ardından Anne yaşamına devam ediyor ve yemek daha az oluyordu, Bağırsakları inceliyor ve mukus kuruyup topaklanıyordu. İşçiler yavaşlıyor, daha fazla uyuyor ve bu kez bekliyorlardı. Ne kadar yiyecek olursa olsun, Rak yine de büyümesini sürdürdü, ta ki kafasını kaldırıp, diğerleriyle karşılaştırılınca artık çok da küçük olmadığını fark edene dek.

Poi uykusunda öldü. Rak, onun soğuyan bedeninin yanında uyandı, Poi’nin nefes almaması kafasını karıştırdı. Hap’ın onun öldüğünü açıklaması gerekti. Rak daha önce hiç ölü birini görmemişti. Poi orada öylece yatıyordu, bedeni ıstırabının izleriyle dolmuştu, derisi iskeletinden sarkıyordu.

İşçiler Poi’yi, odanın tepesine yakın bir büzgen kasa taşıdı ve onu Anne’nin bağırsaklarına attı. Sırayla yoğurarak cesedi Anne’nin etinden geçirdiler, Poi tamamen tükenene dek, tümsek ağır ağır küçüldü.

“Çocuk yuvasına git, Rak,” dedi Hap. “Yeni bir işçi getir.”

Rak tüplerden geçip yukarı doğru ilerledi. Yuvadın ayrıldığından beri ilk kez Karın’ın dışına çıkıyordu. Koridorlar, Hap uzun zaman önce onu buralardan geçirirken nasıl görünüyorsa öyleydi.

Çocuk yuvası gözüne çok daha küçük göründü. Rak kapıya doğru yükseldi, duvarlardaki küçücük oyuklara ve tavandan aşağı uzanan doğum tüplerine baktı. Baba karyolasında oturuyordu, büzülmüş ve kırış kırıştı. Rak içeri girince ayağa kalktı, ancak omzuna geliyordu.

“Rak’sın, değil mi?” dedi. Uzanıp koluna pat pat vurdu. “Büyük ve güçlüsün. İyi, iyi.”

“Yeni bir işçi almaya geldim Baba,” dedi Rak.

“Elbette.” Baba ellerini ovuşturarak yana doğru baktı.

“Bebekler nerede?” diye sordu Rak.

“Hiç yok,” diye yanıtladı Baba. Başını sağa sola salladı. “Hiç olmadı... Ne zamandır uygun bir çocuk yok.”

“Anlamıyorum,” dedi Rak.

“Kusura bakma, Rak.” Baba duvara doğru geriledi. “Sana verecek hiç işçim yok.”

“Neler oluyor Baba? Neden hiç bebek yok?”

“Bilmiyorum. Sebebi belki de ıstırap zamanıdır. Ama daha önce de ıstırap zamanları olmuştu ama o zaman bebekler vardı. Baş’tan da hiç gelen giden olmadı. Baş bilir. Ama kimse gelmedi. Ne zamandır tek başımayım.” Baba Rak’a uzanıp kolunu okşadı. “Tek başıma.”

Rak bakışlarını onun eline indirdi. Kuru ve hafifti. “Baş’a gidip sordun mu?”

Baba gözlerini kırıştırdı. “Bunu yapamam. Benim yerim çocuk yuvası. Sadece pilotlar Baş’a gider.”

Doğum tüpünden su sesi geldi. Bir şey şap diye yatağın üstüne düştü. Rak bakmak için boynunu uzattı.

“Bak, işte bir bebek,” dedi.

Yamru yumru şekil soğuk ve kırmızı renkteydi. Güdük kolları ve bacakları öylece uzanıyordu. Baş çok büyüktü. Ne gözü ne de kulağı vardı, sadece şekilsiz bir ağız görülüyordu. Rak ile Baba sessizce gözlerini dikmiş bakarken, ağzını açıp inledi.

“Ne yapacağımı bilemiyorum,” diye fısıldadı Baba. “Hep böyle çıkıyorlar.”

Kusurlu şeyi yavaşça tutup kaldırdı, nefes alması durana dek ağzını bir eliyle kapattı. Çizgi çizgi olmuş yanaklarından gözyaşları süzüldü.

“Zavallı bebeklerim,” dedi Baba.

Rak giderken, Baba ağlayarak yamru yumru şeyi kollarında salladı.

Rak, Karın’a dönmedi. İlerlemeye devam etti. Koridor hemen daralıp Rak’ı yavaş yavaş emekleyerek ilerlemeye zorladı. Anne’nin hareketlerinden kaynaklanan, Karın’ın yumuşak yuvarlanmalarından çok farklı gümbürtü ve sallanmalar onu duvarlara çarptı. Karşı uçta büzülen bir kapı vardı. Sağında büyük, yuvarlak, metalik bir tabak, etten duvara yerleştirilmişti, üstündeki çıkıntılar kıpkırmızı parlıyordu. Rak odadan geçip öbür taraftaki kapıya ulaştı. Ona dokununca, iniltili bir gürültüyle kımıldadı.

Küçücük bir alandı: İki dairesel levhanın önündeki kablolar ve tüplere asılmış bir hamak vardı. Rak hamağa oturdu. Oturak, etrafında bükülüp onu sararak biçimini aldı. Levhalar mukus ve yağla çizgi çizgi olmuştu ama öbür tarafta belli belirsiz bir ışık ve hareket görebiliyordu. Bu onun gözlerini acıttı. Yukarıdan bir tüp uzanıp yanağını dürttü. Rak otomatikman başını çevirip ağzını açtı. Tüp doğrudan sağ burun deliğine girdi. Rak’ın gözlerinin ortasına bir acı saplandı. Gözleri karardı. Görüşü netleşince, çılgılığı koyverdi.

Yukarıda, ışığın kör edici bir noktası canlı, mavi bir genişlikte parlıyordu. Aşağıda, kahverengi ve sarılardan oluşan bir bulanıklık, korkutucu bir hızda akıyordu.

Kimsin sen? dedi bir ses. Yumuşak ve ağırdı. *Çok yalnızdım.*

“Acıyor,” diyebildi Rak.

Işık ve renkler kayboldu, bakış açısı kenarlardan daraldı, böylece Rak bir tünelden geçiyor gibi hissetti. Hızlı hızlı soluk alıp vererek ellerini açtı.

Daha iyi mi?

Rak hırıldadı.

Benim gözlerimden görüyorsun. Bu dış dünya. Ama sen benim içimde güvendesin evladım.

“Anne,” dedi Rak.

Evet. Ben senin annemim. Sen benim çocuklarımla hangisisin?

Ses rahatlatıcıydı, nefes alıp vermeyi kolaylaştırıyordu. “Ben Rak. Karın’dan.”

Rak, evladım. Seninle tanıştığımıza çok memnun oldum.

Dışarıdaki manzara akıp geçiyordu: sarılar ve kırmızılar, yukarıdaki mavi kütle. Anne ona bu şeylerin isimlerini söyledi. *Gök. Yer. Güneş.* Görüşünün alt kısmını tırpanlayan sivri şeylerin adını söyledi: *altçene*; kenarlardan görünen çılgınca hareket eden şekillerin ismini de: *bacak*. Devasa dış dünyanın yarattığı buz gibi korku, bu sıcak sesin varlığıyla yavaş yavaş kayboldu. İşeme ihtiyacı, Rak’ın kendi bedenini yeniden fark etmesini ve buradaki amacını hatırlamasını sağladı.

“Anne. Bir şeyler ters gidiyor,” dedi. “Bebekler kusurlu doğuyor. Yardımına ihtiyacımız var.”

Beslenme ve DNA noksanlığı, diye mırıldandı Anne. *Yemek yemem gerek.*

“Ama sen her yere gidebiliyorsun Anne. Neden yemek bulmuyorsun?”

Güdüm sistemi bozukluğu. Mevcut alandaki gıda kaynakları tükendi.

“Yardım edebilir miyim Anne?”

Yol ileride biraz sağa kıvrılıyordu. Anne bir çemberin içinde koşuyordu.

Ana sistemimde bir engelleme var. Lütfen o engeli kaldır.

Rak’ın arkasından bir çınlama geldi. Tüp kayarak burnundan çıktı ve etrafındaki odayı tekrar görebildi. Başını çevirdi. Hamağın arkasında, tavanda açılan bir ambar ağzı vardı, kapak aşağı sallanıyordu, içeride basamaklar uzanıyordu. Hamak bir emme sesi çıkarıp Rak’ın gitmesine izin verdi ve o da basamakları tırmandı.

Yumuşak bir kırmızı ışıkla aydınlatılmış olan iç kısım, Anne’nin beyniydi: Etin içini saran kablolarla çevrili küçük bir alandı. Yavaş bir nabız, duvarlarda atıyordu. Duvara karşı yarı oturur biçimde duran şey, bir erilin aşırı zayıflamış bedeniydi. Baş ve sağ omzu, ölü erkek bedeninin altında şişmiş ve katılaşmış narin tüplerden oluşan bir düğüme yaslanmıştı; üst üste binen tüpler incecik kalmış ve birbirini kurutmuştu. Rak bir kolu çekti. Anne cesedi özümsemeye başladı; kısmen duvara yapışmıştı. Daha hızlı çekiştirdi ve nihayet beden üst kısmı kopup yana düştü. Tüplerdeki basınç eşitlenirken hızlı bir akıntı sesi duyuldu. Beden artık Rak’ın görebildiği hiçbir kablonun ya da tüpün yolunu kesmiyordu. Onu yerde bıraktı ve tekrar ambar ağzına indi. Yeniden hamağa oturunca tüp burnuna geçti; Anne’nin sesi yeniden kafasının içindeydi.

Teşekkür ederim, dedi Anne. *Engel kaldırıldı. Güdüm sistemi yeniden ayarlanıyor.*

“Ziz’ di galiba,” dedi Rak. “Ölmüştü.”

Evet. Süresi dolduğunda bakım işlemini yürütüyordu.

“Başka pilot yok mu?”

Sen benim pilotum olabilirsin.

“Ama ben dişiyim,” dedi Rak.

Sorun değil. Senin beynin bana yeni bir çalışma programı hesaplamaya yetecek işlem gücünü veriyor.

“Ne?”

Bir şey yapmana gerek yok. Sadece burada benimle kal.

Anne yn değiştirirken, kanyon setini tırmanırken ve yumuşak, sarı bir genişliğe çıkarken Rak onu izledi: Çayır, diye fısıldadı. Gökyüzü imenliğin üstünde ağır ve masmavi uzanıyordu. Anne yavaşladı, ağzı yerden bitkileri çekip çıkarıyordu.

Ufukta sivri siluetler vardı.

“Bu nedir?” dedi Rak.

şehirler, diye yanıtladı Anne. Ataların eskiden orada yaşardı. Ama sonra şehirler öldü, onlar da bana geldi. Bir anlaşma yaptık. Sen bana arkadaşlık edecektin, buna karşılık ben de dünya daha iyi bir yer olana dek seni koruyacaktım.

“Nereye gidiyoruz?”

Bir eş aramaya. Taze genetik malzemeye ihtiyacım var. Sistemim tam anlamıyla kendi kendine yetemiyor.

“Ah.” Rak’ın ağzı açık kaldı. “Senden...başka da mı var?”

Öyle de denebilir. Hiçbiri benim gibi değil ama steplerde gezinen kuzenlerim var. İ ekti. Hiçbiri iyi arkadaş değil. Benim ocuklarım gibi değil.

Anne, yiye yiye otağı geçti. Rak, güneş ilk ortaya çıktığında panikledi, ta ki Anne hamağı onun çevresine sıkıca sarana ve yukarı bakmasını söyleyene dek. Rak gökyüzünü boydan boya geçen parlak çizginin görüntüsüyle sakinleşti. *Başka güneşler,* dedi Anne ama Rak bunu kavrayamadı. Onları büyük bir odanın tavanındaki ışıklar gibi düşündü.

Daha fazla şehir geçtiler: sivri helezonlar ve kırık kubbeler, çatlakların ve kıvrımlı yeşilliklerin çaprazlama kapladığı parlak yüzeyler. Ara sıra çimenlerin üstünden başka canlı yaratık sürüleri geçiyordu. Anne onların hepsinin adını söyledi. Yeni bir hayvanın ortaya çıktığı her seferde, Rak bunun onun eşi olup olmadığını soruyordu. Yanıt hep hayırdı.

“Kendini daha iyi hissediyor musun?” diye sordu Rak nihayet.

Hayır. Bir i çekme sesi. Özür dilerim. Sistemim tamir noktasının gerisine düştü.

“Bu ne demek?”

Elveda, kızım. Lütfen yeşil ışıklı ıkışları kullan.

Tüpten Rak’ın burun deliğine aniden bir şey geldi. Alnında iğne gibi batan bir acı hissetti ve tp çekip çıkardı. Burnundan incecik bir kan sızdı. Koluyla sildi. Bir titreme hamağı salladı. Duvarlardaki ışık soldu. Birden her şey çok sessizleşti.

“Anne?” dedi Rak zntyle. Dışarıda bir şeyler farklıydı. Gözlerin birinden dışarı baktı. Dünya hareket etmiyordu.

“Anne!” Rak tp tekrar burnuna soktu ama o durmayıp düştü ve kucağında hareketsiz kalakaldı.

Kayarak hamaktan indi, kaskatı olmuş bacakların üstünde durdu. Anne'nin beyninin ambar kapağı hâlâ açıktı. Rak kendini çekip küçük alana çıktı. Kapkaranlık ve hareketsizdi. Duvarlarda hiçbir nabız hareketi yoktu.

Rak, Anne'nin başından çıktı ve çocuk yuvası ile Karın'dan geçerek, uzun koridorlardan aşağı inmeye başladı. Duvardan, yemek için biraz mukus kazıdı ama tadı bozuktu. Gittikçe karanlık çöküyordu. Baş ile bedeninin geri kalanı arasındaki yuvarlak levhanın etrafındaki yumrular hâlâ pırıl pırıl parlıyordu. Renkleri yeşile dönmüştü.

Çocuk yuvasında, Baba karyolasında oturmuştu, göğsü belli belirsiz inip kalkıyordu.

“Geldin işte,” dedi Rak yaklaşıırken. “Gideli çok oldu.”

“Ne oldu?” dedi Rak.

Baba başını sağa sola salladı. “Hiçbir şey olmadı. Kesinlikle hiçbir şey.”

“Anne hareket etmiyor,” dedi Rak. “Başını buldum, O benimle konuştu, yiyecek bulması için O'na yardım ettim ama tamir edilemeyeceğini söylüyor, şimdi de kımıldamıyor. Ne yapmam gerektiğini bilmiyorum.”

Baba gözlerini kapattı. “Annemiz öldü,” diye fısıldadı. “Biz de O'nunla birlikte gideceğiz.”

Arkasını döndü, kollarını duvara uzatıp kablo ve etten oluşan düğüme sarıldı. Rak onu orada bıraktı.

Karın'da hava ağır ve bayattı. Bağırsak hareketlerini düzenleyen motor hareketsizdi. Rak'ın yere çarpan ayakları hayli yüksek bir gürültü çıkarıyordu. Odanın çevresinde işçiler duvarlar boyunca uzanmış, yarı yarıya eriyerek Anne'nin etine karışmıştı. Duvarlardaki Bacak erişim noktalarının hepsi açıktı; orada burada bir kol ya da bir baş çıkmıştı. Hap girişe yakın bir yerde yan yatmıştı. Bedeni cılızdı, kaburgaları derisinin altından tamamen seçilebiliyordu. Yere batmaya başlamıştı; Rak hâlâ yüzünün bir kısmını görebiliyordu. Gözleri, sadece çok yorgunmuş gibi, yarı yarıya kapalıydı.

Rak geri dönüp koridora girdi, sırtını Baş'a döndü. Büzgen kasların hepsi gevşemiş, Karın'dan çıkan pis havayı ona doğru gönderiyor, Rak'ı ileri doğru emeklemeye zorluyordu. Son ışıltı da söndü. İleride yeşil bir pırıltı görene dek karanlıkta emekleyerek ilerledi. Yuvarlak levha hâlâ oradaydı. Bir dokunuşla kayarak yana doğru açıldı.

İçeri giren hava soğuk ve keskindi, cildi acıtıyordu ama ferahlatıcıydı. Rak derin derin nefes aldı. Anne'nin içinden çıkan sıcak hava, üstünde bir bulut oluşturdu. Güneş ufukta alçalmıştı, ışığı Anne'nin gözlerinden görülen çok daha kör ediciydi. Rak bir elini gözlerinin üstünde tutarak bacaklarını kapının kenarından aşağı sarkıttı ve ayakları çimene değince hayretle bir çığlık attı. Sayısız bıçak, ayak tabanlarına battı. Ayak parmaklarıyla çimenleri kavrayarak orada oturdu, gözlerini sıkı sıkı kapattı. Işık daha az acı vermeye başlayınca, gözlerini azıcık açtı ve ayağa kalktı.

Anne'nin iki bacağının birleşme noktasındaki delik açıldı, Bacaklar çimlere uzandı, her biri Rak'ın kollarıyla kavrayabileceğinden daha kalındı. Onların ötesinde, her iki tarafta da daha fazla bacak gördü. Başını kaldırıp baktı. Arkasında, Anne'nin bedeninin oluşturduğu duvar yükseliyordu, Rak'ın kendi ağırlığının iki katından fazlaydı. Ötede, yukarıda gökyüzü vardı, mavi bir hiçlik, Anne'nin

gözlerinden görünen kadar düz değildi ama derin ve sonsuzdu. Önünde, çayırılık upuzun uzanıyordu. Rak yanındaki devasa bacağa tutundu. Midesi buruldu, eğilip safra tükürdü. Göğsünde hiç geçmeyen sıcak bir şişlik vardı. Tekrar tükürdü ve çimenlerin üstünde diz çöktü.

“Anne,” diye fısıldadı boşluğa. Bacağa yaslandı. Soğuk ve pürüzsüzdü. “Anne, lütfen.” Sürünerek Anne’nin bacağının altına girdi, vücuduna yaslanıp kıvrıldı, O’nun tanıdık misk kokusunu içine çekti. Tatlı bir çürüme kokusu da belli belirsiz hissediliyordu. Rak’ın göğsündeki düğüm kendini zorla boğazına doğru itince inledi.

Rak sonunda uykuya daldı. Etrafında bacakların filizlendiğini, bedenin yılkavi bir şekil alarak uzanıp bölümlere ayrıldığını gördü rüyasında. Bacakların mükemmel uyumuyla çimlerde koştu, kaslar ve omurga uzayıp güçlendi. Gökyüzü artık korkunç değildi. Sıcak ışık bedenini okşuyordu.

Uzaktan gelen bir patırtı sesi onu uyandırdı. Rak gerinip gözlerini ovuşturdu. Yanakları tuzdan kabuk kabuk olmuştu. Yan tarafını kaşıdı. Kaburgaları boyunca kaşınan çıkıntılı bir çizgi vardı. Onun yanında, Anne’nin bedeni artık misk gibi kokmuyordu; çürüme kokusu güçlenmişti. Sürünerek çimenlere çıktı ve ayağa kalktı. Gökyüzü kararmıştı, solgun bir küre boşlukta asılı duruyor, manzarayı yalın bir gri ve beyaza boyuyordu. Anne sessizce yatıyordu, upuzun uzanmıştı. Rak şimdi annenin kabuğunun gri ve oyuk oyuk olduğunu görüyordu, pek çok bacağından bazıları kırılmış ya da kaybolmuştu.

Kasvetli ışıktaki, pek çok bacağı olan uzun bir şekil yaklaştı. Yakına gelince, Rak bunun Anne’den çok daha küçük olduğunu gördü –Rak’ın boyundan belki üç ya da dört kat daha uzundu. Hiç kılmıdamadan durdu. Diğer birkaç metre ötede durdu. Gövdesinin ön kısmı ile bacakları ileri geri sallanarak şaha kalktı. Çene kemikleri takırdadı. Onun hareketlerindeki bir şeyler, Rak’ın karnında sıcak bir kıpırtıya yol açtı. Bir süre sonra arkasını döndü, yere jelatinimsi bir kese bıraktı. Yavaş yavaş geri çekildi.

Rak keseye yaklaştı. Onun başı büyüklüğündeydi. İçinde bir sürü küçük şekil kıpırdanıp duruyordu. Karnı guruldadı. Rak dişleriyle keseyi yırtıp açarken, diğer çeneleri takır takır sesler çıkararak oradan uzaklaştı. Kıpırdanan küçük şeyler, dilinin üstünde ekşi bir tat bıraktı. Hepsini yuttu.

Doyana kadar yedi, daha sonra yanlarını kaşıyarak yere çömeldi. Kolları ve bacakları karıncalandı. Koşmak ve kaslarını esnetmek için duyduğu istek büyüyordu: koşmak ve hiç durmamak.

SONSÖZ: BAŞKALAŞAN DÜNYALAR

Kendi yazdıklarımı tercüme etme kararı, eski bir rüyadan çıktı. Yazmaya ilk kez ciddi olarak eğildiğimde, İsveç'te çok ünlü olacağımı ve dolayısıyla birilerinin eserlerimi başka dillere çevireceğini hayal ediyordum. Daha sonra bu fikri kafamdan çıkardım –daha İsveççede bile yayınlanmamıştım– ve üstünden on yıl geçti.

Kısa öykü ve spekülatif kurgu söz konusu olduğunda, ülkemin eski ve güçlü bir geleneği var ama bunun aynı zamanda yayınlanma zorluğunu da beraberinde getirdiği ortaya çıktı. Kısa öykü yayınlayan bir avuç dolusu İsveç dergisinin pek azı fantazyayla ilgileniyordu ve bunlar da teker teker vadesini dolduruyordu. Öte yandan yurtdışında, *Weird Tales* beni çekiyordu. *Interzone*, *Asimov's*, *Strange Horizons* da öyle. Pek çok dergi ise ulaşamazdı.

İngilizcemin yeterince iyi olduğundan hiçbir şekilde emin değildim. Öyleymiş gibi yaptım, yoğun çalışmaya ihtiyacım olduğunu fark ettim ve eğlence olsun diye, Clarion Bilimkurgu ve Fantazy Yazarları Atölyesi'ne başvurdum. Başvurum kabul edildi, ben de o zamandan beri hem İsveççe hem de İngilizce öyküler yazıyor, her iki dilde de tercümeler oluşturunca.

İngilizce deneyimim, benim kuşağımdan çoğu İsveçlinin deneyimini yansıtır. Britanya İngilizcesini dördüncü sınıftan itibaren, Beatles ve çay saati ritüelleri aracılığıyla öğrendim. Amerikan İngilizcesi önce MTV'nin ve filmlerin, sonra da bilimkurgu romanlarının dili oldu. Hiçbiri size ait olmayan bu her iki türe de maruz kalmak, hangi kelimenin (ve genellikle telaffuzun) nereye ait olduğunu takip edebilmeyi, imkânsız değilse de zor kıldı. Sonunda ikisinin birleşimiyle idare ediyorsunuz. Bu kitap, o harika birleşimi ve kafa karışıklığını yansıtıyor olabilir.

İsveççe ve İngilizce yazmak, iki çok farklı deneyim. Anadiliniz içinizde yankılanır. Söylenen her söz, gördüğünüz dünyayı entelektüel ya da duygusal olarak doğrular ya da değiştirir. Çünkü İsveççe benim anadilim, onunla çok daha fazla şeye cüret edebilirim, çünkü kesinlikle ve içgüdüsel olarak nasıl işlediğini biliyorum. İngilizce bu şekilde enseden yakalanmaya pek müsaade etmiyor. Bunun sonucu olarak, yazarken daha dikkatli, belki daha az maceracıyım, çünkü o içten gelen ses olmadan bir şeyin İngilizce okuyan okura nasıl geleceğini tam olarak bilmek zor. Öte yandan, İngilizcede anadili İngilizce olan birinin bulamayacağı yollar bulabilirim, çünkü tam ortasında durduğunuz için, anadilinizin göremediğiniz yönleri vardır. Anadili benimkiyle aynı olmayan birinin, konuştuğum dili umulmadık yönlerde eğip bükebilmesi veya ona sadece yeni bir icatmış gibi yaklaşabilmesi karşısında nasıl hayrete düştüğümü hatırlıyorum.

Kavramlar ve öyküler, dile bağlı olarak, kesinlikle farklı biçimlerde işleyebiliyor. Örneğin, “Jagannath” ve “Teyzeler” kısmen öykülerdeki kelimelerin sesi dolayısıyla başka bir *üslup kazanıyor*. İki öykü de anatomiyle ilgili ve uygun gördüğüm İngilizce terimler, genellikle daha yumuşak ve daha az keskin. Örneğin, *beden (flesh)* kelimesi ağzın içinde uzayıp yuvarlanabilir; buna karşılık, İsveççesi olan *kött* (İngilizce *shut* kelimesiyle benzer telaffuz edilir) sert ve yabani ve ayrıca “et” anlamına da gelebilir, ki benim istediğim duygu bu değil. Aynısı *bağırsak'a (intestine)* karşılık *tarm*, *şişkin'e (blubber)* karşılık *späck* vb. için de geçerli; kulağa *mukus membran*'dan daha

iyi gelen *slemhinna* buna istisna oluşturuyor.

Bazı kavramlar ve kültürel imalar çevrilmeye direniyor ama bu her dil için söz konusu. Eğer “dansband” havası gibi bir şeyden söz edecek olursam, bir İsveçli neden konuştuğumu hemen anlayacak ve muhtemelen ürküp sinecektir. İskandinavya’nın dışında yaşayan pek az insan, gösterişli pastel takım elbiseler içindeki erkeklerin çaldığı bu baygın country müzik taklidine ve onunla gelen klostrofobik küçük kasaba monokültürüne (böyle bir kültürün olup olmadığı muğlak ama klişesi kesinlikle mevcut) aşınadır. Bu yüzden bu öykülerde, teknik olarak tercüme edilebilen ama anlamını kesinlikle kaybedebilecek kelimeleri olduğu gibi bıraktım. Öte yandan, bazı küçük detayların –bazı ayrıntılar kaybolrsa da– tercüme edilmesi gerekiyordu, çünkü öykü için hayati önem taşı mıyordu ve okurun sadece tökezlemesine yol açabilirdi. “Rebecka”da kayak tulumları giymiş bir grup çocuk var, İsveççede buna *bävernnylon* deniyor: kunduz (beaver) naylonu, bir arabanın arkasından sürüklenseniz de hiçbir tarafınızın çizilmeyeceğı kadar güçlü bir kumaş. Kunduz naylonu tulumlar giymiş çocuk imajı, İsveççede çocuk masumiyetini kısaca anlatmanın bir yoludur ve İsveç’te her gün görülen bir şeydir. Bu kavramlardan hangisinin tercüme gerektirdiğı hangisinin gerektirmediğıne karar vermek, kendi dilimi anlamak için müthiş bir egzersiz oldu. Kültürel klişeler iyidir ama biraz baştan savma görünmenize yol açabilir, bu yüzden öylece söyleniveren bir ifadenin gerçekten ne anlama geldiğıne kafa patlatmak, sizi otomatik pilota bağlı olarak yazmaktan kurtarır.

Öykülerimin İngilizcede bariz bir İskandinav duygusu oluşturduğunu duymak, benim için kaçınılmazdı sanırım. Bu benim hedeflediğim bir şey değil, üstelik incelemek ve oynamak istediğim bazı kavramlar galiba son derece İsveç işi –ya da aslında İskandinav işi. Milli kimlik yapay bir durum, İskandinavya ülkeleri arasındaki sınırlar gayet bulanık. Ama bir fikri bir anlığına kabul edelim: “Ove Lindström İçin Bazı Mektuplar” bir progresif rock kuşağı çocuğı olmayı konu ediniyor: Bu kuşak “kişisel olan politiktir” düşturunu benimsemiş, ait olmadıkları işçi sınıfını idealize eden ve yumuşak İsveç babası imajını kurmuş olan, 70’lerin solcu entelektüellerinden oluşuyor. “Brita’nın Tatil Köyü”ndeki son derece tipik ritüeller de başka bir konu: Yaz Ortası ziyafeti, dansband, serin İsveç yazının yaz elbiseleri ile örgü kazaklardan oluşan kıyafetleri. Her iki öykü de bizim kültürel kimliğimize dair.

Bu özellik, öykülerin havasında hissediliyor. Gerçekten peri ülkesinin sınırında yaşadığımızı dair hissiyat, yetiştiğim İskandinav kültürüne has bir özellik. Çoğunlukla şehirlerde toplanmış küçük bir nüfusun yanı sıra taşranın büyük düşlükleri de çok sayıda varlığı içerebilir. Pek çok halk hikâyesi ve Tove Jansson’un kiler gibi, büyürken dinlediğim başka Fin-İsveç öyküleri, ardında tuhaf yaratıkların hareket ettiğı ince bir kaplamanın gerçekliğini gösterir. Karanlık köşelerde gizlenen şeyleri fark etmeyi, önden insan arkadan çürümüş ağaç gibi görünen huldra’ları; sağanak yağışlı fırtınalarda beslenmek için tepelerde toplanan hattifattener’leri öğrendim. Tekinsiz hikâyeleri keşfettiğimde, onların bu dünya görüşüne tam oturduğunu gördüm. Başta belki de buna biraz fazla inandım: H.P. Lovecraft’ın tercüme eserlerini yalayıp yuttuğumda on beşimdeydim ve hepsinin gerçek olduğına dair kısa ama neredeyse psikozlu bir düşünceye kapıldım. Bundan kurtuldum ama gerçeklik hâlâ biraz sallantılı geliyor.

Bir de şu “melankoli” var. İsveççenin güzel kelimesi *svårmod*, insanın varoluşun gerçeklerini umutsuzca kabullenmesi anlamına gelen “ezalı ruh hali” olarak tercüme edilebilir (duvarlara asılan popüler İncil alıntısı Matta 6.34 şöyle der: “Yarın için kaygılanmayın. Çünkü yarınki gün payına düşen kaygıyı taşıyacaktır. Her günün tasası kendine yeter.”¹⁴). Ama bir arkadaşımın söylediğı gibi “gözyaşları içinde gülümsemek” olarak da tercüme edilebilir. Tam bir tarife dirense de kültürümüzün büyük kısmında, Volvo’nun arka koltuğundaki aksi Bergman kardeşte, gün doğumundaki bir iç çekmede öne çıkar.

Tüm bunları ve daha fazlasını aktarmaya çalıştım. Umarım bazıları size de dokunabilmiştir.

- Karin Tidbeck, Ağustos 2012

¹⁴ *İncil*, Kitabı Mukaddes Şirketi, 1998, s. 13 (ç.n.)

Tesekkür

Hiçbir yazar dünyadan kopuk değildir. Bu öyküler ailemin, arkadaşlarımin, editörlerimin, yazar dostlarımin, eleştirmen gruplarının ve öğretmenlerin desteğiyle on yıllık bir zaman diliminde yazıldı. *Zeplin*'i oluştururken, sürekli destek veren ve önüne koyduğum her şeyi anında okuyan kocam Robin'e teşekkür ederim; deli ve harika Clarion UCSD 2010 mezunu arkadaşlarıma; bu kitabın ortaya çıkmasındaki yoğun çabalarından ötürü Jeff ve Ann'e, Jeremy ve Teri'ye de teşekkür ederim. Hepinize gönülden minnettarım.